

О. БІЛОУСЕНКО.

Новий Заповіт.

БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ

для шкіл СЕРЕДНІХ.

Видання друге.

ВАРШАВА.

Друкарня Синодальна.

1 9 2 7.

О. БІЛОУСЕНКО.

НОВИЙ ЗАПОВІТ.

БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ
для шкіл СЕРЕДНІХ.

Видання друге.

ВАРШАВА.
Друкарня Синодальна.
1 9 2 7.

Друковано
за благословенням Блаженійшого ДІОНИСІЯ,
Митрополита Варшавського й Волинського та всеї
Польщі.

РІЗДВО ДІВИ МАРІЇ І ВВОДИНИ її У ХРАМ.

В Галилейському місті Назареті жили старі благочестиві люди—Йоаким та Ганна. У них не було дітей. Щиро молили вони Бога, щоб дав їм сина або дочку, і обіцяли присвятити дитину тую Богові на службу при храмі. Бог почув їх молитву, народилася у них дочка, і назвали вони її Марією.

Коли минуло Марлі три роки, родителі її Йоаким і Ганна привели її в Єрусалимський храм, щоб посвятити Богові. Первосвященник зустрів її і благословив у дверях храму, як се завше робив він із тими, кого посвячували Богові, але при тім внушив йому Господь увести її в Святеє Святих храму,—се було для всіх дивне, бо туди міг він лише сам увіходить, та й то один раз на рік.

Марія жила при храмі Божому до 14 літ, найбільше часу молилася та читала письмо святе. На 15 році належало її, по закону, або вернутися до батьків або вийти заміж. Але родителі її вже до того часу померли, а дружитися вона не хотіла, бо дала обітницю повік остатися дівою. Тоді священники, з волі Божої, обручили її далекому родичеві—старому Йосифові, щоб він піклувався про неї, як добрий батько про дочку свою. Йосиф жив у Назареті, був тесля і з цього хліб заробляв.

БЛАГОВІСТЬ ПРО ІОАНА ПЕРЕДТЕЧУ І ХРЕСТИТЕЛЯ ГОСПОДНЬОГО.

(Євангеліє Луки. I, 5—25).

Був за часів Ірода, царя юдейського, один священник, на ім'я Захарія, а жінка його звалася Єлісавета. Були вони праведні обоє перед Богом і жили по всіх заповідях Господніх безпорочно. Та не було у них дітей, і обоє вже постарілись. Сталося ж, як

правив Захарія службу перед Богом, явивсь йому янгол Господень. Вжакнувся Захарія, побачивши його.

Сказав йому янгол: „Не бійся, Захаріє, бо ви слухана молитва твоя, і жона твоя Єлизавета породить сина тобі, і даси йому ім'я Іоан. І буде тобі радість і утіха, і многі з народження його радітимуть, бо великий він буде перед Господом; вина та іншого хмільного напою не буде пити, і Святого Духа споєниться та багато з синів Ізраїлевих наверне до Господа Бога їх“.

І сказав Захарія янголові: «По чім я знатиму се? бо я старий, і жінка моя постарілась у днях своїх».

Янгол сказав йому: «Я Гавриїл, що стою перед Богом, і послано мене говорити з тобою і благовістити тобі про се. І от ти замовкнеш і не зможеш говорити до того дня, аж коли се станеться, за те, що не йняв віри словам моїм».

А нарід ждав Захарію і дивувався, що він так забаривсь у храмі. Коли ж він вийшов, то не міг до них промовити, і вони зрозуміли, що якесь видіння було йому у храмі; і він знаками показував їм, і остававсь німий.

БЛАГОВІЩЕННЯ ПРО РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА.

(Лук. I. 26 – 38).

Шостого місяця після того посланий був янгол Гавриїл од Бога в город Назарет до Діви Марії, зарученої з мужем Йосифом, з дому Давидового. Увійшовши до Неї, янгол сказав: „Радуйся, благодатная! Господь з Тобою! благословенна Ти між жонами“. Вона ж стурбовалась од слів його та й подумала, що б то було за при-

вітання таке. Янгол сказав їй: «Не бійся, Маріє! бо Ти знайшла благодать у Бога; і от зачнеш в утробі, і породиш Сина, і даси Йому ім'я Ісус. Він величний буде і Сином Вишнього назоветься, і дасть Йому Господь Бог престол Давида, отця Його¹), і працюватиме во віки, і царству Його не буде кінця». А Марія сказала янголові: «Як же се станеться, коли я мужа не знаю?» Янгол сказав їй: «Дух Святий найде на Тебе, і сила Вишнього окриє Тебе; тим-то і Святе, що народиться, наречеться Сином Божим²). І сказала Марія: «Я раба Господня; нехай буде Мені по слову твоюому». І одійшов од Неї янгол.

БОГОМАТІР МАРІЯ ВІДВІДУЄ ЄЛИСАВЕТУ.

(Лук. I, 39—56).

Скоро по благоєіщенню Марія пішла в нагір'я до города Юдиного, і увійшла в господу Захарієву і привітала Єлисавету. І як тільки Єлисавета почула привітання Маріїне, то кинулось дитя в лоні її. І сповнилась Духа Святого Єлисавета, і озвалась голосно і сказала: „Благословенна Ти між жонами, і благословен плід утроби Твоєї. І відкля мені се, що Мати Господа мого прийшла до мене? Бо як тільки дійшов голос привітання Твого до ушей моїх, то кинулось дитя з радості в утробі моїй. І блаженна, що увірвала, бо справдиться сказане Їй від Господа“.

І сказала Марія: „Величає душа моя Господа, і зрадувався дух мій в Бозі, Спасі Моїм, що Він зглянув на смирення Раби Своєї: бо з цього часу ублажатимуть Мене усі роди“.

Пробула Марія у Єлисавети місяців зо три та й вернулась до дому Свого.

РІЗДВО ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.

(Лук. I, 57—80).

Благовістя янгола священникові Захарії справдилось. Єлисавета породила сина. І почули сусіди і ро-

¹⁾ Давид називається батьком Ісуся Христа, бо Св. Діва Марія та наречений муж її Йосиф походили з роду царя Давида.

²⁾ Ісус Христос був чоловіком і разом з тим Сином Божим, сказати одним словом—Богочоловіком.

дичі її, що показав Господь велику милость Свою над нею, і радувались з нею.

На восьмий день прийшли обрізати дитину, і давали йому ім'я батька його Захарії. А мати його сказала: „Ні, нехай зватиметься Іоан“ . Спитали знаками батька, як би він хотів його назвати. І попросив дощечку¹⁾ та й написав так: «Іоан буде ім'я йому». І дивувались усі. І зараз одкрились уста його, і розвязався язык його, і він став говорити, сповнившись Духа Святого і пророкував, кажучи: «Благословен Господь Бог Ізраїлів, що зглянувся і послав ізбавлення людям Своїм, як сповістив устами святих пророків Своїх, що були од віку. І ти, дитино, пророком Вишнього назоєшся, бо йтимеш перед лицем Господнім, щоб злагодити дорогу Йому».

І напав страх на всіх, що жили кругом них, і пронеслась вість про все те по всьому нагір'ю Юдейському. І всі, хто чув, положили те в серці своїм, кажучи: «Що ж то буде з сієї дитиной?» Дитя ж росло і укріплялось духом. Іоан пробував в пустинях до дня явлення свого ізраїлеві.

РІЗДВО ГОСПОДА ІСУСА ХРИСТА.

(Матф. I, 18—25; Лук. II, 1—21).

Різдво Ісуса Христа було так. Коли Мати Його Марія заручена була з Йосифом, янгол Господеньявивсь йому у сні та й каже: «Йосифе, не бійся приняти Марію, жону твою, бо, що зародилося у неї, є від Духа Святого. Породить єона Сина, і даси ім'я Йому Ісус, бо Він спасе людей Своїх од гріхів їх».

Прокинувшись, Йосиф вчинив так, як звелів йому янгол Господень, і прийняв сіою жону.

У ті дні, вийшов од кесаря²⁾ Августа наказ переписати всю вселену. І всі йшли з записуватись, кожний до свого города. Пішов теж і Йосиф з города

¹⁾ Дощечку намащували тонким шаром воску і писали на ній загостреним патичком.

²⁾ Кесар або цезар — римський імператор. Римська імперія називалася вселеною (усім світом), бо в склад її входили майже усі землі та народи, тоді відомі.

Назарета до города Вифлеєма, щоб записатись з Марією, зарученою з ним женою. Сталось же, коли вона була там, прийшов час Її родити, і породила Сина первенця, і сповила Його, і положила Його в ясла, бо не було ім місця в господі. Були в тій стороні пастухи, що ночлігували і держали ночну сторожу коло свого стада. І ось янгол Господень став перед ними, і слава Господня осияла іх, і вони полякались дуже. І сказав ім янгол: «Не бойтесь, ось бо я благовістую вам велику радість, що буде всім людям, бо народився вам сьогодня Спас, котрий есть Христос¹⁾ Господь. І от вам ознака: найдете Дитя, що вспомітку лежить у яслах».

І враз зявилася з янголом сила воїнства небесного²⁾, що славило Бога і говорило: «Слава на вишинах Богові, і на землі мир, між людьми благовілння».

Як відійшли від них на небо янголи, пастухи сказали один до одного: «Ходімо до Вифлеєму та поба-

¹⁾ Гречьке слово Христос або єврейське слово Мессія значить помазаник, якого сбітував Бог і провіщали пророки.

²⁾ Воїнство небесне—то янголи.

чимо, яка річ сталає, про що сповістив нам Господь». І, поспішивши, прийшли і знайшли Марію і Йосифа і Дитя, що лежало в яслах; побачивши, розказали про те, що сповіщено їм було про се Дитя. Всі, хто чув, дивувались тому, про що розказували їм пастухи. А Марія берегла всі слова ці, складаючи у серці Своїм.

І вернулися пастухи, славячи і хвалаючи Бога за все, що чули вони і бачили, як сказано було їм.

І як сповнились всім днів, обрізали Дитя, і дали Йому ім'я Ісус.

СТРІТЕННЯ ІСУСА ХРИСТА В ХРАМІ.

(Лук. II, 22—39).

Коли сповнились дні очищення Дитяти і Його матери по закону Мойсеєвому, то принесли Його в Єрусалим, щоб поставити Його перед Господом та щоб принести в жертву, як сказано в законі Господнім, пару горличат або двоє голубят. Був в Єрусалимі чоловік, ім'я йому Симеон. Він був чоловік праведний і побожний; було йому сповіщено від Духа Святого, що не вмре він, аж поки не побачить Христа Господнього. І прийшов він Духом у храм. Коли родителі принесли Дитя Ісуса, щоб вчинить над Ним по законному звичаю, він взяв Його на руки¹⁾ і сказав: «Нині одпускаєш раба Твого, Владико, по слову Твойому з миром; бо бачили очі мої спасення Твое, що Ти наготовив перед лицем усіх людей, світ на просвіту невірних, і славу народа Твого ізраїля».

Йосиф і Марія дивувались тому, що говорено про Нього. Симеон благословив їх і сказав Марії: «От лежить Сей на те, щоб падали і вставали многі у Ізраїлі. І Тобі Самій пройде душу меч» (себто буде велика туга). Була тут Ганна пророчиця, стара вдовиця, що не одходила від храму та постом і молитвою служила Богові день і ніч. Надійшовши у той час, славила вона Господа і оповідала про Нього всім, що

¹⁾ Праведний Симеон прийняв Бога на руки,—тому називається він Богопріїмцем.

сподівались спасення в Єрусалимі. Коли скінчили все по закону Господньому, то вернулись у Галилею, у город свій Назарет.

ГОСПОДЬ У ЄГИПТІ.

(Мф. II, 1—23).

Коли Ісус народився у Вифлеємі юдейським, за царя Ірода, то прийшли в Єрусалим волхви (мудреці) від схід-сонця та й кажуть: „Де народжений Цар Юдейський? Бо ми бачили звізду Його на сході, і прийшли поклонитися Йому“. Почувши се, цар Ірод стрівожився ¹⁾, і ввесь Єрусалим з ним. Та зібрали всіх первосвященників і книжників людських, питавсь у іх: «Де повинно народитися Христу?» Вони сказали йому: „У Вифлеємі юдейськім, бо в пророка так написано“.

Тоді Ірод тайкома закликав до себе волхвів і випитував у іх про час, коли звізда зявилася. І відправляючи іх у Вифлеєм, сказав: «Підіть і пильно розвідайте про Дитя, і коли знайдете, то дайте мені знати, щоб і я поклонився Йому». Вони, вислухавши царя, пішли. І от звізда, що бачили вони на сході, йшла поперед іх, аж поки прийшла й стала над тим місцем, де було Дитя. Як примітили вони звізду, зрадувались дуже великою радістю. Увійшли в хату, побачили Дитя з матір'ю Його Марією і, впавши, поклонилися Йому та, відкривши скарби свої, піднесли Йому дари: золото, ладан і смирну ²⁾. І прийнявши у сні вістку, щоб не вертатись до Ірода, іншою дорогою пішли до свого краю. А як вони одійшли, янгол Господень зявився у сні Йосифові та й каже: «Встань, візьми Дитя й Матір Його та, біжи у Єгипет і пробудь там, поки скажу тобі, бо Ірод шукатиме Дитя, щоб погубити Його». Він встав, узяв Дитя й Матір

1) Стрівожився Ірод, щоб „Цар Юдейський“ не одяяв царства у його.

2) Золото (найбільш цінну річ того часу) піднесли Йому яко царю; ладан (що ним кадять за Службою Божою), яко Богу; смирну (смола, що нею намашували мертвих),—на знак того, що Він прийняв смерть за гріхи всіх людей.

Його вночі та й поспішив у Єгипет. І був там до смерти Іродової. Тоді Ірод, побачивши, що з його наスマялися волхви, дуже розгнівався й послав повбивати всіх дітей, що були у Вифлеємі й по всіх околицях його, од двох років і менше, згідно з часом, про який допевнився у волхвів¹⁾.

Коли ж помер Ірод, янгол Господень у сні зявився Йосифові в Єгипті та й каже: «Встань, візьми Дитя й Матір Його та йди в землю Ізраїлеву, бо померли ті, що шукали душі Дитяти». Він встав, узяв Дитя й Матір Його та й прийшов у землю Ізраїлеву. І прийшовши, поселивсь у городі, що зветься Назарет.

ІСУС У ХРАМІ.

(Лук. II, 40—52).

Дитя росло і укріплялось духом, наповняючись премудrosti, і благодать Божа була на Ньому. Ходили родителі Його що року в Єрусалим на свято Пасхи. І коли було Йому дванадцять років, пішли вони в Єрусалим по звичаю на свято, а як скінчились дні свята і вони вертались, то отрок Ісус зостався в Єрусалимі; і не примітили того Йосиф і Мати Його та, думаючи, що він між товариством, пройшли день дороги і шукали Його проміж родичами та знайомими. І не знайшовши Його, вернулись в Єрусалим, все шукаючи Його. Через три дні знайшли Його в храмі, як Він сидів посеред учителів, слухав їх та запитував їх; і всі, хто слухав Його, дивувались і розумові і відповідям Його. Побачивши Його, здивувались, і Мати Його сказала Йому: «Сину! що ти зробив з нами? От батько Твій і Я, боліючи, шукали Тебе». І сказав їм: «На що було вам Мене шукати? Хіба ж ви не знали, що Мені повинно бути в тому, що єсть Отця Мого». Але вони не зрозуміли слів, що Він сказав їм. І пішов з ними, і прийшов до Назарету, і був покірний їм, а Мати Його берегла в серці Своїм усі ті слова.

1) Переказують, що вбито було у Вифлеємі 14 тисяч дітей.

Ісус же доспівав в премудрості і в зрості, і в ласці у Бога і у людей.

ПРОПОВІДЬ ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.

(Лук. III, 1—18; Мф. III, 1—12; Марк. I, 2—8).

Син Захарії і Єлісавети Іоан пішов у пустиню і жив там праведно, носив одежду з верблюжого волосу, ремінний пояс, і їв акриди¹⁾), та дикий мед. Коли настив час, щоб Ісус зявився народові, в пятнадцятий рік царювання кесаря (царя) Тиверія було слово Боже до Іоана, і він ходив по всій околиці Йорданській, проповідуючи хрещення покаянням, щоб простилися гріхи. Проповідував він: „Покайтесь, бо наблизилося Царство Небесне“. І виходили до нього вся Юдейська сторона та єрусалимляне, і хрестились од нього всі в ріці Йордані, сповідаючи гріхи свої.

Побачив Іоан, що багато фарисеїв і садукеїв²⁾ йде до нього хреститися, і сказав ім: «Кодло гадюче! хто вас навчив утікати від гніву, що має прийти? Принесіть же плід, достойний покаяння, і не думайте казати собі: батька маємо Авраама,—бо кажу вам, що Бог має силу із сього каміння возвигнути дітей Авраама. Вже й сокира край кореня дерева лежить, бо всяке дерево, що не дає доброго плоду, рубають і кидають у вогонь». І питав його нарід, кажучи: «Що ж нам робити?» Він же казав ім: «Хто має діві одежині, нехай дасть не маючому, і хто має харч, нехай теж робить». Прийшли і митарі хреститися од нього та й сказали йому: «Учителю, що нам робити?» А він сказав ім: «Не вимагайте нічого більш над те, що призначено вам». Питали його і воїни, кажучи: „А нам що робити?“ І ім він казав: «Ні кому не робіть кривиди, нікого не обговорюйте та будьте задоволені своєю платою».

¹⁾ Акриди—сарапча. До сього часу араби сушать акридів, товчуть їх і їдять.

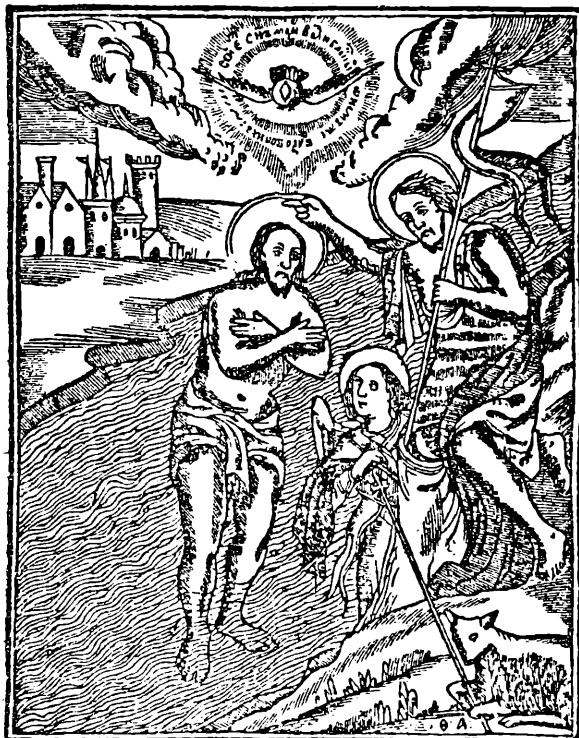
²⁾ Фарисеї удавали, що вони старанно виконують заповіді Мойсея, і тим дуже перед людьми пишалися; та справдінього благочестя не було у їх, а лише для людського скла. Садукеї з усього Письма Святого поважали лише п'ять книг, написаних Мойсеєм, не визнавали янголів, не вірили в загробне (тогосвітнє) життя та у воскресення мертвих.

Коли ж нарід сповідався, і всі думали в серцях своїх про Іоана, чи не він єсть Христос, то Іоан сказав всім: „Я хрещу вас отсе водою, але йде дужчий од мене; я не годен і обувя Йому понести; Той хреститиме вас Духом Святым і вогнем¹⁾). Лопата в руці у Нього, і Він прибере тік Свій і збере пшеницю Свою в засіки, а половину спалить огнем невгласимим“.

ХРЕЩЕННЯ ІСУСА ХРИСТА.

(Матф. III, 13—17; Марк. I, 9—11; Лук. III, 21—23).

Прийшов Ісус з Назарету Галилейського хрести-
тись од Іоана в Йордані. Іоан перечив Йому, кажучи:

„Мені треба хреститися від Тебе, а Ти до мене при-
ходиш?“ Ісус же мовив: «Зостав тепер, бо так повин-

¹⁾ Огонь — знак благодати Св. Духа.

но нам усяку правду¹⁾) вчинити». Тоді Іоан допустив Його.

І тільки Ісус, охрестившись, вийшов з води, і ось одкрились над ним небеса, і Іоан побачив Духа Божого, що спускавсь, як голуб, і злинув на Нього. І був голос з неба, що промовляв: «Се Син Мій улюблений, в Йому Моє благовоління».

Починаючи своє служення, мав Ісус тридцять літ.

ДИЯВОЛ СПОКУШАЄ ХРИСТА В ПУСТИНІ.

(Лук. IV, 1—13; Мф. IV, 1—11; Марк. I, 12—13).

Зараз після хрещення Ісус, повний Духа Свято-го, вернувся від Йордану і заведений був Духом у пустиню. І пробув він там, у пустині, сорок днів, спо-кушаємий сатаною, і був з звірями, і янголи служили Йому.

І постив Він сорок днів і сорок ночей, і потім наостанок захотів істи. І приступивши до Нього, іс-куситель сказав: „Коли Ти Син Божий, то скажи, щоб се каміння стало хлібом“. Він же одповідаючи сказав: «Написано — не самим тільки хлібом житиме чоловік, а всяким словом, що виходить з уст Божих.»

Тоді взяв Його диявол у святий город Єрусалим і постановив на крилі церковнім, та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься вниз: адже ж написано: янголам Своїм накаже про Тебе берегти Те-бе, і вони на руках понесуть Тебе, щоб Ти й ногою Твоєю не спіткнувся об камінь“. Ісус сказав йому: «Написано теж: не спокушай Господа Бога твого».

Знов взяв Його диявол на дуже високу гору й показав Йому всі царства світа й славу їх, і сказав Йому диявол: „Дам Тобі властиві над усіма тими цар-ствами і славу їх, бо се віддано мені, і кому я хочу, дам її. Так коли Ти поклонишся мені, усе буде Твоє“. Каже йому Ісус: «Іди геть од Мене, сатано! ²⁾ бо написано: Господу Богу твоему покланяйся і Йому Єди-ному служи». Тоді покинув Його диявол, і янголи приступили й служили Йому.

¹⁾ Усяку правду — усе, що наказав Господь.

²⁾ Сатана — супротивник Божий.

ІОАН ПЕРЕДТЕЧА СВІДЧИТЬ ПРО ІСУСА ХРИСТА.

(Іоан. I, 19—34).

Коли Христос був у пустині, Іоан проповідував і хрестив багато народа. Синедріон Єрусалимський, себто найвищий суд духовний, послав до Іоана з Єрусалиму священників, щоб запитати його: „Ти хто єси?“ І одповів, що він—не Христос. І запитали його: «То що ж? ти єси Ілля?» І він сказав: „Ні!“.—«То ти пророк?» І одповів: „Ні!“.—«Хто ти такий?—сказали йому,—щоб нам дати одповідь тим, що нас послали. Що ти сам про себе кажеш?» Він сказав: «Я голос вопіющого в пустині: справляйте дорогу Господню, як сказав Ісаїя пророк»¹⁾). Посланці знов сказали йому: „То що ж ти хрестиш, коли ти не Христос, і не Ілля, і не пророк?“

Одповів ім Іоан: „Я хрещу в воді, а серед вас стоїть, Кого ви не знаєте. Я недостойний розвязати й ременя обуви Його“.

Другого дня бачить Іоан Ісуса, що йде до нього, і каже: „Се Агнець Божий, що бере гріх світа. Я не знав Його, та Хто послав мене хрестити водою, Той сказав мені: над Ким побачиш Духа, що спускається і зостається на Ньому, се Той, Хто хрестить Духом Святым. І я бачив і свідчив, що Той єсть Син Божий“.

ПЕРШІ УЧЕНИКИ ХРИСТА.

(Іоан. I, 35—51).

Другого дня знов стояв Іоан і двоє з учеників його. Поглянувши на Ісуса, що йшов, каже: «Се Агнець Божий»²⁾). Почули обидва ученики, що він сказав, і пішли за Ісусом. А Ісус, обернувшись і побачивши, що вони йдуть за Ним, каже ім: „Чого шукаєте?“ Вони ж сказали Йому: „Равві,—тоб-то сказати: учителю,—де Ти живеш?“ Каже ім: «Ідіть і по-

¹⁾ Се значить, що Іоан мав підготовити людей до того, аби вони прийняли Христа і Його науку.

²⁾ Значить: се Той, кого прообразував пасхальний агнець у Єгипті,—Месія, Христос.

бачите». Вони пішли і побачили, де Він живе, і про-
були у Нього той день.

Один з тих двох був Андрей¹⁾), брат Симона Пет-
ра. Він спершу знаходить брата свого Симона та й
каже йому: «Ми знайшли Месію, що означає—Хри-
стос». І привів його до Ісуса. Ісус же, глянувши на
нього, сказав: «Ти єси Симон, син Іоанни; ти звати-
мешся Кифа, що означає—камінь (Петр)».

Другого дня Ісус захотів піти в Галилею і зна-
ходить Філіпа та й каже йому: «Іди за Мною». А
Філіп був з Вифсаїди, з города Андреєвого та Пет-
рового. Філіп знаходить Нафанаїла та й каже йому:
«Про Кого Мойсей і пророки писали в законі, Того
ми знайшли: Ісуса, сина Йосифового, що з Назаре-
ту». І сказав йому Нафанаїл: „З Назарету чи може
що добре бути?“²⁾ Філіп йому каже: «Іди і поди-
вись». Побачив Ісус, що йде Нафанаїл, та й сказав
про нього: «От справді ізраїльтянин, в якому лукав-
ства нема». Сказав Йому Нафанаїл: „Звідки Ти зна-
єш мене?“ Одповів Ісус: «Перше ніж покликав тебе
Філіп, Я бачив, як ти був під смоковницею»³⁾. Од-
повів Нафанаїл і каже Йому: «Равви! Ти єси Син
Божий, Ти цар ізраїлів!» Ісус сказав: „Через те, що
Я сказав тобі, що бачив тебе під смоковницею, ти
вірюєш; більше сього побачиш. Істинно, істинно кажу
вам: од сього часу побачите небо одкрите і янголів
Божих, що піdnімаються і спускаються до Сина Чоло-
вічеського“⁴⁾.

---

¹⁾ Апостол Андрей був перший покликаний Христом,—
тому називається він Первоозваним.

²⁾ Назарет—невеличке місто, де було багато язичників
(паганців); крім того, Філіп знов з пророків, що Месія має на-
родитися у Вифлєємі.

³⁾ Переказують, що коли Ірод убивав Вифлеемських ді-
тей, то батьки заховали Нафанаїла під смоковницею. Се знали
тільки близькі його родичі.

⁴⁾ Оин Чоловічеський—так називає Себе Ісус Хри-
стос, бо Він не тільки Бог, але й чоловік, і по своєму чоло-
вічеству Він близький до людей.

ПЕРШЕ ЧУДО ХРИСТОВЕ В КАНІ ГАЛИЛЕЙСЬКІЙ.

(Іоан. II, 1—12).

Було весілля в Кані Галилейській, і Мати Ісусова була там; був запрошений на весілля Ісус і ученики Його. І коли не стало вина, Мати Ісусова каже до Нього: „Вина не мають“. Говорить їй Ісус: „Ще не прийшов Мій час“. Мати Його каже слугам: „Що Він вам скаже, зробіть“. Було ж тут шість камяних посудин на воду, що стояли для обмивання юдейського¹), у їх вміщалось по дві аба по три мірі²). Каже ім Ісус: „Налийте посудини водою“. І налили їх до верху. І каже ім: „Наберіть тепер та несіть до старости весільного“. І понесли. Як покоштував староста води, що стала вином,—а він не знав, звідкіля воно, знали тільки слуги, котрі набирали воду,—то кличе до себе жениха староста та й каже йому: „Кожен чоловік перше добром вином частує, а коли упуться, тоді вже гіршим, а ти добре вино зберіг аж досі“.

Такий початок чудес положив Ісус у Кані Галилейській і показав славу Свою, і увірували в Нього ученики Його.

А потім прийшов Він у Капернаум, Сам і Мати Його, і брати Його, і ученики Його, і там небагато днів пробули.

ХРИСТОС ВИГАНЯЄ ТОРЖНИКІВ З ХРАМУ.

(Іоан. II, 13—25).

Наближалася пасха юдейська. Ісус прийшов у Єрусалим і знайшов, що в храмі продавали воли, і вівці, і голуби, і сиділи міняли грошей³). Зробивши канат з бечівок, усіх Він повигоняв з храму, також

¹⁾ Вода в посудинах стояла, щоб обмивати ноги тим, що приходять в гості, та руки перед їжою і після їжи.

²⁾ Міра аба, єврейський бат—півтора відра.

³⁾ У дворі храму продавалося все, що потрібно для жертви (вівці, голуби, оліва, мука, вино), тут мінялися й гроші для покупців; все те повертало храмовий двір у якийсь ярмарок, де не чути було Служби Божої.

овець і волів, а гроші мінялів розсипав і столи по-перевертав, і тим, що голубів продавали, сказав: „Візьміть се звідсіля, і не робіть дому Отця Мого десомом торгу“. Стали казати Йому юдеї: „Який знак покажеш нам, що так чиниш?“ Одповів Ісус: „Зруйнуйте храм сей, і й Я в три дні його поставлю“. Сказали юдеї: «Сорок і шість років будовано храм сей, і Ти за три дні поставиш його?» А Він говорив про храм тіла Свого; вже після, коли Він воскрес з мертвих, згадали ученики Його, що Він се казав, і повірили писанню і слову, яке сказав Ісус.

Як був Ісус у Єрусалимі на пасху, на свято, то многі увірвали в ім'я Його, побачивши чудеса Його, які Він творив.

БЕСІДА ІСУСА ХРИСТА З НИКОДИМОМ.

(Іоан. III, 1—21).

Між фарисеями був чоловік на імення Никодим, один з начальників юдейських. Він прийшов до Ісуса вночі¹⁾ і сказав Йому: «Равви! ми знаємо, що Ти від Бога прийшов учителем, бо ніхто таких чудес, які Ти твориш, не може творити, коли Бог не буде з ним».

Одповів Йому Ісус: «Істинно, істинно кажу тобі: коли хто не родиться звіш, не може побачити Царства Божого». Каже до Нього Никодим: „Як же може чоловік народитись, коли він старий? Чи може ж він знову вийти в утробу матери своєї і родитись?“ Одповів Ісус: «Істинно, істинно кажу тобі: коли хто не родиться з води і Духа, не може уйти в Царство Боже. Рождене з тіла тіло є, а рождене з Духа дух є. Не дивуйся, що Я тобі сказав: треба вам народитись звіш. Дух дише, де хоче, і чуєш його голос, та не знаєш, відкіля він приходить і куди йде. Так і всякий, народжений з Духа».

«Як же се може статись?» — питав Никодим. Одповів Йому Ісус: „Ти єси учитель ізраїльсь, та й сього

1) Никодим приходив уночі, бо не одважився прийти в день, аби не бачили його інші фарисеї, що ремствували на Христа.

не знаєш? Ніхто не зійшов на небо, тільки Той, Хто з неба зійшов, Син Чоловічеський, що на небі. І як Мойсей підняв змія у пустині, так повинно бути піднятому Синові Чоловічеському, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, а мав життя вічне. Бо так Бог полюбив світ, що і Сина Свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, а мав життя вічне“.

ІОАН ПЕРЕДТЕЧА У ВЯЗНИЦІ.

(Марк. VI, 17—20; Лук. III, 19—20; Матф. XIV, 3—5).

Ірод, що правив стороною Юдейською, послав, взявши Іоана і посадив у темницю. Вчинив він се ради Іродияди, жінки свого брата Филипа, що одружився з нею. Бо Іоан казав Іродові: „Не годиться тобі мати жінку твого брата“ . Іродияда ж злобилась на його і хотіла вбити його, та не могла. Сам Ірод теж хотів убити його, та побоявсь народу, бо його за пророка мали. Почаси Ірод і боявсь Іоана, знаючи, що він чоловік праведний і святий, і беріг його і, слухаючи його, багато робив, і рад був його слухати.

Дійшла чутка до фарисеїв, що Ісус більше збирає учеників і хрестить, ніж Іоан,—хоч Сам Він не хрестив, а ученики Його. Довідавшись про се та почувши, що Іоана взято у темницю, Ісус покинув Юдейську землю та знов пішов до Галилеї.

БЕСІДА ІСУСА ХРИСТА З САМАРЯНКОЮ.

(Іоан. IV, 4—43).

Треба було Ісусові переходити через Самарію. Він приходить до города самарянського Сіхара і, утомившись з дороги, сів коло криниці, а ученики пішли в місто купити їсти. Приходить жінка з Самарії набрати води. Каже їй Ісус: „Дай Мені напитись“ . Одповідає самарянка¹⁾: „Як се Ти, Сам юдей, а просиш

1) Самарянами називалися асиріяне, що переселив їх цар Салманасар на місто взятих у полон євреїв. Самаряне прийняли закон Мойсея, але разом з тим задержали і багато старих своїх паганських звичаїв. Євреї ворогували з самарянами і не хотіли мати з ними нічого спільногого.

напитись у мене, жінки-самарянки? Адже ж юдеї не знаються з самарянами». Одказав їй Ісус: „Коли б ти знала дар Божий та Хто се тобі каже: дай Мені напитись, то сама б попросила у Нього, і дав би Він тобі води живої“. Ісус говорив про свою божественну науку та про благодать Божу, а самарянка думала про звичайну свіжу воду, і тому сказала:

„Господи! черпака Ти не маєш, і криниця глибока, відкіля ж Ти маєш воду живу?“ Одповів Ісус: «Кожен, хто п'є сю воду, знов пiti захоче; а хто напиться води, що Я дам йому, не скоче пiti во віki; і та вода, що Я дам йому, буде в ньому джерелом води, що тече у життя вічне». Говорить до Нього жінка: „Господи! дай мені тлеї води, щоб я не хотіла пiti і не приходила сюди брати“. Самарянка все ж не розуміла Ісуса. Коли ж Він повів розмову про життя її, і побачила вона, що життя її Він знає, то сказала: „Бачу, Господи, що Ти пророк єси“. І почала Його питати, де повинно молитися: „Батьки наші на сiй горi покланялись, а ви кажете, що мiсце, де повинно покланятися, в Єрусалимi“. Говорить їй Ісус: „Вiр Менi, жiнко, що йде час, коли нi на горi сiй, нi в Єрусалимi будете покланятися Отцевi Небесному. Настає час і тепер уже є, що правдивi поклонники будуть покланятися Отцевi в дусi i iстинi. Бог є дух, і тi, що покланяються Йому, в дусi i iстинi 1) повиннi покланятись“. Каже Йому жінка: „Знаю, що прийде Месiя, що зветься Христос; як Вiн прийде, то возвiстить нам усе“. Каже їй Ісус: „Се Я, що говорю з тобою“.

І покинула свiй водонос жінка та й пiшла в го-род, і каже людям: „Пiдiть та подивiтесь на чоловi-ка, що сказав менi про все, що тiльки я вчинила; чи не Вiн то Христос?“ А тим часом ученики просили Його, кажучи: „Учителю, iж“. Говорить iм Ісус: „Iжа Моя та, щоб чинить волю Того, Хто послав Мене, і скiнчити дiло Його“,

1) Треба покланятися Богу в дусi—душою, серцем, а не тiльки зверхнimi рухами своїми (поклонами то що); в iстинi—себо держати iстинну, правдиву науку, що подав людям Господь Ісус Христос.

Вийшло з міста багато народу, прийшли до Ісуса, і багато самарян увірвало в Нього через слово жінки, яка свідчила, що Він сказав їй все, що вона вчинила. Просили Його, щоб Він побув у них, і Він пробув там два дні. І ще більше увірвало в Нього через слово Його, а жінці тій говорили: „Вже не через твої слова віруємо, бо сами чули і знаємо, що Він є справді Спас миру, Христос“.

Через два дні вийшов він звідтіля і пішов у Галилею.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ СИНА ЦАРЕДВОРЦЯ.

(Іоан. IV, 46—54).

Коли прийшов Ісус у Галилею, то рознеслась вість про Нього по всьому краю. З радістю та з честю прийняли Його галилеяне, бачиєши усе, що Він створив у Єрусалимі на святах, бо й вони на свята ходили.

Прийшов знов Ісус у Кану Галилейську, де петретворив воду на вино. Прийшов до нього один царедворець, у якого син нездужав в Капернаумі. Благав він Ісуса, щоб пішов та сцілив його сина, бо той мав умерти. Сказав Ісус до його: „Поки ознак та чудес не побачите, поти не увірюєте“.—„Господи,—каже царедворець,—прийди, поки ще не вмерло дитя моє“. Каже йому Ісус; „Іди, син твій одужав“. І повірив чоловік слову, що сказав йому Ісус, і пішов. Як тільки входив він до дому, зустріли його слуги і сповістили: „Син твій одужав“. Спитав він їх про годину, коли синові полегшало. І сказали йому, що вчора у сьомій годині покинула його гарячка. З того зрозумів батько, що сталося все тієї самої години, як Ісус сказав йому: „Син твій одужав“. І увірував сам він і ввесь дом його.

ПРОПОВІДЬ ХРИСТА В НАЗАРЕТІ.

(Лук. IV, 16—30; Матф. IV, 13—17).

Прийшов Ісус до Назарета, де був вихованний, увійшов по звичаю своєму в день суботчій у сина-

гогу¹) і встав, щоб читати. І подали Йому книгу пророка Ісаї, і Він, роскривши книгу, знайшов місце, де було написано: «Дух Господень на Мені; для того Він помазав Мене, щоб Я благовістив убогим, післав Мене сціляти розбитих серцем, проповідувати невільникам волю, сліпим прозріння, одпустити змучених на волю, проповідувати літо Господнє приємне» (Ісаїя 61, 1—2). І згорнувши книгу, віддав слузі, та й сів; і очі всіх у синагозі звернулись на Нього. І Він почав їм говорити: «Нині на Мені справдилось писання се в ушах ваших».

І всі свідчили Йому, згостившись з Ним, і дивувались словам благодаті, що виходили з уст Його, але й говорили один до одного, дивуючись: „Чи не Він же син Йосифа?“ І ждали од Нього чуда. І сказав їм: «Запевне ви скажете Мені приказку сю: лікарю, вилічи себе самого; зроби й тут, у своїм ріднім краї, те, що, як ми чули, сталося у Капернаумі». І додав: „Істинно кажу вам, що ніякий пророк не приймається у ріднім краї своїм“. Сим хотів Він сказати їм, що вони не мають віри, а для тих, що віри не мають, не творяться чуда. „Поправді кажу вам: багато вдовиць було за днів Іллів Ізраїлі, коли небо замкнute було три роки і шість місяців, так що настав великий голод по всій землі, і ні до одної з них не був посланий Ілля, а тільки в Сарепту Сидонську до жінки удовиці. І багато було прокажених за пророка Єлісея в Ізраїлі, і ні один з них не очистився, а тільки Нееман Сиріянин“.

Почувши се, усі в синагозі запалали гнівом та, вставши, вигнали Його геть з города, і повели Його на верх гори, на якій збудований був їх город, щоб скинути Його. Але Він, пройшовши посеред їх, одійшов.

Покинувши Назарет, оселивсь Він у Капернаумі, що при морі, і почав звідси ходити по городах та селах, проповідуючи: „Покайтесь, бо царство небесне наблизилося. Покайтесь і віруйте в євангеліє“.

1) Синагоги—це domi, куди сходились євреї молитись.

ЧУДЕСНИЙ УЛОВ РИБИ НА ГЕНИСАРЕТСЬКОМУ ОЗЕРІ.

(Лук. V, 1—10; Матф. IV, 18; Марк. I, 16).

Одного часу стояв Ісус коло озера Генисаретського, а нарід тиснувся до Нього, щоб послухати слово Боже. Побачив Ісус два човни, що стояли край озера поодалік один од одного, а рибалки, Симон і Андрей, Яків та Іоан, вийшовши з них, промивали невід.

Уйшовши в один з човнів, що був Симонів, Він просив його одчалити трохи від берега та, сівши, учив нарід з човна. Коли ж перестав учити, то скав Симонові: „Одплинь на глибину та закиньте не-від свій на влов“.

Симон сказав Йому: „Учителю! ми цілу ніч трудились, та не піймали нічого, але по слову Твоєму закину невід“. І се зробивши, піймали дуже багато риби, аж невід іх проривається. І помагали вони товаришам, що були в другім човні, щоб прийшли помогти їм; і прийшли і наповнили обидва човни, так що вони стали тонути. Побачивши се, Симон Петр припав до колін Ісусових, кажучи: „Іди від мене, Господи, бо я чоловік грішний“. Бо острах взяв його і всіх з ним од улову риби, що вловили. І скав Ісус Симонові: „Не бійся; з цього часу ловити будеш людей“. Тут таки покликав Він Андрея, брата Симонового, та Якова і Іоана, синів Зеведеївих. Сказав їм: „Ідіть за Мною, ви будете ловцями людей!“ Вони запраз покинули мережі і пішли за Ним.

ІСУС СЦІЛЯЄ БІСНУВАТОГО.

(Марк. I, 21—28; Лук. IV, 31—37).

Вернувшись в Капернаум, Ісус незабаром в суботу увійшов у синагогу і навчав. І дивувались з Його науки, бо Він учив їх, маючи властять, а не як книжники. І був у синагозі чоловік, що мав духа нечистого¹⁾; і він закричав, кажучи: „Облиш, що Тобі до-

1) Біснуватими називалися люде, що підпадали впливу ямоєсь злой сили.

нас, Ісусе Назарянине? Прийшов єси погубити нас? Знаю Тебе, хто Ти, Святий Божий“. Ісус спинив його, кажучи: „Замоєкни і вийди з нього“. І нечистий дух стряс його дуже, кинувши ним посередині синагоги, крикнув гучним голосом і вийшов з нього, не зашкодивши йому. І жахнулись усі так, що питали один одного: „Що се таке? І що то за наука така нова, що з силою і нечистим духам приказує, і слухають Його“.

І розійшлась чутка про Нього скоро по всій стороні Галилейській.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ ТЕЩУ СИМОНОВУ ТА ИНШИХ СЛАБИХ.

(Лук. IV, 38—44; Марк. I, 29—39; Матф. VIII, 14—17; IV, 23).

Вийшовши з синагоги, Він прийшов з учениками до господи Симоноєої, а теща Симонова лежала в страшній гарячці, і благали Його за неї.

І ставши над нею, підняв її, в'язевши за руку, і спинив гарячку; і зараз покинула її гарячка, і вона зараз встала і послугувала їм.

А як заходило сонце, то всі, у кого тільки були болящі всякими недугами, приводили їх до Нього, і все місто зібралось до дверей, і Він, положивши на кожного з них руки, сціляв їх. Виходили і біси з багатьох, з криком та промовляючи: „Ти Христос, Син Божий“. А Він, забороняючи, не дозволяв ім говорити, що вони знали, що Він є Христос. А вранці, як було ще дуже темно, Він, вставши, пішов у безлюдне місце, і там молився. І поспішили за ним Симон і ті, що з ним були, і, знайшовши Його, сказали Йому: „Всі шукають Тебе“. І народ шукав Його, і, прийшовши до Нього, задержували Його, щоб од них не одходив. А Він сказав ім, що і другим містам Мені треба благовістити Царство Боже, бо на те Я посланий.

І ходив Ісус по всій Галилеї, навчаючи в синагогах, проповідуючи євангеліє царства та сціляючи всякі недуги і всяку неміч людей.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ ПРОКАЖЕНОГО.

(Марк. I, 40—41; Лук. V, 12—16; Матф. VIII, 1—4).

Коли Ісус був в однім місті, прийшов чоловік, весь у проказі¹⁾), пав ниць і благав Його, кажучи: „Коли Ти схочеш, то можеш мене очистити“. Ісус, змилосердившись, простяг руку, доторкнувсь до нього та й каже йому: „Хочу, очистися“.

І як тільки Він промовив, зараз зійшла з нього проказа, і став чистим. І сказав Ісус: „Гляди ж, нікому нічого не кажи, а піди, покажись священникові і принеси за очищення своє, що звелів Мойсей, на свідкування їм“). А той, вийшовши, почав оповідати багато й розголосувати чутку, і багато народу сходилось до Його, щоб слухати та сцілятись у Нього від недугів своїх, так що Ісусові зовсім не можна було явно увійти до міста, а пробував Він остронь у безлюдних місцях і молився, та приходили до Нього відусюди.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ РОЗСЛАБЛЕНОГО В КАПЕРНАУМІ.

(Марк. II, 1—12; Лук. V, 17—26; Матф. IX, 1—8).

Через кілька день знов прийшов Ісус до Капернауму, і пішла чутка, що Він в домі. І зараз зійшлося туди так багато людей, що не можна було протопитись до дверей; і Він говорив їм слово. Сиділи тут фарисеї і учителі закону, що поприходили з усіх сіл Галилейських і Юдейських та з Єрусалиму, і заявлялась на них цілюща сила Господня, аж ось прийшли до Нього з розслабленим; несли його четверо. І не змігши підійти до Нього за народом, роскрили стелю дома, де Він був, і, пробравши її, спустили постіль, на якій лежав розслаблений, у середину перед Ісуса. Побачивши іх віру, Ісус сказав розслабленому: „Сину! прощаються тобі гріхи твої“.

Були ж де-які з книжників, що тут сиділи й думали в серцях своїх: „Що сей такі хули каже? Хто

¹⁾ Проказа—дуже тяжка і заразлива хвороба. У слабих на ту хворобу частини тіла вкриваються гноїними ранами та їх одпадають.

може прощати гріхи, окрім одного Бога?“ І зараз Ісус зрозумів духом Своїм, що так вони собі думають, і сказав ім: „На що ви так думаете в серцях своїх? Що легше сказати розслабленому: прощаються тобі гріхи, чи сказати: встань, візьми постіль свою і ходи? Отже, щоб ви знали, що Син Чоловічеський має силу прощати на землі гріхи, (каже розслабленому): кажу тобі: встань, візьми постіль свою та й іди до свого дому“. І той зараз встав, узяв постіль і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, кажучи: „Ніколи ми такого не бачили“.

ІСУС ПОКЛИКАЄ ДО АПОСТОЛЬСТВА МИТАРЯ МАТФЕЯ. НАУКА ХРИСТОВА ПРО ПОМИЛУВАННЯ ГРІШНИКІВ ТА ПРО ПІСТ.

(Лук. V, 27—39; Матф. IX, 9—17; Марк. II, 13—22).

Сціливши розслабленого, вийшов Ісус до моря, побачив митаря Матфея-Левія, Алфеївого, що сидів на митниці¹⁾, і сказав йому: «Іди за Мною». І той, покинувши все, встав і пішов за Ним. І справив Йому Левій велику гостину у господі своїй, і було багато митарів і інших, що возлежали з Ним. І ремствували на Нього книжники та фарисеї, кажучи до учеників Його: „Нашо се Учитель ваш і ви істе і пете з митарями та грішниками?“ І озвавшись, Ісус сказав ім: «Не здоровим треба лікаря, а недужим. . Підійті же та навчіться, що значить милости хочу, а не жертви (Осії, 6, 6). Я прийшов не-праведників приввати на покаяння, а грішників». Ученики ж Іоановичі та фарисейські постили, підійшли вони до Ісуса та й кажуть: „Чому ж ученики Іоанові постять часто і моляться, теж і фарисейські, а Твої їдять і п'ють?“ Він же сказав ім: „Чи можете ж ви примусити гостей весільних постити, поки жених з ними? Прийдуть дні, коли візьмуть од них жениха, і тоді вони поститимуть

1) Митниця се місце, де збирають мито, податок з чужоземних товарів. Євреї ненавиділи своїх переможців римлян і не любили їх податків та разом із тих людей, що збирали податки, і вважали їх за грішників; справді між тими митниками часто бували такі, що кривдили, збираючи податі.

у ті дні“. При тім сказав і притчу ім, що ніхто не пришиває латки з нової одежі до одежі старої, а то і нову подереть і до старої не пристане те, що з нової. І ніхто не вливає вина молодого у старі міхи, бо по-рвє молоде вино міхи, і само витече, і міхи пропадуть; а молоде вино у нові міхи вливати треба: тоді те і друге збережеться. І ніхто, пивши старе вино, не схоче зараз молодого, бо каже: старе ліпше.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ РОЗСЛАБЛЕНОГО КОЛО ОВЕЧОЇ КУПЕЛІ.

(Іоан. V, 1—16).

Після цього було свято юдейське, і прийшов Ісус у Єрусалим. Там коло Овечої брами¹⁾ була купальня, що по-єврейськи звуться Вифезда (дім милосердя), де було п'ять піддашків. Лежало тут багато недужих, сліпих, кривих, сухих, котрі дожидались порушення води,—бо янгол Божий у певний час сходив у купальню та й порушав воду, і хто перший влазив в неї після порушення води, той одужував, яку б не мав хворість. Був тут один чоловік, що тридцять вісім років був у недузі. Ісус, побачивши його, що він лежить, та відаючи, що дуже давно вже нездужає, каже йому: „Хочеш бути здоровим?“ Одповів Йому недужий: „Так, Господи! та чоловіка не маю, хто б спустив мене у воду, як вода порушиться; коли ж я приходжу, то вже інший поперед мене влезти“. Каже йому Ісус: „Всгань, візьми постіль свою і ходи“. І зараз чоловік той став здоровим і взяв постіль свою і пішов. Була ж субота в той день. І казали юдеї тому, що одужав: „Тепер субота, то не годиться тобі постіль свою брати“²⁾). А він відповів ім: „Хто зро-

1) Овечою брама називалася через те, що через неї проганяли жертвних овець.

2) Єврейські священники доглядали, щоб закон Мойсея додержувався твердо, але при тім заводили дуже дрібязкові приписи, що нівелювали той закон; забороняли, наприклад, у суботу не тільки працювати, але й робити усе, що хоч нагадувало працю (іхати або йти, жести ще-небудь та інше), навіть забороняли діла милосердя (лікувати слабих і взагалі помагати людям).

бив мене здоровим, Той сказав мені: візьми постіль свою і ходи“. Запитали ж його: «Що то за чоловік, що сказав тобі: візьми постіль свою і ходи?“ А той, що одужав, не знат, хто Він є, бо Ісус ухилився від народа, що був на тім місці. А після знаходить його Ісус у храмі та й каже йому: «От ти став здоров, не гріши ж більше, щоб чого гіршого тобі не сталося». Пішов той чоловік та й сказав юдеям, що то є Ісус Котрий сцілив його. І за те напаствуvalи на Ісуса юдеї і шукали убити Його за те, що Він таке чинив у суботу.

Юдеї покликались на слова закона, що Бог-Творець у сьомий день спочив од діл творення, благословив і освятив сей день (Ісх. 20, 11). На се Ісус, одповів їм: «Отець Мій і досі робить, і Я роблю». Се значить, що і по шести днях творення творча сила Божа не спинилася, а виявляється повсякчас; так само люде повинні і в суботу творити добре діла.

І ще більше шукали юдеї убити Ісуса за те, що Він не тільки суботу зневажав, та ще й Бога Отцем Своїм звав, рівняючи Себе до Бога. І на се Ісус признав Себе Сином Божим і сказав їм: «Істинно, істинно кажу вам: Син нічого не може робити Сам од Себе, коли не бачить, що Отець робить; бо що Він робить, те також і Син робить, і більше сих покаже Йому діла, щоб ви дивувались».

І говорив ще Ісус про воскресення мертвих, про суд над ними через Нього: „Як Отець віоскрешає мертвих і оживляє, так і Син, кого хоче, оживляє, бо Отець і не судить нікого, а ввесь суд оддав Синові, щоб усі шанували Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, той не шанує й Отця, що Його послав. Істинно, істинно кажу вам: хто слово Моє слухає і вірує у Того, Хто Мене послав, той має життя вічне, і на суд не приходить, а перейде від смерті в життя. Істинно, істинно кажу вам, що настає час, і тепер уже є, коли мертві почують голос Сина Божого і, почувши, оживуть. Бо як Отець має життя у Самому Собі, так і Синові дав мати життя у Самому Собі, і дав власті Йому і суд чинити, бо Він є Син Чоловічеський. Не дивуйтесь сьому: бо настає час,

коли всі, що у гробах, почують голос Сина Божого, і вийдуть ті, що чинили добро, у воскресення життя, а ті, що чинили зло, у воскресення суда. Не можу Я нічого чинити Сам од Себе; як чую, так і суджу, і суд Мій праведний, бо не шукаю волі Моєї, а волі Отця, що Мене послав". Справедливість своїх слів доводить Ісус словами Іоана Хрестителя: «Коли Я свідчу Сам за Себе, то свідчення Моє не є правдиве: другий є, що свідчить за Мене, і Я знаю, що правдиве те свідчення, яким свідчить за Мене; ви посилали до Іоана і той посвідчив за правду. Але Я не від чоловіка беру свідчення, а кажу се на те, щоб ви спаслись. Він був світильник, що горів і світив, а ви хотіли порадуватись який час при світлі його».

Покликається Ісус і на свої чудеса: «Я маю свідчення більше, ніж Іоанове, бо діла, що дав Мені Отець, щоб Я іх звершив, сі сами діла, що Я роблю, свідчать за Мене, що Отець Мене послав».

Покликається Він і на Самого Бога Отця: „І Отець, що послав Мене, сам посвідчив за Мене, а ви ні голосу Його ніколи не чули, ні виду Його не бачили, слова Його не маєте, що пробувало б у вас, бо Кого Він послав, тому ви не ймете віри“.

Покликається і на слова писання: „Розберіть писання, бо ви сподіваєтесь через них життя вічне мати, і вони свідчать за Мене. І не хочете прийти до Мене, щоб мати життя. Слави від людей не приймаю, а вас Я спізнат, що ви не маєте в собі любові до Бога. Я прийшов во ім'я Отця Мого, і ви не приймате Мене; а коли інший во своє ім'я прийде, того ви приймете. Як ви можете вірувати, коли один од другого славу приймаєте, а про ту славу, що від Єдиного Бога, не дбаєте. Не думайте, що Я винуватиму вас перед Отцем, є той, хто вас винує: Мойсей, на кого ви надієтесь; бо коли б ви вірили Мойсею, то повірили б мені, бо він писав про Мене. А коли його писанням не віруєте, то як повірите Моїм словам?“

ХРИСТОС ОБОРОНЯЄ УЧЕНИКІВ, ЩО ЗРИВАЛИ В СУБОТУ КОЛОССЯ.

(Матф. XII, 1—8; Марк. II, 23—28; Лук. VI, 1—5).

Одної суботи ішов Ісус через засіяні поля. Ученики Його зголодніли й почали зривати колосся та їсти¹⁾, розтираючи руками. Фарисеї, побачивши це, сказали Йому: «Глянь, ученики Твої роблять, чого не годиться робити в суботу». А він сказав їм: „Хиба ви не читали, що зробив Давид, як зголоднів сам і ті, що з ним були? Як він увійшов до Божого дому і їв хліби предложення, яких не дозволено було їсти ні йому, ні тим, що з ним були, а самим тільки священникам? Або, хіба не читали ви в законі, що священники в храмі по суботах зневажають суботу, і вони невинні? Я ж кажу вам, що тут є Більший од храму. А коли б ви знали, що значиться: милости хочу, а не жертви (Осії 6, 6), то ніколи б не судили невинних. Субота рати чоловіка, а не чоловік для суботи. Тим то Син Чоловіческий є господар і суботи“.

ГОСПОДЬ СЦІЛЯЄ СУХОРУКОГО.

(Матф. XII, 9—14; Марк. III, 1—7; Лук. VI, 1—11).

Другої суботи довелося Іусові увійти в синагогу і учити. Був там чоловік, що рука в нього права усохла. А книжники та фарисеї назиралі, чи не сцілить він у суботу, щоб знайти вину на Нього. І запитали Іуса, щоб обвинуватити Його: „Чи дозволено сціляти в суботу?“ Але Він знов зумів думки їх і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Встань та вийди на середину“. І той, вставши, вийшов. І сказав їм Іус: „Запитаю вас: що годиться чинити в суботу—добро, чи зло? Спасти душу, чи загубити?“ Вони ж мовчали. Тоді він сказав їм. „Хто з вас, маючи одну вівцию, коли вона в суботу впаде в яму, не візьме та не витягне її? Оскільки ж чоловік ліпше овечки? Тим то дозволено і в суботу робити добро“. І зирнувши на

1) Закон Мойсея дозволяв під час жнив зривати колосся на чужому полі, коли хто зголоднів дуже і тим підкріплював себе.

них грізно, сумуючи, що серця іх закамяніли, сказав чоловікові тому. „Простягни руку твою“. І він простяг, і стала рука його здорована, як і друга. Фарисеї ж розлютовались і говорили проміж себе, щоб то ім зробити з Ісусом. Вийшовши, вони зараз радились супротив Його з іродиянами, як би Його згубити. Але Ісус, прознавши, одійшов звідтіля до моря Галилейського.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ БАГАТО НАРОДУ.

(Марк. III, 1—12; Матф. IV, 23—25; XII, 15—21).

За Ісусом пішло багато народу із Галилеї, Десятиграддя, Юдеї, з Єрусалиму і з Ідумеї і з-за Йордану. І ті, що з околиць Тира й Сидона, почувши, що Він діяв, великим натовпом прийшли до Нього. І Він сказав ученикам своїм, щоб наготовили Йому човна ради народу, щоб не тиснулись до Нього. Бо багатьох Він сцілив, і через те ті, що мали недуги, кидались до Нього, щоб до Нього доторкнутись. І духи нечисті, як тільки бачили Його, падали перед Ним і кричали, кажучи: „Ти єси Син Божий“. І Він пильно заказував ім, щоб не виявляли Його.

ХРИСТОС ВИБИРАЄ ДВАНАДЦЯТЬ АПОСТОЛІВ.

(Лук. VI, 12—19; Марк. III, 13—19; Матф. X, 2—4).

Сталось у ті дні, вийшов Ісус на гору помолитись і був цілу ніч на молитві Божій. А як став день, до себе на гору приклікав учеників Своїх і вибрав з них дванадцятьох і найменував іх апостолами, себто посланцями, щоб посылати іх проповідувати, щоб вони мали силу сціляти недуги і виганяти бісів. Поставив Симона, що називав Петром, та Андрея, брата його, Якова та Іоана, давши ім імена Воанергес, то-бто сказати: сини грому, Филипа та Варфоломея, Магфея та Фому, Якова Алфеєвого та Симона, що називався Зилотом, Юду Якового, Юду Іскаріота, що став предателем. Та зйшовши з ними, став Він на місці рівнім, і багато учеників Його, і велике множество людей з усієї Юдеї, і з Єрусалиму, і з побережжа Тир-

ського, що прийшли слухати Його і сцілятися від недугів своїх, також і ті, що страждали від нечистих духів; і сцілялись. І ввесь нарід бажав доторкнутись до Нього, бо сила з Нього виходила і сціляла всіх.

НАГОРНА ПРОПОВІДЬ.

Вибравши дванадцять найближчих учеників, Ісус Христос сказав проповідь, поясняючи, які повинні бути ті, хто йде за ним. Проповідь ся називається Нагорною, бо сказано її було з гори, яка називається тепер «горою блаженства», недалеко од Галилейського озера.

Заповіді блаженства.

(Матф. V, 1—12; Лук. VI, 20—26).

Ісус зійшов на гору і, як сів, то підійшли до Нього ученики Його. І Він, одкривши уста Свої, учив їх, промовляючи:

Блаженні і щасливі радісні, убогі духом, бо їх є царство небесне.

Блаженні плачущі, бо вони втішаться.

Блаженні тихі, бо вони осягнуть землю.

Блаженні голодні й жадні на правду, бо вони наситяться.

Блаженні милостиві, бо вони помилувані будуть.

Блажені чисті серцем, бо вони Бога уздрять.

Блаженні миротворці, бо вони синами Божими називаються.

Блаженні гонимі за правду, бо їх є царство небесне.

Блаженні ви, коли вас ганьбуватимуть і гнатимуть, та роспускатимуть про вас усяку лиху славу неправдиво Мене ради.

Радуйтесь і веселітесь, бо велика вам награда на небесах. Так гнали й пророків, що були перше вас.

Високе значіння учеників Христових.

(Матф. V, 13—16; Марк. IV, 21; Лук. VIII, 16; XI, 33).

Ви сіль землі, а коли сіль запрісніє, то чим вона всолиться? ¹⁾ Вона вже ні на що не здатна буде, як тільки щоб викинути її геть, і щоб топтали її люде.

Ви світ миріві. Не може заховатися город, коли стоїть на горі. І засвітивши свічку, не ставлять її під посудину, а на свічнику, і вона світить усім, хто є в хаті. Так нехай світить світ ваш перед людьми, щоб вони бачили добрі діла ваші й прославляли Отця вашого Небесного.

Заповіді закону треба сповнити непремінно.

(Матф. V, 17—20).

Не думайте, що Я прийшов зламати закон або пророків ²⁾: не зламати прийшов Я, а сповнити. Істинно бо кажу вам, поки небо й земля перейде, йота єдина або титла єдина (маленькі значки єврейської азбуки) з закону не перейде, аж поки станеться все. Так, хто зламає одну з сих найменших заповідей і навчить так людей, той найменшим назветься в царстві небеснім (себто—позбавлений буде царства Божого), а хто сповнить і навчить, той великим у царстві небеснім назветься. Бо кажу вам: коли правда ваша не переважить правди книжників і фарисеїв, то не ввійдете в царство небесне.

Про шосту заповідь закона.

(Матф. V, 21—26; Лук. XII, 58—59).

Ви чули, що сказано стародавнім: „Не убий, а хто вбє, на того буде суд“ (Ісх. 20, 13). А Я кажу вам: усякий, хто гнівається на брата свого даремне, на того буде суд; а хто скаже братові свому;

¹⁾ У Святій Землі біля Мертвого моря знаходять шари соли, що від сонця та від дощу запрісніла—втратила свій смак.

²⁾ Закон—то п'ять книг Мойсея; пророки—то решта книг Старого Заповіту,

ка¹), на того буде синедрион²); хто ж скаже: дурню, на того буде огонь пекельний. Тим-то, коли принесеш дар свій до олтаря й тут згадаєш, що брат твій що-небудь має проти тебе, зостав тут дар свій перед олтарем і піди, помирись перше з братом своїм, і тоді прийди й принось дар свій. Мирись хутко з супротивником своїм, поки ти в дорозі з ним, щоб супротивник не віддав тебе судді, а суддя не віддав тебе слузі і не засадили б тебе в темницю. Істинно кажу тобі: не вийдеш звідтіля, поки не віддаси до останнього шеляга.

Про сьому заповідь.

(Матф. V, 27—32; XIX, 1—12; Лук. XVI, 18; Марк. X, 1—12).

Ви чули, що сказано стародавнім: «Не прелюбдійствуй» (Ісх. 20, 14). А Я кажу вам: усякий, хто тільки спогляне на жінку, бажаючи її, той прелюбдійствував уже з нею у своїм серці. Коли ж праве око твоє вводить тебе в гріх, вирви його й кинь од себе, бо краще для тебе, щоб один з членів твоїх згинув, ніж щоб усе тіло твоє кинуто було в пекло. І коли права рука твоя вводить тебе в гріх, одітни її й кинь од себе, бо краще для тебе, щоб один з членів твоїх згинув, ніж щоб усе тіло твоє вкинуто було в пекло. Сказано теж: «Хто розводиться з жінкою своєю, той дай їй лист розвідний» (Второзак. 24, 1). А Я кажу вам: хто розведеться з жінкою своєю, хіба що за любодійство, той призводить її до прелюбдійства, і хто побереться з розвідкою, прелюбдійствує.

Про третю заповідь.

(Матф. V, 33—37).

Ще ви чули, що сказано стародавнім: «Не клянись не по правді; а виповняй клятви свої перед Господом» (Левіт. 19, 12; Второзак. 23, 21). А Я кажу

¹⁾ Нікчемний чоловік.

²⁾ Вищий суд у Єрусалимі.

вам; ніяк не клянись: ні небом, бо воно є престол Божий; ні землею, бо вона підніжок ногам Його; ні Єрусалимом, бо він місто Боже; ні головою своєю не клянись, бо не можеш ані одного волоска зробити білим або чорним. Слово же ваше нехай буде: так, так; ні, ні; а що більше сього, те від лука^{ного}.

Любов до ближніх.

(Матф. V, 38—42; Лук. VI, 29—30).

Ви чули, що сказано: „Око за око, зуб за зуб“ (Ісх. 21, 24). А Я кажу вам: не спротивлятися лихому, коли ж хто ударить тебе в праву щоку, то поверни до його й другу; і хто схоче позиватися з тобою й зняти з тебе верхню одежду, то віддай йому й сорочку, і хто примусить тебе пройти з ним одні гони, то йди з ним двоє. Тому, хто просить у тебе, дай, і від того, хто хоче позичити в тебе, не одвертайся.

Ви чули, що сказано: „Люби ближнього твоого й ненавидь ворога твого“ (Левіт. 19, 17—18). А Я кажу вам: любіть ворогів ваших, благословляйте тих, що клянуть вас, добро чиніть тим, що ненавидять вас, і моліться за тих, що напаствуєть на вас та гонять вас, щоб бути вам синами Отця вашого Небесного, бо Він ведеть сонцю сходити над злими й добрими й посилає дощ на праведних і неправедних. А коли ви любите тих, що вас люблять, то якої ж вам награди? і коли ви вітаєте тільки братів ваших, то що надзвичайного чините? і невірні чи не те ж чинять? тим то будьте ви звершені, як звершен Отець ваш Небесний.

Про милостиню, молитву і піст.

(Матф. VI, 1—18).

Остерігайтесь творити милостиню вашу перед людьми, щоб вони вас бачили, а то не буде вам награди від Отця вашого Небесного. Коли ж твориш милостиню, то не труби перед собою, як лицеміри роблять у синагогах і на улицях, щоб славили їх люди; істинно кажу вам: вони мають уже собі награду. А ти, коли твориш милостиню, то нехай ліва рука твоя не знає, що чинить права; нехай милостиня твоя буде в

тайні, і Отець твій, що бачить в тайні, віддасть тобі явно. А коли молишся, не будь, як лицеміри, що люблять у синагогах і на роспуттях ставати на молитву, щоб бачили їх люде. Істинно кажу вам: вони мають уже собі награду. Ти ж, коли молишся, увійди в господу твою!, зачинивши двері, помолись. Отцеві твойому, що в тайні, і Отець твій, що бачить в тайні, віддасть тобі явно. Коли ж молитесь, не мовте лишнього, як ті невірні: бо вони думають, що за велемовство своє будуть вислухані. Не будьте схожі з ними, бо Отець ваш знає, чого вам треба, перше, ніж ви попросите в Його.

Моліться так: Отче наш, що еси на небі! Нехай святиться імя Твоє; нехай прийде царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі; хліб наш щоденний дай нам сьогодні, і прости нам провини наші, як і ми прощаємо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, а визволь нас від лукавого. Бо Твоє єсть царство і сила, і слава во віки. Амінь.

Бо коли ви прощатимете людям провини їх, то простить і вам Отець ваш Небесний; а коли не прощатимете людям їх провини, то й Отець ваш Небесний не одпустить вам провин ваших.

Так само, коли ви постите, то не показуйте сумного виду, як лицеміри; бо вони насуплють лиця свої, щоб люде бачили, як вони постять. Істинно кажу вам: вони мають собі награду. Ти ж, коли постиш, то помости голову свою і вмий лицє своє, щоб видно було тебе не людям, коли постиш, а Отцеві твому, що в тайні; і Отець твій, що бачить в тайні, віддасть тобі явно.

Про нестяжательність та надію на Бога.

(Матф. VI, 19—34; Лук. XI, 34—36; XII, 24—32).

Не збрайте собі скарбів на землі, де міль і ржа єсть, і де злодії підкопують і крадуть. Збрайте ж собі скарби на небі (себто: творіть добрі діла, що ведуть в царство небесне), де ні міль, ні ржа не єсть, і де злодії не підкопують і не крадуть; бо де скарб ваш, там буде й серце ваше. Світло тілу є око. Тим

то, коли око твоє чисте, то й все тіло твоє світле буде; коли ж око твоє лихе, то все тіло твоє темне буде. Тим то коли вже світ, що в тобі, є тьма, то яка ж тьма?

Ніхто не може двом панам служити, бо, чи одного зненавидить, а другого полюбити; або одного держатиметься, а другого занедбає. Не можете служити Богові й мамоні¹⁾). Ради сього кажу вам: не журіться душою вашою, що вам істи й що пити, а ні тілом вашим, у віщо одягнутись. Душа чи не більше ж є, як харч, і тіло, як одежда? Подивіться на пташок небесних: вони не сіють, і не жнуть, і не збирають у засіки, а Отець ваш Небесний годує їх; чи ви ж не далеко ліпші, як вони?

І хто з вас, як би не силкувався, може прибавити собі зросту хоч на один лікоть? Про одежду чого побиваєтесь? Подивіться на лілеї польові: як ростуть? Не працюють і не прядуть. А Я вам кажу, що Й Соломон у всій славі своїй не одягався так, як кожна з них.

Коли ж траву на полі, що сьогодні росте, а завтра вкинуть у піч, Бог так одягає, то чи не тим більше вас, маловіри? Так не журіться ж, кажучи, що істимем? або що питимем? або у віщо одягнемось? бо про все те пильно клопочутися невірні; адже ж Отець ваш Небесний знає, що всього того вам треба. Шукайте перше царства Божого та правди Його, і те усе доложиться вам. Так не журіться ж про завтра, бо завтра само про своє журитиметься. Доволі кожному дніві свого лиха.

Не треба осуджувати ближніх.

(Матф. VII, 1—5; Лук. VI, 37—38, 41—42; Марк. IV, 24).

Не судіть, щоб і вас не судили, бо яким судом судите, таким і вас судитимуть, і якою мірою міряєте, такою ж вам одмірять. І що ж ти бачиш скіпochку в оці твого брата, а поліна, що у твоїм оці, не чуєш?

1) Мамона—то поганський сирійський бог багацтва та всяких скарбів.

Або як скажеш братові твому: дай, я вийму скіпochку з ока твого, коли он поліно в твоїм oці? Лицеміре! вийми перше поліно з свого ока, і тоді побачиш, як вийняти скіпochку з ока твого брата.

Треба шанувати святощі.

(Матф. VII, 6).

Не давайте святощі псам і не кидайте перлів ваших перед свині, щоб не потоптали їх ногами своїми і, обернувшись, не порвали й вас¹⁾.

Сила молитви.

(Матф. VII, 7—11; Лук. XI, 9—13).

Просіть, і дастесь вам; шукайте, і знайдете; стукайте, і відчиниться вам,—бо кожен, хто просить, той добуває, хто шукає, той знаходить, і хто стукає, тому відчиняється. Або чи є між вами такий чоловік, що, як син його попросить риби, подасть йому гадюку? Так коли вже ви, лихі, умієте дари добрі давати дітям вашим, то тим паче Отець ваш Небесний дастъ добра тим, що просять у Його.

Як треба до близьких ставитись.

(Матф. VIII, 12; Лук. VI, 31).

Усе, що тільки хочете, щоб люде вам робили, ѿзи їм робіть, бо се є закон і пророки.

Про вузький шлях до спасіння.

(Матф. VII, 13—14).

Входьте вузькими ворітъми, бо — просторі ті ворота ѿ широка дорога, що веде на погибіль, і багато таких, що входять нею; вузькі бо ворота ѿ тісна дорога, що веде до життя, і мало таких, що її знаходять²⁾.

1) Святиня — евангельська наука, яси і свині — люде злі і нечестиві.

2) Вузькі ворота, тісна дорога — се добрe, благочестиве життя; просторі ворота, широка дорога — зло, гріхсвне життя.

Треба стеригтися лжепророків.

(Матф. VII, 15—20; Лук. VI, 43—44).

Стережіться лжепророків, що приходять до вас в овечій одежі, а серцем вовки хижі, пізнаєте їх по плодам їх. Чи збирають же з терену виноград, або з репяхів смокви? Так усяке добре дерево добрим плідом родить, а пагане дерево й плід паганий родить. Не може добре дерево паганого плоду дати, і дерево пагане дати доброго плоду. Усяке дерево, що не дає плоду доброго, рубають і кидають в огонь. Отож бо по їх плоду пізнаєте їх.

Треба чинити волю Божу.

(Матф. VII, 21—23; Лук. VI, 46).

Не всякий, хто каже мені: «Господи! Господи!» увійде в царство небесне, а той, хто чинить волю Отця Мого, що на небесах. Багато таких, що казатимуть Мені у тай день: «Господи, Господи! чи не Твоїм іменем ми пророкували, і не Твоїм іменем бісів виганяли, і не Твоїм іменем багато чудес творили»? І тоді скажу їм: „Я ніколи не знав вас, одійдіть від Мене ви, що чините беззаконня“.

Закінчення нагорної проповіди.

(Матф. VII, 24—29; Лук. VI, 47—49).

Усякого, хто слухає сі слова Мої й чинить по ним, Я прирівняю до чоловіка мудрого, що збудував свій будинок на камені. І пішов дощ, і розлились ріки, і повіяли вітри, і налягли на той будинок, і він не упав, бо збудований був на камені. А всякий, хто слухає сі слова Мої й не чинить по ним, прирівняється до чоловіка нерозумного, що збудував свій будинок на піску; і пішов дощ, і розлиились ріки, і повіяли вітри, і ударили на той будинок, і він упав, і руїна його була велика.

Коли скінчив Ісус сю мову, то нарід дивувався Його науці, бо Він учив їх, маючи силу, а не як книжники й фарисеї. •

ІСУС СЦІЛЯЄ СЛУГУ СОТНИКА.

(Матф. VIII, 5 – 13; Лук. VII, 1 – 10).

Після нагорної проповіди Ісус, скінчивши слово Своє до народу, що Його слухав, увійшов у Жанернаум. Там у одного сотника¹⁾ був у тяжкім недузі, при смерті, слуга, котрій був йому дорогий. Почувши про Ісуса, він послав до Нього старшин юдейських, благаючи Його, щоб прийшов спасти слугу його. А ті, прийшовши до Ісуса, благали Його пильно, кажучи: «Він достойний, щоб Ти вчинив йому се, бо любить народ наш і збудував нам синагогу». Ісус пішов з ними. І коли Він недалеко вже був од дому, то сотник послав до Нього приятелів своїх сказати Йому: „Господи! не трудись, бо не стою я, щоб Ти увійшов під мою крівлю. Через те і самого себе не вважав я достойним прийти до Тебе, а скажи тільки слово, і одужає слуга мій“. Коли Ісус наблизився, то приступив до Нього і сам сотник і благав Його, кажучи: «Господи! мій хлопець лежить дома розслаблений і мучиться тяжко». Ісус йому каже: «Я прийду та сцілю його». Озвався сотник: „Господи, я не стою, щоб Ти увійшов під мою крівлю; скажи тільки слово, то й одужає хлопець мій; бо хоч я чоловік і під властю, але, маючи під собою воїнів, скажу одному: піди, і він іде, а другому: прийди, і приходить, і наймитові мойому: роби те, і робить“. Почувши се, Ісус здивувався, і сказав до тих, що йшли за ним: „Істинно кажу вам, навіть і в ізраїлі не знайшов Я такої віри. І скажу вам: багато прийде від сходу сонця й заходу, і возлягутъ з Авраамом, Ісааком і Яковом у Царстві Небеснім; а сини Царства вигнані будуть у тьму надвірню, там буде плач і скрігіт зубів“. І сказав Ісус сотникові: «Йди, і як ти увірував, не хай і буде тобі». І одужав хлопець його у той же час.

1) Сотник — римський старшина, що командував сотнею жовнірів.

ІСУС ВОСКРЕШАЄ ВДОВИНОГО СИНА У НАЇНІ.

(Лук. VII, 11—17).

Після цього пішов Ісус у город, що зеється Наїн; з Ним ішло багато учеників і сила народу. Коли Він підходив до городської брами, винесли вмершого, єдиного сина у своєї матери, а вона була вдова; і багато народу з города йшло з нею. Побачивши її, Господь змилосердився над нею і сказав їй: «Не плач». І підійшовши, доторкнувшись до мар. Ті, що несли, стали, і Він сказав: «Хлопче! кажу тобі, встань». І мертвий піднявсь та й став говорити, і віддав його Ісус матери його. На всіх напав страх, і славили Бога, кажучи: „Великий пророк настав проміж нас, і Бог зглянув на людей Своїх“. І розійшлась ця вість про Нього по всій Юдеї і по всій країні.

ІОАН ХРЕСТИТЕЛЬ ПОСИЛАЄ СВОЇХ УЧЕНИКІВ ДО ІСУСА.

(Лук. VII, 18—35; Матф. XI, 2—19).

Чутка про великі чудеса Христа дійшла до учеників Іоанових. Вони сповістили Іоана про все те. Іоан, почувши в темниці про діла Христові, приклікав двох з учеників своїх, послав їх до Ісуса запитати: «Чи Ти Той, що має прийти, чи іншого нам чекати?» Прийшовши до Нього, ті люди сказали: «Іоан Хреститель послав нас до Тебе запитати: чи Ти Той, що має прийти, чи іншого нам ждати?» А в той час Він багатьох сцілив од недугів і ран та від злих духів, і многим сліпцям подав проєріння. І одповідаючи, сказав їм Ісус: «Підіть, роскажіть Іоанові, що ви бачили і чули: що сліпі проєривають, криві ходять, проїждені очищаються, глухі чують, мертві воскресають, убогі благовіствують. І блаженний той, хто не побланиться Мною».

А як одійшли ученики Іоанові, Він почав говорити народові про Іоана: «На що ходили ви дивитись у пустиню? На тростину, що вітер колише? На що ж ходили ви дивитись? На чоловіка, в мягкі одягу одягненого? Адже ті, що в одежі пишній та в роскошах, живуть у царських дворах. На що ж ви

ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, і більш, ніж на пророка. Се той, про кого написано: от Я посилаю янгола Мого перед лицем Твоїм, що злагодить дорогу Твою перед Тобою (Малах. 3, 1). Бо кажу вам: з породжених жінками нема пророка більшого від Іоана Хрестителя; найменший же в царстві Божім більший єсть від нього»¹⁾. І ввесь нарід, що слухав його, і митарі справдили волю Божу, хрестившись хрещенням Іоановим. А фарисеї та книжники спротивились волі Божій про них, що не хрестились у нього. Тоді сказав Господь: «До кого прирівняю людей сього роду? і до кого вони подібні? Вони подібні до хлопят, що сидять на улицях та гукають одні до одного і кажуть: ми грали вам на сопілках, а ви не танцювали; ми співали вам жалібні пісні, а ви не плакали. Бо прийшов Іоан Хреститель, що ні хліба не єсть, ні вина не пє, і кажете: біса має. Прийшов Син Чоловічеський, що єсть і пє, і кажете: от чловік, що любить їсти та вино пити, приятель митарям і грішникам. і оправдалась премудрість од усіх синів своїх».

ХРИСТОС ДОКОРЯЄ ГОРОДАМ ЗА НЕВІРЯ, КЛИЧЕ СТРУДЖЕНИХ і ЗНЕМОЖЕНИХ, УБЛАЖАЄ УЧЕНИКІВ.

(Матф. II, 29—30; Лук. X, 13—15; 21—24).

Тоді почав Ісус докоряти містам тим, де найбільше явлено було чудес Його, за те, що вони не покаялись. «Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Вифсаїдо! бо коли б у Тирі та Сидоні сталися ті чудеса, що у вас, то давно б вони у веретищі й попелі покаялись. Отже кажу вам: Тиру та Сидону легше буде в день судний, ніж вам. і ти, Капернауме²⁾, що піднявся аж до небес, спадеш до пекла; бо коли б у Содомі сталися ті чудеса, що в тобі, то він зостався б і до сього дня. Скажу вам: землі Содомській легше буде в день судний, ніж тобі». В той час, промовляючи далі, Ісус

1) І. Христос називає Себе меншим, бо євреї вважали Його меншим за Іоана.

2) В Капернаумі Господь був часто і творив багато чудес.

сказав: „Славлю Тебе, Отче, Господи Неба й землі, що Ти втаїв се від мудрих і розумних і відкрив те недоліткам¹⁾. Так, Отче! бо така була Твоя воля. Усе дано Мені Отцем Моїм, і ніхто не знає Сина, тільки Отець, і Отця ніхто не знає, тільки Син та кому Син схоче отримати. Придіть до Мене, всі струджені й знеможені, і Я заспокою вас. Візьміть ярмо Мое на себе й навчітесь від Мене, бо Я тихий і смиренний серцем, і найдете спокій душам вашим. Бо ярмо Мое приємне, і тягота Моя легка». І обернувшись до учеників, особно сказав: „Блаженні очі, котрі бачать те, що ви бачите. Бо кажу вам: багато пророків і царів бажали бачити, що ви бачите, та й не бачили, і чути, що вичуєте, та й не чули“.

ІСУС ХРИСТОС ПРОЩАЄ ГРІШНИЦЮ, ЩО ПОМАЗАЛА МІРОМ НОГИ ЙОГО.

(Лук. VII, 36—50).

Один з фарисеїв просив Господа, щоб ів з ним; і Він, прийшовши до господи фарисея, возліг. Аж ось жінка з города, що була грішницею, довідавши, що Він возлежить у господі фарисея, принесла кухлик з міром²⁾ та, припавши до ніг Його ззаду, плачуучи, почала обливати ноги Його слізьми та обтирати волоссям голови своєї, і цілуvalа ноги Його, і мастила міром. Бачучи те, фарисей, що запрошив Його, думав собі так: коли б Сей був пророк, то вінав би, хто то і яка то жінка, що доторкається до Нього, бо грішниця вона. Сказав, озвавши, Ісус, до нього: «Симоне! маю тобі щось сказати». Він каже: «Скажи, Учителю». Ісус сказав: «Два довжники були у одного лихваря: один винен був п'ятьсот динаріїв, а другий п'ятьдесят. Та коли вони не мали чим віддати, він подарував обом. Скажи ж, котрий з них більш полю-

1) „Мудрі і розумні“ — то книжники і фарисеї, недолітки — зрості серцем люде, апостоли.

2) Міро — запашна оліва; такою олівою намашували гостям волося, личе і навіть ноги — на знак особливої поваги.

бить його?» Одповідаючи, Симон сказав Йому: „Думаю, що той, котрому більш подаровано“. А Він сказав: «Правдиво ти розсудив». Та обернувшись до жінки, сказав Симонові: «Бачиш сю жінку? Я прийшов до твоєї господи, і ти не дав Мені води на ноги, а вона слізьми облила ноги Мої і волоссям голови своєї обтерла. Цілування ти не дав Мені, а вона, відкошили Я увійшов, не перестає цілувати ноги Мої. Ти голови Моєї не помастив олівою, а вона міром намастила ноги Мої. Тим то кажу тобі: прощаються гріхи її многі за те, що вона возлюбила багато, а кому мало прощається, той мало любить». А ій сказав: „Прощаються тобі гріхи“. І почали ті, що з Ним сидили, казати про себе: «Хто Сей, що і гріхи прощає?» Він же сказав жінці: „Віра твоя спасла тебе, йди з миром“.

ДІЛА ГОСПОДНІ В ГАЛИЛЕЇ.

(Матф. XII, 22—50; Лук. VI, 45; VIII, 1—3, 19—21; XI, 14—32; XII, 10; Марк. III, 20—30).

Після цього проходив Ісус по городах і селах, проповідуючи і благовістуючи царство Боже, і дванадцять з Ним, та деякі жінки, яких сцілив Він від злих духів і від недугів: Марія, прозваная Магдалиною, з котрої вийшло сім бісів, і Іоана, жінка Хузи, приставника Іродового, і Сусана, і багато інших, що служили Йому з добра свого.

В Капернаумі привели до Нього біснуватого сліпого й німого, і Він помог йому, так що сліпий і німий став говорити й бачити. І дивувався ввесь народ і казав: „Чи не се ж Христос, Син Давидів?“ А фарисеї та книжники, що прийшли з Єрусалиму, почувши се, сказали: «Він не інакше вигонить бісів, як силою вельзевула, бісовського князя». Ісус же, знаючи думки їх, сказав їм: „Всяке царство, коли розділиться само в собі, запустіє; і всякий город, або дім, коли поділиться сам в собі, не встоїть. І коли сатана на сатану вигонить, то він розділиться сам проти себе: як же встоїть його царство? Коли сатана став проти себе і розділився, то не зможе устояти, а тут

йому й кінець. Ви кажете, що я силою вельзевула вигоню бісів. Коли Я силою вельзевула вигоню бісів, то сини ваші чією силою вигонять? Тим то вони будуть вам суддями. А коли Я Духом Божим вигоню бісів, то для вас настало вже царство Боже. Або, як може хто увійти в господу сильного й рознести добро його, хіба що звяже перше сильного, і тоді тільки розграбує господу його? Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той рострачує.

І для того кажу вам: усякий гріх і хула проститься людям; а хула на Духа¹⁾ не проститься людям. Коли хто вимовить слово на Сина Чоловічеського, проститься йому; коли ж хто вимовить на Духа Святого, не проститься йому ні на сім, ні на тім світі, а підпаде той під вічну осуду. Або признаїте, що дерево добре, то й овощ його добрий; або признаїте, що дерево погане, то й овощ його поганий; бо дерево пізнається по овощу. Кодло гадюче! як можете казати добре, коли ви самі лихі? Бо від повности серця уста промовляють. Добрий чоловік з доброго скарбу (серця) виносить добре, а лихий чоловік з лихого скарбу виносить лихе. Кажу ж вам, що за всяке слово марне, яке промовлять люде, оддадуть вони одвіт у день судний. Бо за слова свої оправданий будеш, і за слова свої осуждений будеш».

Тоді де-які з книжників і фарисеїв озвались до Нього, кажучи: „Учителю! ми хочемо бачити ознаку від Тебе“. Він же на те сказав їм: „Рід лукавий і прелюбодійний шукає ознаки, і ознаки не дастесь йому, окрім ознаки Йони пророка. Бо як Йона був в утробі китовій три дні й три ночі, так і Син Чоловічеський буде в серці землі три дні й три ночі. Люд Ниневійський стане на суд з сим родом і осудить його, бо він покаявсь од проповіді Йониної, а ось тут більш од Йони. Цариця полуценна стане на суд з родом сим і осудить його, бо вона прийшла з далеких країв послухати премудрості Соломонової, а ось тут більш од Соломона. Коли нечистий дух ви-

1) Хула на Духа Святого — упертий, нероскачний опір усьому, що єсть правда і добро.

ходить з чоловіка, то блукає по місцях безводних, шукаючи собі спокою, то не знаходить. Тоді каже: вернусь до моєї господи, звідкіля я вийшов; і, вернувшись, находить її порожньою, підметеною й прибраною. Тоді йде й бере з собою сім других духів зліших, ніж сам він, і, увійшовши, живуть там: і останнє чоловікові тому гірше буде, ніж перше. Так буде й з родом сим лукавим».

Сталося ж, як Він се говорив, одна жінка, піднявши голос з народу, сказала Йому: «Блаженна утроба, що Тебе носила, і груди, що Ти сссав». А Він сказав: «Отже ж блаженні ті, що слухають слово Боже і держать його». Коли Він розмовляв ще з народом, ось мати Його й брати Його стояли на дворі, бажаючи говорити з Ним. І хтось сказав Йому: «Он Мати Твоя й брати Твої стоять на дворі й бажають говорити з Тобою». А Він, одповідаючи, сказав, тому, що говорив Йому: «Хто Мати Моя, і хто брати Мої?» І, показавши рукою на учеників Своїх, сказав: «От мати Моя й брати Мої! Бо хто чинитиме волю Отця Мого Небесного, той Мені брат, і сестра, і мати».

ПРИТЧІ ГОСПОДНІ¹⁾.

(Матф. XIII, 1—3; Марк. 4, 1—2; Лук. VIII, 4).

Того ж дня Ісус, вийшовши з дому, сів над морем. І зійшлося до Нього багато народу, так що Він увійшов у човен та й сів, а ввесь народ стояв на березі. І багато Він промовляв до них притчами.

Притча про сіяча.

(Матф. XIII, 3—8; 18—23; Марк. 4, 3—8, 14—20; Лук. VIII, 5—9, 11—15).

«Вийшов сіяч сіяти насіння своє.

1) Науку Христову не всі могли зрозуміти, — така вона висока і чиста. Тому Господь подає свою науку найпростішим способом, беручи приклади з того, що люде бачать перед очима, і наводячи так їх думку до того, що трудніше зрозуміти. Наприклад, у притчі про сіяча Господь Себе називає сіячем, а науку свою насінням, що проростає і приносить плід у душах людей.

І коли він сіяв, то інше зерно упало при дорозі, і було потоптане, і налетіли птахи й поклювали його. Друге упало на каменістім місці, де небагато було землі, і зараз зійшло, бо не глибоко було в землі; а як піднялось сонце, то й зівяло воно і, не маючи вогкості та коріння, посохло. А інше впalo проміж терен, і виріс терен, і заглушив його, і не дало воно плоду.

Інше ж упало на добру землю й дало плід «одно в стократ, інше в шістьдесят, а інше в тридцять». І сказавши се, Ісус додав: «Хто має уші слухати, нехай слухає».

Як остався Ісус на самоті, то ті, що були коло Його з дванадцятьма, запитали його про притчу: «Що означає притча ся?» І каже їм: «Ви не розумієте сієї притчі! І як же вам зрозуміти всі притчі? От що означає ся притча. Насіння є слово Боже. До всякого, хто чує слово про царство й не розуміє, приходить лукавий і одбирає, що посіяно в його серці: от—те, що посіяно при дорозі. А на камянистому місці посіяне, се той, хто чує слово й зараз з радістю його приймає; але не має кореню в собі, та й не постійний, і до часу вірує, а в годину напасти одпадає: як трапиться йому яка туга або напасть за слово, зараз соблазниться. А посіяне поміж терном, се той, хто чує слово, але журба сього світу та омана багатства глушать в йому слово, і воно буває без овочу. Посіяне ж на добрій землі, се той, хто чує слово й розуміє, та й овоч дає, і приносить інший в стократ, інший в шістьдесят, а інший в тридцять».

Притча про пшеницю і кукіль.

(Матф. XIII, 24—30; 36—43).

Другу притчу додав їм, кажучи: „Царство небесне подібне до чоловіка, що посіяв добре насіння на своїй ниві. І як люди спали, прийшов ворог його й насіяв кукілю між пшеницею, та й пішов. Коли засів зійшов і почав колоситись, тоді показавсь і кукіль. Слуги ж господаря прийшли й сказали йому: Господарю, чи не добре ж насіння сіяв ти на твоїй ниві?

Відкиля ж узявся кукіль?» А він ім сказав: «Ворог-чоловік се зробив». Слуги ж сказали йому: «Хочеш, ми підемо та виполемо його?» А він сказав: «Ні, щоб вириваючи кукіль, не вирвати разом з ним і пшениці. Нехай росте разом і те й друге до жнив, а в жнива я скажу женцям: зберіть перше кукіль і звяжіть його в снопи, щоб спалити його, а пшеницю зберіть у мою клуню».

Коли Ісус, одпустивши народ, прийшов до хати, приступили до Нього ученики Його, кажучи: «Розясни нам притчу про кукіль на ниві». Він же сказав ім: «Сіяч доброго насіння се Син Чоловічеський, а нива се світ, а добре насіння се сини Царства, а кукіль—сини лукавого; а ворог, що посіяв його, се диявол, а жнива—кінець віку, а женці—янголи. Як збирається кукіль і огнем палиться, так буде при кінці віку цього. Пошле Син Чоловічеський янголів своїх і зберуть з царства Його всі спокуси і тих, що чинять неправду, і вкинуть їх у піч огненну: там буде плач і скрігіт зубів. Тоді праведники засяють, як сонце, в Царстві Отця іх. Хто має уші слухати, нехай слухає».

Притча про сім'я.

(Марк. IV, 26—29).

Господь Ісус сказав: «Так і царство Боже, як чоловік, що вкине сім'я в землю, і спить, і встає вночі і в день, а сім'я сходить і росте, як — він того не знає. Бо земля сама з себе родить перш зілля, потім колос, а далі й повне зерно у колосі. А як поспіє врожай, зараз посилає серп, бо настали жнива».

Притча про зерно горчишне.

(Матф. XIII, 31—32; Марк. IV, 30—32; Лук. XIII, 18—19).

Іншу притчу додав Господь, кажучи: «Царство небесне подібне до зерна горчишного, що взяв чоловік та й посіяв на ниві своїй. Воно хоч менше від усіх зерен, але як виросте, то буває більше від усіх

го зілля й стає деревом¹⁾, так що й птахи небесні прилітають і ховаються між гіллям його».

Притча про рощину²⁾.

(Марк. XIII, 33; Лук. XIII, 20—21).

Ще іншу притчу сказав Господь: «Царство небесне подібне до рощини, що жінка взяла й положила в три міри муки, поки все скисне».

Притчі про скарб, закопаний у полі, про перлину, про невод, про господаря, що виносить із скарбу свого старе й нове.

(Матф. XIII, 44—52).

І знов сказав Господь: «Царство небесне подібне до скарбу, закопаного на полі, що чоловік знайшов і закопав знову І, радіючи з того, йде та все, що має, продає й купує те поле.

Знов подібне царство небесне до чоловіка-купця, що шукає добрих перлів і що, знайшовши одну дорогу перліну, пішов і продав усе, що мав, і купив її.

Знов подібне царство небесне до невода, закинутого в море, що захопив всячину; і як став він повен, витягли його на берег І, сівши, вибрали що добрє в посудину, а негодяще геть викинули. Так буде й при кінці світу: вийдуть янголи й відлучать злих од праведних, і вкинуть їх у піч огненну: там буде плач і скрігіт зубів».

І каже ім Ісус: «Чи зрозуміли ж ви отсе все?» Йому кажуть: «Так, Господи». А Він сказав ім: „Тим же то всякий книжник, навчений про царство небесне, подібен до чоловіка-господаря, що з скарбу свого виносить нове й старе».

¹⁾ Горчицна рослина у нас буває лише однолітня і невелика, а в Св. Землі—це рослина многолітня, що з маленько-го зеренця виростає в ціле дерево.

²⁾ Рощина—наука Христова. Як від рощини вкисає усе борошно, так від науки Христової переміняється чоловік і стає достойним царства небесного.

Чому Господь говорив до народа притчами.

(Матф. XIII, 34—35; Марк. IV, 11—12, 33—34; Лук. VIII, 10).

Усе те говорив Ісус народові притчами, і без притчі ім не говорив, щоб справдилось, що сказав пророк, кажучи: „Одкрию притчами уста Мої, викажу закрите від создання світу“ (Псал. 77, 2).

І приступивши, ученики сказали Йому: «Нащо говориш ім притчами?» Він же, відповідаючи, сказав ім: «Для того, що вам і без притч дано розуміти тайни Царства Небесного, а ім не дано. Бо хто має, тому дастесь й прибавиться, а хто не має, у того й те, що має, одніметься. Для того Я кажу ім притчами, що вони дивлячись не бачать, і, слухаючи, не чують і не розуміють. І справджується на них, що пророкував Ісаїя, кажучи: слухом слухатимете й не зрозумієте. і, дивлячись, бачитимете й не побачите, бо затверділо серце людей сих, і ушима того чують, і очі свої зажмурили, щоб иноді очима не побачити, і ушима не почути, і серцем се зрозуміти, і не повернутись, щоб я сцілив їх (Ісаїя 6, 9—10). Ваші ж блаженні очі, що бачать, і уші ваші, що чують. Бо істинно кажу вам: багато пророків бажали бачити, що ви бачите, та й не бачили, й чути, що ви чуєте, та й не чули»¹⁾.

Як скінчив Ісус сі притчі, то пішов звідтиля.

Слово Христа до тих, хто хотів іти за Ним.

(Лук. IX, 57—62; Матф. VIII, 18—22).

Ісус, побачивши круг Себе багато народу, звелів ученикам одплисти на той бік моря. І сталося, як вони підходили до човна, хтось сказав Йому: «Господи! я піду за Тобою, куди б Ти ні йшов». І сказав Йому Ісус: „Лисиці мають нори і птиці небесні гнізда, а Син Чоловічеський не має де й голови прихилити“. А другому сказав: «Іди за Мною». Той відповів: «Господи! дозволь мені перше піти поховати мо-

1) І пророки провиділи Спасителя світу і провіщали про Його, але апостоли і всі сучасники Його бачили Його на власні очі.

го батька». Ісус же сказав йому: „Покинь мертвим ховати своїх мерців, а ти йди, благовістуй Царство Боже“. І ще другий сказав: „Я піду за Тобою, Господи! тільки дозволь мені перш попрощатись з домашніми моїми“. А Ісус сказав йому: «Хто положив руку свою на рало і озирається назад, той не пригоден до Царства Божого».

ГОСПОДЬ ЗАСПОКОЮЄ БУРЮ НА ГАЛИЛЕЙСЬКОМУ МОРІ.

(Матф. VIII, 23—27; Марк. IV, 35—41; Лук. VIII, 22—25).

В той самий день, як була бесіда притчами, уже над вечір, Ісус увійшов у човен, ученики Його пішли за Ним. І інші човни були з ними. І от знялась на морі така велика буря, що човен заливало хвилями, а Він спав на кормі на прилавці. І приступивши, ученики розбудили Його, кажучи: „Рятуй нас, Господи! погибаємо“. І Він сказав їм: «Чого ви такі боязкі, маловірні?» Тоді встав, заказав вітрам і сказав морю: «Мовчи, перестань». І стих вітер, і настала велика тиша. А люди, дивуючись, казали: „Хто Сей, що й вітри й море слухають Його“.

ГОСПОДЬ СЦІЛЯЄ ГАДАРИНСЬКОГО БІСНУВАТОГО.

(Марк. V, 1—20; Матф. VIII, 28—34; Лук. VIII, 26—39).

І прибули Господь та ученики його на той бік моря, у землю Гадаринську, що проти Галилеї. І тільки що вийшов Він з човна на берег, зараз зустрів Його чоловік з гробовищ, що мав нечистого духа, і не одягавсь у одежду, і жив не в хаті, а у гробовищах, і ніхто не міг і ланцюгами його звязати, бо часто, як сковували його кайданами й ланцюгами, він розривав ланцюги і розбивав кайдани, і ніхто не міг його угамувати. І завжди він день і ніч в горах та гробовищах кричав і бився об каміння. Побачивши ж Ісуса oddалеки, прибіг і поклонився Йому і, закричавши на ввесь голос, сказав: „Що Тобі до мене, Ісусе, Сину Бога Вишнього? Молю, заклинаю Тебе Богом, не муч мене“. Бо Ісус сказав йому: „Вийди,

душе нечистий, з чоловіка“. І запитав його: «Як тобі ім'я?» І одповів, кажучи: «Ім'я мені легіон¹⁾, бо нас багато». І благали Його дуже, щоб не висилав їх геть із сторони тієї і щоб не звелів ім'юти у безодню.

Тут же по горі пасся великий гурт свиней. І просили Його всі біси, кажучи: „Коли ти виженеш нас, то пошли нас у свиней, щоб ми в них увійшли“. І зараз ім'я дозволив Ісус. І вийшовши, нечисті духи увійшли в свиней; і гурт кинувся з кручі в море (а було іх коло двох тисяч), і потонув у морі. А ті, що пасли свиней, побачивши, що сталося, побігли і розказали про все в місті і в селах. І от увесь город вийшов на зустріч Ісусові. І прийшли до Ісуса і бачать, що біснуватий сидить, і одягнений, і при своїм розумі—той, що мав легіон бісів, і полякались. А ті, що бачили, розказали ім'я, як се сталося з біснуватим, і про свиней. І почали благати Його, щоб одійшов од іх країв, бо страх великий обняв іх. І коли Він увійшов у човен, тоді той, що був біснуватим, благав Його, щоб бути з Ним. Але Ісус не дозволив йому, а сказав до нього: „Іди до свого дому, до своїх, і розкажи ім'я, що Господь учинив тобі і як помилував тебе“. І він пішов і почав проповідувати у Десятиградді, що учинив йому Ісус; і всі дивувались.

ІСУС СЦІЛЯЄ КРОВОТОЧИВУ ЖІНКУ І ВОСКРЕШАЄ ДОЧКУ ІАІРА.

(Марк. V, 21—43; Матф. IX, 18—26; Лук. VIII, 40—56).

Коли Ісус знов переправивсь у човні на той бік (Капернаумський), то зібралось до Нього багато народу: і Він був край моря. Аж ось прийшов один із старшин синагоги, на ім'я Іаір, і побачивши Його, уклонився Йому до ніг. І благав Його дуже, кажучи: „Дочка моя кінчається; прийди, положи на неї руки, щоб одужала і була жива“. І пішов з ним; а слідом за Ним пішло багато народу і тиснулись до Нього. Жінка ж одна, що дванадцять років була кровоточи-

1) Легіон—частина римського війська з піхоти і кінноти, числом 6.000 чоловік. В звичайній розмові „легіон“ значить—багато.

ва і багато потерпіла від усіких лікарів, і все добро-
своє на них стратила, і ніякої помочи не здобула, а
дійшла ще до гіршого, почувши про Ісуса, підійшла
проміж народа ззаду і доторкнулась до Його одежі.
Бо казала, що коли тільки до одежі Його доторкнусь,
то одужаю. І зараз кров у неї спинилася, і вона по-
чула в тілі, що одужала від своєї немочі. І в ту же
мить Ісус почув в Собі, що вийшла з Нього сила,
обернувшись до народу, сказав: „Хто доторкнувсь до
Моєї одежі?“ Коли ж всі одрікались, то Петр і ті, що
були з Ним, сказали: „Учителю, Ти бачиш, як нарід
тиснеться до Тебе, і кажеш: хто доторкнувсь до Ме-
не?“ Ісус же сказав: „Доторкнувсь до Мене хтось, бо
я чув силу, що вийшла з Мене“. І Він позирав кру-
гом, щоб побачити ту, що се зробила. Жінка ж, зля-
кавшись й затрусившись, знаючи, що сталося з нею,
підійшла, упала перед Ним і сказала Йому всю прав-
ду. А Він сказав їй: „Дочки, віра твоя спасла тебе:
іди в спокої і будь здорована від немочі твоєї!“.

Як Він ще говорив, приходять від старшини си-
нагоги, кажучи: „Дочка твоя вмерла; нашо турбуєш
ще Учителя?“ Ісус же, зачувши сказане слово, зараз
промовив до старшини синагоги: „Не бійся, тільки
віруй, і буде спасена“. І не дозволив іти за Собою
ні кому, окрім Петра й Якова та Іоана, брата Якова,
та батька й матери тієї дівчини. І прийшов до дому
старшини синагоги і бачить трівогу, і плачущих, і го-
лосячих дуже. І увійшовши, сказав їм: „Чого тріво-
житесь та плачете? дівча не вмерло а спить“. І смі-
ялись з Нього. Він же, виславши всіх, взяв батька
дівчини й матір і тих, що були з Ним, і увійшов
туди, де дівча лежало. І взявши дівча за руку, каже
їй: „Таліфа кумі“, тоб-то сказати: „Дівчино! кажу
тобі: встань“. І вернувсь дух її, і вона зараз встала і
ходила, бо їй було років з дванадцять. І всі жахну-
лись з великим страхом. І пильно наказав їм, щоб
ніхто не довідався про се, і звелів дати їй їсти.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ ДВОХ СЛІПИХ І БІСНУВАТОГО НІМОГО.

(Матф. IX, 27—34, XIII, 54—58; Марк. VI, 1—6; Іоан. IV, 44).

Коли Ісус ішов звідтіля, то двоє сліпих, ідучи за Ним, кричали й говорили: „Змилуйся над нами, Ісусе, Сину Давидів!“ А як увійшов Він у господу, то приступили до Нього ті сліпі; і говорить ім Ісус: „Чи віруєте, що Я можу се вчинити?“ Вони кажуть Йому: „Так, Господи!“ Тоді Він доторкнувся до іх очей і сказав: «По вірі вашій нехай буде вам». І відкрились іх очі. І заказав ім Ісус, кажучи: „Глядіть же, щоб ніхто не довідався“. А вони, вийшовши, розголосили про Нього по всій тій землі.

Коли вони виходили, ось привели до Нього чоловіка німого біснуватого. І як вигнав Він біса, то німий заговорив. І нарід дивувався, кажучи: „Ніколи не було такого в Ізраїлі!“ А фарисеї говорили: „Він вигонить бісів через князя бісовського“.

І прийшовши до Свого краю, в Назарет, навчав у синагозі, так що дивувались і казали: „Відкіля в Сього така премудрість і чудеса? Чи не син же Він тесляра? Чи не Його ж Мати зветься Марія, і брати Його Яків, і Йосія, і Симон, і Юда? І сестри Його чи не всі ж між нами? Відкіля ж у Нього все те?“ І блазнились Ним. Ісус же сказав ім: „Не буває пророк без чести, тільки в своїм краю і в своїй господі“. І не сотворив там багатьох чудес за надовірство іх.

ХРИСТОС ВІДПРАВЛЯЄ 12 АПОСТОЛІВ НА ПРОПОВІДЬ.

(Матф. IX, 35—38, X, 1—42, XI, 1; Марк. IV, 22—23. VI, 7—13; Лук. IX, 1—6, XII, 2—9. 11—12. 49—53, VI, 40, VIII, 17)

Ходив Ісус по всіх городах і селах, навчаючи в іх синагогах, проповідуючи Євангеліє Царства і сціляючи усяку слабість і всяку неміц в людях. І глянувши на людей, змилосердився над ними, що вони так зморені й розсипані, як вівці, що не мають пастуха. Тоді каже ученикам Своїм: „Жнива багато, а женців мало. Так благайте Господа жнива, щоб вислав женців на жниво Своє“.

І призвавши дванадцять учеників Своїх, дав їм силу над духами нечистими, щоб виганяти іх і сціляти всяку слабість і всяку неміч. А дванадцять апостолів ймення такі були: перший Симон, що зветься Петром, і Андрей, брат його, Яков Заведеїв і Іоан, брат його, Филип і Варфоломей, Фома й Матфей митар, Яков Алфеїв і Левій, прозваний Фадеєм, Симон Кананит і Юда Іскаріот, що й видав його. Сих дванадцять послав Ісус по двоє і заповів їм, кажучи: „До невірних не ходіть і в місто Самарянське не заходьте. А лучше йдіть до загублених овець дому ізраїлевого¹⁾; іduчи ж, проповідуйте, кажучи, що наблизилось Царство Небесне. Хворих сціляйте, прокажених очищайте, мертвих воскрешайте, бісів виганяйте; дарма прийняли, дарма давайте. Нічого не беріть на дорогу. Не беріть із собою ні золота, ні срібла, ні міді в пояси ваші, ні хліба, ні торби на дорогу, ні двох одеж, ні обувя, ні палиці, бо робітник достоєнного свого шматка хліба. В яке місто чи село ви увійдете, довідуйтесь, хто в йому є достойний, і в того пробувайте, аж поки вийдете. А як увійдете в господу, то привітайте її так: „Мир сій господі!“ І коли господа буде достойна, то мир ваш зайде на неї; коли ж не буде достойна, то мир ваш до вас вернеться. А коли хто не прийме вас і не послухає слів ваших, то, виходячи з тої господи, або з того горбда, обтрусять порох з ніг ваших на свідкування проти них. Істинно кажу вам: землі Содомській і Гоморській легше буде в день судний, ніж тому місту.

От Я посилаю вас, як овець проміж вовків; будьте ж мудрі, як змії, і тихі, як голуби. Стережіться ж людей, бо вони ставитимуть вас на суд і в синагогах своїх битимуть вас. І поведуть вас до правителів і до царів за Мене на свідкування їм і невірним. А коли видаватимуть вас, не клопочіться, як і що казати, бо дастесь вам у той час, що сказати, бо не ви говоритимете, але Дух Отця вашого говоритиме

1) Господь посилає апостолів найперше до єреїв, бо їм давав Бог обітування про Спасителя світу. Після свого воскресіння послав Господь проповідувати Свою науку і всім народам.

в вас. Він навчить вас у той час, що треба казати. Видасть же на смерть брат брата й батько сина, і повстануть діти на родителів і вбиватимуть їх. І будуть вас ненавидіти всі за ім'я Мое; хто ж витерпить до кінця, той спасений буде. Коли ж гнатимуть вас у однім місті, то біжіть у друге. Істинно бо кажу вам: не обійдете ще міст ізраїлевих, як Син Чоловічеський прийде. Ученик не більший є від свого учителя, і слуга не більший від свого пана. Досить з ученика, щоб він став, як його учитель, і з слуги — як його пан. Коли хазяїна господи назвали Вельзевулом, то чи не скоріш наз'єуть так домашніх його? Тим-то не бійтесь їх, бо нема нічого закритого, що б не відкрилось, і потайного, що б про його не провідали. Те, що Я кажу вам у тьмі, ви кажіть при світлі; і що чуєте на ухо, проповідуйте на крівлях¹⁾). Кажу ж я вам, другам Моїм: не бійтесь тих, що тіло убивають, а душі вбити не можуть; а бійтесь більше того, хто і душу і тіло може погубити в пеклі. Так, кажу вам: от кого бійтесь. Чи не дві ж пташки продаються за один асарій²⁾? і ні одна з них не впаде на землю без волі Отця вашого. А у вас і волосся на голові усе полічено. Не бійтесь ж: ви дорожчі, ніж багато пташок.

Так всякого, хто признає Мене перед людьми, і Я признаю його перед Отцем Моїм, що на небесах. А хто відцувається від Мене перед людьми, одцуруюсь і Я від того перед Отцем Моїм, що на небесах. Не думайте, що Я прийшов принести мир на землю; Я прийшов не мир принести, а меч. Бо Я прийшов сина розлучити з батьком його, і дочку з матір'ю її, і невістку з свекрухою її. І ворогами чоловікові будуть його домашні!. Хто любить батька або матір більш од Мене, той недостоєн Мене; і хто любить сина або дочку більш од Мене, той недостоєн Мене. І хто не візьме хреста свого й не піде за Мною, той недостоєн

1) „У тьмі”, „на ухо” — на самоті, на одинці; „при світлі”, „на крівлях” — прилюдно.

2) Дрібна монета.

Мене¹). Хто придбає душу свою, той загубить її, а хто загубить душу свою за Мене, той придбає її²).

Хто приймає вас, той Мене приймає, а хто Мене приймає, той приймає Того, Хто Мене послав. Хто приймає пророка в ім'я пророка, той награду пророчу візьме; і хто приймає праведника в ім'я праведника, той награду праведничу візьме. І хто напоїть одного з малих сих тільки кухлем холодної води в ім'я ученика, істинно кажу вам, не втратить той награди своєї“.

І сталося, як скінчив Ісус навчати дванадцять учеників Своїх, то перейшов звідтиля, щоб учити й проповідувати в містах іх. Апостоли ж пішли і проходили по селах, благовіствуючи і сціляючи усюди. Вони багато бісів виганяли і багато недужих намащували олівою, і ті одужували.

МУЧЕНИЦЬКА СМЕРТЬ ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.

(Марк. VI, 21—29; Матф. XIV, 6—12).

Ірод ради дня народження свого справляв вечерю вельможам своїм і тисячникам і начальникам Галилейським.

І як дочка Іродіяди увійшла і танцювала перед гістями і догодила Іродові й тим, що возлежали з ним, то цар сказав дівчині: «Проси у мене, чого хочеш, і дам тобі»; і поклявся їй: «Чого б ти ні попросила, дам тобі, хоч би й половину царства мого». Вона ж, вийшовши, питалась у матери своєї, чого просити. А та сказала: «Голови Іоана Хрестителя». І зараз, підійшовши мітко до царя, просила, кажучи: „Хочу, щоб ти зараз дав мені на блюді голову Іоана Хрестителя“. І засмутився цар, однаке задля клятви і ра-

1) В той час був звичай, що засуджений сам ніс хрест до того місця, де мали розпнати його. Сим прикладом Господь хотів научити, що кожний християнин повинен терпеливо переносити всі прикорости.

2) Се значить, що хто одмовиться од Христа і заховас душу свою для приємного життя, той погубить її, бо позбавиться вічного спасіння; і навпаки, хто занедбає приємності цього життя, той дістане життя вічне в Царстві Божому.

ди тих, що возлежали з ним, не схотів їй одмовити. І зараз послав цар ката і звелів принести голову Іоана. Той пішов, одтяв йому голову у темниці, і приніс її на блюді, подав дівчині, а дівчина подала її своїй матері. Ученики Іоанові, зачувши, прийшли і везли тіло його і положили його у гробі. І пішли і сказали Ісусові.

ІРОД ПРОЧУВАЄ ПРО ХРИСТА.

(Лук. IX, 7—9; Матф. XIV, 1—2; Марк. VI, 14—16).

В той час, коли апостоли ходили по Галилеї, а Господь проповідував в містах, почув Ірод четверовласник про все, що діялось од Христа, та не міг зрозуміти, бо де-які говорили, що то Іоан встав з мертвих, другі ж,—що Ілля зявивсь, а інші — що один з стародавніх пророків воскрес. І сказав Ірод: „Іоанові я одтяв голову; хто же сей, про кого я таке чую? Се Іоан Хреститель: він воскрес із мертвих, то й чудеса діються через нього“. І бажав побачити Його.

ХРИСТОС НАГОДОВУЄ ПЯТЬ ТИСЯЧ ЧОЛОВІК ПЯТЬМА ХЛІБАМИ.

(Марк. VI, 30 — 46; Матф. XIV, 13 — 23; Лук. IX, 10 — 17; Іоан. VI, 1—15).

І посходились апостоли до Ісуса і росказали Йому про все, що вони зробили і чому научили. А Він сказав їм: «Ідть самі окремо у безлюдне місце і спочиньте трохи». Бо приходило й одходило так багато народу, що їм і істи було ніколи. Після ж, почувши, що Ірод хоче бачити Його, і Господь з апостолами поплили у безлюдне місце у човні самі на той бік моря Галилейського, Тиверіядського, в пусте місце біля міста, що зветься Вифсаїда. Нарід побачив, що вони плили, і багато пізнало їх; і пішки з усіх городів збіглись туди, і попередили їх, і зійшлося до Нього, бо бачили чудеса Його, які Він творив над недужими. Як вийшов Ісус на берег, зійшов на гору і там сидів з учениками своїми. Була ж близько Пасхи, свято юдейське. Ісус, звівши очі, побачив багато народу

І змилосердивсь над ними, бо вони були, як е'вці без пастуха, і почав учити їх, говорив ім про Царство Боже багато, і сціляв тих, що мали потребу в сціленні.

І як пройшло вже досить часу, день почав схилатись над вечір, то приступили до Нього ученики Його та й кажуть: місце се безлюдне, а час вже пізний; одпусти їх, нехай Ідуть в окружні села й оселі ночувати та куплять собі хліба, бо ім нічого їсти. А Він, одповідаючи, сказав ім: „Не треба ім їти, дайте ви ім їсти“. І каже до Филипа: «Де ми купимо стільки хліба, щоб вони наїлись?» Се ж сказав Він, вивідуючи його, бо Сам знат, що має вчинити. Одповів Йому Филип: «За двісті динарів не стане ім хліба, щоб кожному хоч трохи дісталось». Він же запитав їх: «Скільки хлібів маєте? Ідіть, поглядіть». Один з учеників Його, Андрей, брат Симона Петра, довідавшись, каже Йому: «Є тут хлопець один, що має пять хлібів ячмінних та дві рибі, але що то на таку силу?» Те ж сказали й інші: «У нас нема тут більше, як пять хлібів та дві рибі». А Він сказав: „Принесіть мені іх сюди“. Тоді велів ім розсадити усіх рядками на зеленій траві. І посадили ряд коло ряду, по сто і по п'ятьдесят. І взяв пять хлібів і дві рибі, підняв очі на небо, воздавши хвалу, благословив і розломив хліби і дав ученикам Своїм, щоб вони роздали ім; і обидві рибі поділив на всіх. І іли всі і вдовольнилися.

І набрали шматків дванадцять кошиків повних.

А тих, що іли хліб, було близько пяти тисяч чоловік, окрім жінок і дітей. Люде побачивши, яке чудо сотворив Ісус, сказали, що се запевно пророк, що має прийти в мир. І зараз примусив учеників Своїх сісти в човен і плисти поперед Його на той бік до Вифсаїди, поки Він одпустить нарід. А як одпустив нарід, то, довідавшись, що мають прийти та захопити Його, щоб настановити Його царем, одійшов знов на гору Сам один, щоб помолитись на самоті. І як настав вечір, був там один.

ІСУС ХРИСТОС ХОДИТЬ ПО ВОДАХ І СЦІЛЯЄ СЛАБИХ, ЩО ДОТОРКАЛИСЬ ДО ОДЕЖІ ЙОГО.

(Матф. XIV, 24—36; Марк. VI, 47—56; Іоан. VI, 16—21).

Як смерклось, то ученики Його спустились до моря та, сівши у човен, поплли на той бік моря до Капернаума. Було вже темно, і Ісус не прийшов до них. А човен був уже на середині моря, й било його хвилями, бо вітер був супротивний. Господь бачить, що вони бідкуються, пливучи, пішов до них, ідучи по морі. Коли вони одплили стадій на двадцять п'ять або на тридцять, четвертої доби нічної підійшов до них і хотів поминути їх. Ученики ж, побачивши, що Він іде по морі і вже недалеко од човна, стрівожились і казали, що се мара, і закричали зі страху. Ісус же зараз заговорив до них, кажучи: «Заспокойтесь; се Я, не бійтесь!» А Петр, озвавшись, сказав Йому: «Коли се Ти, Господи, то звели мені прийти до Тебе по воді». Він же сказав: «Іди». І Петр вийшов з човна й пішов по воді, щоб підійти до Ісуса; та, побачивши сильний вітер, злякавсь і став потопати й закричав, кажучи: „Господи, спаси мене!“ Ісус зараз простяг руку, взяв його й каже Йому: «Маловіре! чого ти усумнився?» І як увійшли вони в човен, вітер затих. Ті, що були в човні, дуже сильно жахались в собі і дивувались, підійшли й поклонились Йому, кажучи: „Істинно Ти Син Божий“.

Переправившись, прибули в землю Генисаєтську. Люде того місця, вільнавши Його, післали звістку по всій тій околиці, і привели до Нього всіх недужих. І благали Його, щоб доторкнулись тільки до країв одежі Його; скільки іх доторкалось, одужували. І куди тільки Він приходив, чи до села, чи до міста, чи до якої оселі, клали недужих на майданах і благали Його, щоб ім хоч до краю одежі Його доторкнутись, і хто тільки доторкався до Нього, спасався.

БЕСІДА ІСУСА ХРИСТА ПРО ТАЙНУ ТІЛА І КРОВІ СВОЕЇ.

(Іоан. VI, 22—71).

Другого дня нарід, що стояв по той бік моря, побачив, що іншого човна не було там, тільки один

той, у який увійшли ученики Його, і що Ісус не входив з учениками Своїми в човен, але сами ученики Його відчалили. Тим часом прибули з Тиверіяди інші човни і стали коло того місця, де іли хліб, коли Господь хвалу воздав. Отож, коли нарід побачив, що не було там ні Ісуса, ні учеників Його, то посадили у човни і поплили до Капернаума, шукаючи Ісуса.

І знайшовши Його по той бік моря, сказали Йому: „Равви! коли Ти сюди прибув?“ Одповів їм Ісус і сказав: „Істинно кажу вам: шукаєте Мене не того, що бачили чудеса, а що іли хліб і наситились. Дбайте не про ту іжу, що гине, а про ту, що зостається у життя вічне, яку Син Чоловічеський дасть вам, бо Його назнаменував Отець Бог.“

Сказали ж вони Йому: „Що нам робити, щоб чинити діла Божі?“ Одповів їм Ісус: „Се єсть діло Боже, щоб ви вірували у Того, Кого Він послав“. Сказали ж Йому: „Яку ознаку покажеш нам, щоб ми побачили та й повірили Тобі? Що Ти чиниш? Батьки наші іли манну в пустині, як написано: хліб з неба дав ім істи“ (Пс. 77, 29). Сказав їм Ісус: „Істинно кажу вам: не Мойсей дав вам хліб з неба, а Отець Мій дає вам хліб правдивий з неба. Бо хліб Божий є Той, що сходить з неба і дає життя світові“. На се сказали Йому: „Господи! завжди давай нам хліб сей“. Сказав же їм Ісус: „Я хліб життя: хто до Мене приходить, той не буде голодувати, і хто вірує в Мене, не буде жаждувати ніколи“. А Я вам сказав, що ви і бачили Мене, і не віруєте. Усе, що дає Мені Отець, до Мене прийде; і хто приходить до Мене (вірує в Мене), Я не вижену геть. Бо Я зійшов з неба не на те, щоб чинити волю Мою, а волю Отця, що Мене послав. Се ж то є воля Отця, що послав Мене, аби з усього, що Він дав Мені, Я не згубив нічого, а воскресив те в останній день. Ото ж воля Того, що послав Мене, аби кожен, хто бачить Сина і вірує в Нього, мав життя вічне, і Я воскрешу його в останній день“.

Юдеї ремствували на Христа за те, що Він сказав: „Я хліб, що зійшов з неба“. І казали: „Чи се ж не Ісус, син Йосифа, що Його батька і Матір ми

знаємо? Як же Він каже: Я зійшов з неба?“ Озвався Ісус і сказав ім: „Не ремствуйте проміж себе: ніхто не може прийти до мене, коли Отець, що Мене послав, не залучить його, і Я воскрешу його в останній день. Написано у пророків: і будуть усі научені Богом (Ісаїя 54, 13). Усякий, хто чув од Отця і навчився, приходить до Мене. Се не те, щоб хто бачив Отця: тільки Той, Хто од Бога, Той бачив Отця. Істинно, істинно кажу вам: хто вірує в Мене, той має життя вічне. Я—хліб життя. Батьки ваші іли манну в пустині і мерли; сей хліб, що з неба сходить, є такий, щоб, хто ість його, не вмре. Я—хліб живий, що з неба зійшов; коли хто істиме сей хліб, жити буде во віки; і хліб, що Я дам, є Тіло Мое, котре отдаю за життя світа».

Сказав ім іще Ісус: «Істинно, істинно кажу вам: коли не будете істи Тіла Сина Чоловічеського і пити Крови Його, не матимете життя у собі. Хто ість Мое Тіло й пє Мою Кров, той має життя вічне, і Я воскрешу його в останній день. Тіло бо Мое справді є іжа і Кров Моя справді є пиття. Хто ість Мое Тіло й пє Мою Кров, той у мені пробуває і Я в йому. Як послав Мене живий Отець, і Я живу через Отця, так і той, хто ість Мене, жити буде через Мене. От се є хліб, що зійшов з неба: не як батьки ваші іли манну і вмерли; хто ість хліб сей, житиме во-віки».

Се Він говорив у синагозі, навчаючи у Капернаумі. Многі з учеників Його, слухаючи се, сказали: „Жорстоке се слово, хто може його слухати?“ А Ісус, знаючи Сам у Собі, що ученики Його ремствують на те, сказав ім: «І се вас блазнить? Що ж, коли побачите Сина Чоловічеського, як Він буде всходити туди, де був перше? Дух животворить, а тіло нічого не помагає. Слово, що Я сказав вам, є дух і життя¹⁾. Але є між вас де-які, що не вірують». Бо Ісус з початку зінав, хто ті, що не вірують, і хто той, що Його предасть. І каже: «Тим-то Я і сказав вам, що ніхто не може прийти до Мене, коли не дано буде йому від Отця Мого».

¹⁾ Наука Христова виявляє найвище, духовне розуміння віри і подає вічне життя.

І з цього часу багато з учеників Його одійшли од Нього і вже з Ним не ходили. Сказав же Ісус до дванадцятьох: «Чи не хочете і ви одійти?» Одповів Йому Симон Петр: „Господи! до Кого підемо? Ти маєш слова життя вічного, і ми віруєм і знаєм, що Ти Христос, Син Бога Живого“. Одповів ім Ісус: „Чи не дванадцятьох же вас Я вибрав? а один з вас є диявол“. Говорив же про Юду Симонового Іскариота, бо сей мав предати Його, хоч був один з дванадцяти. Після цього ходив Ісус по Галилеї, бо не хотів ходити по Юдеї через те, що юдеї шукали убити Його.

БЕСІДА ХРИСТА ПРО ЗНАЧІННЯ ПРАДІДІВСЬКИХ ЗАПОВІТІВ.

(Матф. XV, 1—20; Марк. VII, 1—23; Лук. VI, 39).

Приступили до Ісуса книжники й фарисеї з Єрусалима, кажучи: „Для чого ученики Твої переступають заповіти дідів, бо не вмивають рук своїх, коли ідуть хліб?“ Бо фарисеї і всі юдеї, придержуючись прадідівських заповітів, не ідуть, як не помиють добре рук, і з торгу прийшовши, не ідуть, не вмившись; і багато є іншого, що перейняли: обмивання кухлів, глеків, казанів і ослонів. А Він, озвавшись, сказав ім: „А ви для чого переступаєте заповідь Божу ради вашого заповіту? Бо Бог сказав: шануй батька та матір (Ісх. 20, 12), і хто зневажає батька або матір, смертю нехай умре (Ісх. 21, 16). А ви кажете: коли хто скаже батькові або матері: дар (Богові) те, чим би ти користувався від Мене, такому вільно не шанувати батька свого або матери своєї. І знивешили ви заповідь Божу ради звичаю вашого. Лицеміри! правду пророкував про вас Ісаїя, кажучи: люде сі наближаєтесь до Мене устами своїми, і шанують Мене язиком, а серце їх далеко від Мене. Та марно шанують Мене, навчаючи наукам і заповідям людським“ (Ісаїя 29, 13). І підозвавши до Себе нарід, сказав ім: „Слухайте й розумійте. Не те, що входить в уста, сквернить чоловіка, а те, що з уст виходить, чоловіка сквернить“.

Тоді приступили ученики Його й сказали Йому: «Чи знаєш, що фарисеї, почувши те слово, соблазнились?» А Він, озвавшись, сказав: «Усяке зілля, що не Отець Мій Небесний насадив, вирветься з корінням. Покиньте їх: вони сліпі поводирі сліпих, а коли сліпий веде сліпого, то обидва впадуть у яму». Озвавшись же, Петр сказав Йому: «Виясни нам сю притчу». Ісус же сказав: „Чи й ви ще без розуміння? Хіба ще не розумієте, що все, що входить в уста, переходить у живіт і геть виходить. А що з уст виходить, те йде із серця, і от се сквернить чоловіка. Бо з серця виходять злі думки, душогубства, прелюбодійства, любодійства, крадіж, криві свідоцтва, хули. От що сквернить чоловіка, а їсти невмітими руками—се чоловіка не сквернить».

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ БІСНУВАТУ ДОЧКУ ХАНАНЕЙНКИ.

(Матф. XV, 21—28; Марк. VII, 24—30).

Вийшовши з Галилеї, пішов Ісус у сторони Тирські й Сидонські. І ось жінка Хананейська (родом з Сирії фінікійської), невірна, вийшла з тих країв і визивала до Нього, кажучи: «Змилийся надо мною, Господи, сину Давидів! дочка моя тяжко біснується». Він же ні слова до неї не промовив. І підійшли до Нього ученики Його й благали, кажучи: „Відпусти її, бо вона кричить за нами в слід“. А Він озвавшись сказав: «Мене послано спасти тільки погиблих овець дому Ізраїлевого». Вона ж приступила й поклонилась Йому, кажучи: „Господи! поможи мені!“ Він же, сказав: „Дай перше наїтись дітям; не по правді було б вязти хліб у дітей і кинути псам“. Вона ж одповіла: „Так, Господи, адже ж і пси їдять кріхти, що падають з стола господарів їх“. Тоді Ісус, озвавшись, сказав їй: „О, жінко, велика віра твоя; нехай буде тобі, як ти хочеш“. І одужала дочка її з того часу.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ СЛАБИХ В ДЕСЯТОГРАДДІ.

(Марк. VII, 31—37; Матф. XV, 29—31).

Вийшовши з країв Тирських і Сидонських, Ісус пішов до моря Галилейського через краї Десятограддя

дя І, зійшовши на гору, сів там. І привели до Нього глухого й гугнivого і благали Його, щоб положив на нього руку. Ісус одвів його остронь од народу, вложив пальці Свої в уши його І, плюнувши, доторкнувшись до язика його та, піднявши очі на небо, зітхнув і сказав йому: „Еффафа, себто: одкрийся“. І зараз одкрився слух його і розімкнулись звязки язика його, і він заговорив виразно. І наказав їм, щоб нікому не говорили; але чим більше Він їм забороняв, тим більш вони розголошували.

Приступило до Нього багато народу, маючи з собою кривих, сліпих, німих, калік і інших багато, та й положили їх до ніг Ісусових, і Він сцілив їх: так що нарід дивувався, як побачив, що німі говорять, каліки стали здорові, криві ходять та сліпі бачать, і славив Бога Ізраїлевого.

ХРИСТОС НАГОДОВУЄ ЧОТИРІ ТИСЯЧІ ЧОЛОВІК СЕМЮ ХЛІБАМИ ТА КІЛЬКОМА РИБАМИ.

(Марк. VIII, 1—10; Матф. XV, 32—39).

Тими днями, як зійшлося коло Ісуса дуже багато народу, а нічого було їм їсти, Ісус, призвавши учеників Своїх, сказав їм: „Жаль Мені народу, що вже три дні вони пробують зо Мною, і не мають чого їсти, а відпустити їх голодними не хочу. Коли їх голодних одпушту до домів їх, то вони ослабнуть на дірозді; бо інші з них прийшли здалека“. І одповіли Йому ученики Його: „Відкіля хто зможе тут у пустині нагодувати їх хлібом?“ Він запитав їх: „Скільки у вас хлібів?“ Вони ж сказали: „Сім“. І звелів народові сісти на землю І, взявши сім хлібів, хвалу возвдавши, ламав і давав ученикам Своїм, щоб роздали; і вони роздали народові. І було у них риб трохи. Поблагословивши, Він звелів і їх роздати. Їли ж і вдовольнилися і зібрали шматків, що пооставались, сім коробок. А було тих, що їли, тисяч з чотирі; і відпустив їх. І зараз, сівши з учениками Своїми у човн, прибув у сторони Далмануфанські.

ФАРИСЕЇ ТА САДУКЕЇ ВИМАГАЮТЬ ОЗНАКИ З НЕБА.

(Матф. XII, 1—12; Марк. VIII, 11—21; Лук. XII, 54—57).

Приступили до Христа фарисеї й садукеї і, спокушуючи Його, просили, щоб показав їм ознаку з неба. А Він, одповідаючи, сказав їм: «Звечора ви кажете: буде погода, бо набо червоне. А вранці: сьогодня буде непогода, бо небо червоніє й хмуриться. Лицеміри! лице неба роспізнавати вмієте, а ознаки времен пізнати не можете. Рід лукавий і прелюбодійний ознаки шукає, і ознаки не дастесь йому, окрім ознаки Йони пророка». І покинувши їх, одійшов. І ученики Його, переправившись на той бік, забули взяти хліба, і, oprіч одного, хліба не мали з собою у човні. Ісус сказав їм: „Глядіть, стережіться росчини фарисейської й садукеїської — Іродової“. Вони ж думали собі, кажучи: се—що ми не взяли хліба. А Ісус, зрозумівши, сказав їм: «Що думаете собі, маловіри, що хліба не взяли? Не вже ж ви ще не розумієте та не памятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч душ, скільки кошиків зібрали? Ані про сім хлібів на чотирі тисячі, і скільки коробок зібрали? Як же ви не розумієте, що Я не про хліб сказав вам—стерегтися росчини фарисейської й садукеїської?» Тоді зрозуміли, що Він казав їм стерегтися не росчини хлібної, а науки фарисейської й садукеїської.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ СЛІПОГО.

(Марк. VIII, 22—26).

Ісус прийшов до Віфсаїди; і привели до Нього сліпого і благали Його, щоб доторкнувсь до нього. І, взявши за руку сліпого, вивів його геть за село та, плюнувши йому на очі, положив на нього руки і запитав його, чи бачить він що. Той, глянувши, сказав: «Бачу проходячих людей, як дерева». А далі знов положив руки на очі його та й зробив його зрячим, і він сціливсь і став усе бачити ясно. І одіслав його до дому, кажучи: «Не заходь у село і нікому в селі не росказуй».

БЕСІДА ХРИСТОВА ПРО СВОЇ СТРАЖДАННЯ І СМЕРТЬ.

(Матф. XVI, 13—28; Марк. VIII, 27—29, IX, 1; Лук. IX, 19—27).

Пішов Ісус і ученики Його у села Кесарії Філіппової. Коли Він молився на самоті, і ученики були з ним, Він запитав їх: „За кого люде приймають Мене, Сина Чоловічеського?“ Вони ж сказали: «Одні за Іоана Хрестителя, другі за Іллю, інші ж за Ієремію, або за одного з пророків,—кажуть, що один з стародавніх пророків воскрес!» Ісус каже їм: „А ви за кого Мене приймаєте?“ Симон Петр, озвавшись, сказав: «Ти єси Христос, Син Бога Живого». Ісус сказав йому: „Блажен єси, Симоне, сину Йонин! бо не тіло й кров одкрили тобі, а Отець Мій, що на небесах. Скажу ж і Я тобі, що ти Петр¹⁾, і на сім камені Я збудую церкву Мою, і ворота пекла не переможуть її. І дам тобі ключі царства небесного, і що ти звяжеш на землі, буде звязано на небесах, і що розвяжеш на землі, буде розвязано на небесах“. Тоді Ісус наказав ученикам Своїм, щоб ні кому не говорили, що Він Ісус Христос.

З того часу почав Ісус виявляти ученикам Своїм, що Йому треба йти в Єрусалим і тяжко потерпіти від старших, і первосвященників, і книжників, і що відцураються Його, і вбить Його, і на третій день, воскресне, і говорив про те явно. Петр, одізвавши Його, почав перечити Йому, кажучи. „Пожалій себе, Господи! нехай не буде сього Тобі!“. А Він, обернувшись і глянувши на учеників Своїх, заборонив Петрові і сказав: „Геть од Мене, сатано! Ти спокуса для Мене, бо не про те думаєш, що Боже, а що людське“.

Тоді Ісус сказав ученикам Своїм: „Коли хоче йти за Мною, нехай одречеться від себе і візьме хрест свій та йде за Мною“.

І підізвавши народ та учеників Своїх, сказав їм: „Коли хоче зберегти свою душу, той погубить її, а хто погубить душу свою ради Мене і Євангелія, той придбає її. І що поможе чоловікові, коли він цілий світ пригорне до себе, а душу свою занапастить? Або який

¹⁾ Камінь.

викуп дасть чоловік за душу свою? Бо прийде Син Чоловічеський в славі Отця Свого з янголами Своїми, і тоді oddасть кожному по длам його. Істинно кажу вам: є де-які між присутніми тут, що не дознають смерти, поки побачать Сина Чоловічеського, грядущого в Царстві Своїм“.

ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЄ.

(Матф. XVII, 1—13; Лук. IX, 28—36; Марк. IX, 2—13).

Через шість день взяв Ісус Петра й Якова й Йона, брата його, і звів їх самих на гору високу, куди зійшов помолитись. І коли молився, преобразився перед ними: лице Його засияло, як сонце, а одежа Його стала біла, як світ, як сніг, як на землі біляр не може вбілити. І ось зявилися ім Мойсей та Ілля й розмовляли з Ним. Вони говорили про скінчення Його, яке Він мав завершити в Єрусалимі. Петр же і ті, що з Ним були, обважніли сном; але прокинувшись, побачили славу Його і двох чоловіків, що стояли з Ним. І коли вони відходили від Нього, Петр сказав Ісусові: „Господи! добре нам тут бути; коли хочеш, поставимо тут три намети: Тобі один, Мойсеєві один і один Ілії“. Бо не знав, що казати, страх бо напав на них. Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх, і почувсь голос з хмари, що говорив: «Се Син Мій улюблений; в Йому Моє благовоління; Того слухайте». І як почули ученики, то впали ниць і дуже полякались. Ісус же, приступивши, доторкнувшись до них і сказав: „Встаньте й не бійтесь“. Коли звели вони очі свої, то вже нікого небачили, тільки самого Ісуса.

І як сходили з гори, то Ісус наказав їм так: „Нікому не кажіть про те, що бачили, доки Син Чоловічеський не воскресне з мертвих”. Із адержали вони се слово в собі, питуючи один одного: „Що то є—воскреснути з мертвих?”

І запитали Його, кажучи: «Як же книжники говорять, що Іллі повинно прийти перше?» Ісус же, одповідаючи, сказав їм: «Ілля має прийти перше і все налагодить. Але Я вам кажу, що Ілля вже прийшов, і його не пізнали, а зробили з ним, що схотіли; так і Син Чоловічеський має постраждати від них».

Тоді ученики зрозуміли, що Він говорив їм про Іоана Хрестителя.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ БІСНУВАТОГО НІМОГО.—БЕСІДА ХРИСТОВА ПРО СВОЮ СМЕРТЬ І ВОСКРЕСЕННЯ.

(Марк. IX, 14—32; Матф. XVII, 14—23; Лук. IX, 37—45, XVII, 5—6).

Другого дня, як зійшли вони з гори, Ісус прийшов до учеників Своїх, побачив кругом них багато народу і книжників, що змагались з ними. І зараз увесь нарід, побачивши Його, сполохнувся та, підбігаючи, витав Його. І запитав книжників: „Про що змагаєтесь з ними?” Тоді приступив до Нього чоловік і, впавши перед ним на коліна, сказав: «Учителю! я привів до Тебе моого сина, що має духа німого. Молю тебе, зглянься на сина моого, бо він у мене єдиний. Він на молодику біснується і тяжко мучиться. І кожний раз, де б ні напав на нього дух, кидає його, він зараз кричить, пускає піну і скречоче зубами своїми і деревеніє. І ледве той дух відходить від нього, змучивши його. Я казав ученикам Твоїм, щоб вигнали його, та вони не змогли». Одповідаючи йому, Ісус сказав: «О, роде невірний! доки буду з вами? доки буду терпіти вас? приведіть його до Мене». І привели його до Нього. І як тільки біснуватий уздрів Його, зараз дух стряс його, і він упав на землю і ваявсь, пускаючи піну. І запитав Ісус батька його: „Як давно се сталось йому?” Той сказав: «Змалечку. І часто кидає його в огонь і в воду, щоб згубити

його; але, як що можеш, змилуйся над нами і поможи нам». А Ісус сказав йому: «Коли можеш вірувати, усе можна тому, хто вірює». І зараз батько хлопяти, заголосивши, сказав крізь слізки: „Вірюю, Господи; поможи моїому недовірству!“ Ісус, бачивши, що збігається нарід, заборонив духові нечистому, кажучи йому: «Душе німий і глухий! Я тобі велю, вийди з нього та більше не входь у нього». І закричав і вельми потряс його та й вийшов, і він зробивсь як мертвий, так що багато з народа говорили, що він умер. Ісус же, узявши його за руки, підняв його, і він устав.

А як увійшов Ісус у дом, то ученики Його питали Його на самоті: «Чому не змогли ми йому вигнати?» Ісус сказав їм: «Через недовірство ваше, бо Істинно кажу вам, коли ви матимете віру з зерно горчицінне і скажете горі сій: перейди звідсіля туди, і вона перейде, і нічого не буде для вас неможливого. А сей рід нічим не можна вигнати, як тільки молитвою та постом».

І вийшовши звідтіля, проходили через Галилею, і Він не хотів, щоб хто знов, бо учив учеників Своїх і говорив їм, що Син Чоловічеський виданий буде у руки чоловіческі, і вбуть Його, і вбитий Він на третій день воскресне. Але вони не зрозуміли слова, а запитати Його боялись.

ВІДПОВІДЬ ХРИСТОВА ПРО ПОДАТЬ НА ХРАМ.

(Матф XVII, 24 – 27).

Коли Ісус і ученики Його прийшли від гори преображення в Капернаум, то ті, що збирають подать, підійшли до Петра та й сказали йому: «Учитель ваш чи не дастъ дидрахми¹⁾?». Петр каже: «А як же». І як він увійшов у господу, то Ісус попередив його, кажучи: «Як тобі здається, Симоне? Царі земні з кого беруть данину, або подати? з сеоїх синів, чи з чужих?» Одповів Йому Петр: «З чужих». Ісус сказав йому: „То сини вільні“. Але щоб нам не блазнити їх, то піди до

¹⁾ Дидрахма — монета.

моря, закинь удку, і яку першу рибу піймаєш, візьми, відкрий їй рота і знайдеш статир¹⁾; взявши його, віддай їм за Мене й за себе.

НАУКА ХРИСТОВА В КАПЕРНАУМІ ПРО СМИРЕНИХІ НЕЗЛОБНИХ, ПРО ШАНУВАННЯ ІМЕНИ ЙОГО, ПРО СПОКУСИ ТА ПРО ПОВАГУ ДО МЕНШИХ.

(Марк. IX, 33 — 50; Матф. XVIII, 1 — 10 — 14; Лук. IX, 46 — 50; XVII, 1 — 2).

Прийшов Господь у Капернаум і, бувши в домі, запитав учеників: «Про що ви дорогою міркували про між собою?» Вони ж мовчали, бо дорогою змагались один з другим, хто більший в царстві небеснім. І сівши, підозвав дванадцятьох і сказав їм: «Коли хоче бути першим, нехай буде останнім з усіх і всім слугою. І взявши дитя, постановив його біля Себе посеред їх і, обнявши його, сказав їм: „Істинно кажу вам: коли не перемінитесь і не будете як діти, не увійдете в царство небесне. Тим-то хто умалиться, як ся дитина, той більший буде в царстві небеснім. Коли хто прийме одного з таких дітей в ім'я Мое, той Мене приймає; і хто Мене прийме, не Мене приймає, а Того, хто Мене послав“.

Озвався до Нього Іоан, кажучи: „Учителю! ми бачили одного чоловіка, що в Твоє ім'я виганяє бісів, а неходить за нами, і ми заборонили йому, тому що неходить за нами“. А Ісус сказав: «Не бороніть йому, бо нема такого, що зробить чудо в ім'я Мое і зможе скоро злословіти Мене. Бо хто не супротив вас, той за вас. І коли хто напоїть вас кухлем єоди в ім'я Мое за те, що ви Христові, той, напевне кажу вам, не втеряє награди своєї».

«Коли хто зблазнить одного з малих сих²⁾, що вірють в Мене, тому лучше було б, колиб почіпти камінь млиновий на шию його та кинути в море, і потонув би він в глибині морській. Горе мирові від спокус, ба треба ї спокусам прийти; тільки горе то-

1) Статир — дві дидрахмі або чотири драхмі.

2) „Малі сі“ — діти, люде простої віри.

му чоловікові, через кого спокуса приходить! І коли рука твоя спокушує тебе, відотни її: лучше тобі калікою увійти в життя, ніж з обома руками увійти в пекло, в огонь невгласимий, де червяк іх не вмірає і огонь не вгасає. І коли нога твоя спокушує тебе, відотни її: лучше тобі кривим увійти в царство Боже, ніж з обома ногами вкинутим бути в пекло. І коли око твоє спокушує тебе, вирви його: лучше тобі з одним оком увійти в царство Боже, ніж з обома очима вкинутим бути в пекло огняне. Бо кожний огнем посолиться 1), і кожна жертва сіллю посолиться. Сіль—добра річ, але коли сіль висолонє, то чим осолити її? Майте в собі сіль, і мир між собою майте».

«Стережіться зневажити й одного з сих малих, бо кажу вам, що янголи іх на небесах повсякчас бачать лице Отця Мого Небесного. Бо Син Чоловічеський прийшов, щоб знайти й спасти те, що погибло. Як вам здається? Коли б у кого було сто овець, і одна з них заблудилась: чи не покиє ж він девяносто девять у горах і чи не піде шукати тої, що заблудила? І коли трапиться знайти її, то істинно кажу вам, що втішається нею більше, ніж девяносто дев'ятьма, що не заблудили. Так нема волі Отця вашого Небесного на те, щоб загинуло й одно з сих малих».

НАУКА ХРИСТОВА ПРО СУД, ПРО ПРОЩЕННЯ КРИВДИ, ПРО МИЛОСЕРДНОГО ЦАРЯ І ЛУКАВОГО СЛУГУ.

(Матф. XVIII, 15—35; Лук. XVII, 3—4).

Ісус сказав: «Коли погрішить супротив тебе брат твій, то піди й викажи йому між тобою та ним одним. Коли послухає тебе, покається, то прости йому і знай, що ти придбав твого брата. А коли не послухає, то візьми з собою ще одного або двох, щоб устами двох або трох свідків ствердилось усяке слово. Коли ж іх не послухає, то скажи церкві, а коли й церкви не послухає, то нехай буде він тобі як невірний і митар.

1) Огонь—очищає і загартовує; сіль—не дає гнити і псуватися.

Істинно кажу вам: що ви звяжете на землі, буде звязане на небі, і що розвяжете на землі, буде розвязане на небі. Знов істинно кажу вам: коли двоє з вас згодяться на землі про всяку річ, про що проситимуть, станеться ім од Отця Мого Небесного. Бо де зайдеться двоє або троє в ім'я Мое, там і Я посеред них».

Тоді приступив до Нього Петр і сказав: «Господи! скільки раз, коли прогрішти брат мій супротив мене, маю прощати йому? Може й до семи раз?» Сказав йому Ісус: «Не кажу тобі до семи, але до семидесяти раз».

Тим-то Царство Небесне прирівняти можна до царя, що захотів порахуватися з слугами своїми. Коли ж почав він рахуватися, то привели до нього одного, що був йому винен десять тисяч талантів¹⁾. А як він не мав чим заплатити, то господар його звелів продати його, і жінку його, і дітей, і все, що він мав, і заплатити. Тоді слуга той впав і кланявся йому, кажучи: «Господарю! потерпи мені, і все тобі віддам». Змилосердився господар над тим слугою, відпустив його й простив йому довг. Як вийшов же той слуга, стрів одного з товаришів своїх, що винен був йому сто динарів²⁾, і він скопив його й душив, кажучи: „Віддай мені, що винен“. Упав тоді товариш його в ноги йому й благав його, кажучи: «Потерпи мені, і все тобі віддам». Він же не скотів, а пішов та й посадив його в темницю, аж поки віддасть довг. Товариші його, бачивши, що сталося, дуже жалкували, пішли й росказали господареві своєму все, що сталося. Тоді господар приклікав його та й каже йому: «Рабе лукавий, увесь твій довг я простив тобі, бо ти ублагав мене. Чи не повинно ж було й тобі змилуватись над товаришем твоїм, як і я над тобою змилувавсь?» І прогнівавсь господар його і віддав його мучителям, аж поки верне йому увесь довг свій. Так і Отець Мій Небесний учинить з вами, коли хто з вас од серця не простить братові своєму провин його».

¹⁾ Талант — вага золота й срібла, велика сума грошей (бліж 2½ тис. карб.).

²⁾ Динарій — срібна римська монета.

ЕРАТИ ІСУСОВІ РАДЯТЬ, ЩОБ ВІН ІШОВ ДО ЄРУСАЛИМУ НА СВЯТО КУЩІВ¹⁾.

(Іоан. VII, 2—9).

Після цього ходив Ісус до Галилеї, бо не хотів ходити по Юдеї через те, що юдеї шукали убити Його. Було близько свято юдейське—шатрування. Сказали Йому брати Його: „Вийди звідсіль та йди до Юдеї, щоб і ученики Твої бачили Твої діла, які Ти твориш; ніхто не робить чого-небудь погай і хоче, щоб про його знали; коли Ти таке твориш, яви Себе світові“. Бо й брати Його не вірували в Нього²⁾). Каже ж ім Ісус: «Час Мій ще не настав, а ваш час завжди на поготові. Вас не може ненавидіти світ, а Мене ненавидить, бо Я свідчу про його, що діла його лихі. Ви йдіть на свято се, а Я на се свято ще не йду, бо час Мій ще не сповнився». Сказавши ім се, оставсь у Галилеї.

САМАРЯНЕ ВІДМОВЛЯЮТЬ ПРИЙНЯТИ ІСУСА В СВОЄ СЕЛО.

(Лук. IX, 51—56).

Коли зближались дні одходу Христового з цього світа, Він намірився іти в Єрусалим і післав вістників перед лицем Своїм, і ті пішли і прийшли у село Самарянське, щоб Йому приготувати господу. Але там не прийняли Його, бо було видно, що йде Він до Єрусалиму. Побачивши се, ученики Його Яков та Іоан сказали: «Господи! хочеш, ми скажемо, щоб огонь з неба зійшов і спалив їх, як і Ілля вчинив». Але Він, обернувшись до них, заборонив ім і сказав:

1) Свято Кущів (кучки) одно з трох найбільших свят єврейських (Пасха, П'ятидесятниця, Кущі); установлено його на спомин сороколітнього подорожування єреїв з Єгипту у Землю Обітування, коли єреї жили у кущах-шатрах.

2) І названі брати Христові, як і апостоли, не розуміли, чому Ісус не оголосить Себе Месієм—земним царем. Вони ще не вірили у Його, як у Спасителя, що прийшов спасті людей свою смерттю на хресті.

„Не знаєте, якого ви духу. Бо Син Чоловічеський прийшов не погубити душі людські, а спасти“. І пішли до другого села.

ГОСПОДЬ ПОСИЛАЄ СІМДЕСЯТ АПОСТОЛІВ НА ПРОПОВІДЬ.

(Лук. Х, 1—12, 16—20).

Після цього настановив Господь і других сімдесят учеників і послав їх по двоє перед лицем Своїм у кожний город і місце, куди Сам мав іти, і сказав їм: „Жниво велике, а робітників мало; так благайте ж Господаря жнива, щоб вислав робітників на жниво Своє. Ідіть, ось Я посилаю вас, як ягнят серед вовків. Не беріть ні калитки, ні торби, ні обувя, і нікого в дорозі не витайте¹⁾. В який же дім увійдете, кажіть перше: мир домові сьому; і коли буде там син мира, то мир ваш спочине на ньому, а коли ні, то до вас вернеться. Та в тім домі залишайтесь, іжте і пийте, що в них знайдеться, бо робітник заслугує плати своєї. Не переходьте з дому в дім²⁾. І в яке місто увійдете і приймуть вас, то іжте, що поставлять вам; сціляйте недужих, які в ньому будуть, і кажіть їм: наблизилося до вас царство Боже. У яке ж місто увійдете, і не приймуть вас, то, вийшовши на улиці його, скажіть: і пил, що пристав до нас з вашого міста, обтрашуємо вам, а проте знайте, що наблизилося до вас царство Боже; кажу ж вам, що Содомові у той день легше буде, ніж тому містові. Хто слухає вас, той Мене слухає, і хто цурається вас, той Мене цурається; а хто цурається Мене, той цурається Того, Хто Мене послав“.

Сімдесят учеників вернулись з радістю, кажучи: „Господи! і біси коряться нам у ім'я Твое“. Він же сказав їм: „Я бачив сатану, що як блискавка спав з неба. Ось даю вам владіння наступати на гадюк і на скорпіонов і на всяку вражу силу, і ніщо не зашкодить“.

¹⁾ Значить—поспішаєтесь, не заводьте довгих розмов у дорозі.

²⁾ Задовольняйтесь тим, що матимете, не шукайте кращого.

дить вам. Але ви тому не радуйтесь, що духи вам коряться, а радуйтесь, що імена ваші написані на небесах».

ПРИТЧА ПРО МИЛОСЕРДНОГО САМАРЯНИНА.

(Лук. Х, 25—37).

Якийсь законник, спокушуючи Христа, сказав: „Учителю, що мені чинити, щоб життя вічне осягнути?“ Він же сказав до нього: „В законі що написано? як читаєш?“ Той же, одповідаючи, сказав: „Возлюбі Господа Бога твоїого всім серцем твоїм, і всією душою твоєю, і всією силою твоєю, і всіми думками твоїми, та ближнього твого, як себе самого“. Ісус же сказав йому: „Добре ти відповів; так чини, і будеш жити“· Але той, хотівши оправдати себе, сказав Ісусові: „А хто ж мій близній?“ Одповідаючи, Ісус сказав: „Один чоловік ішов з Єрусалиму в Єрихон та й попався розбійникам, котрі, обдерши його та поранивши, пішли, покинувши його ледве живого. Трапилось же йти тією дорогою одному священникові; він, поглянувши на нього, пройшов мимо. Так же і левит, бувши на тім місці, підійшов, поглянув і пройшов мимо. Самарянин же якийсь, проїзжаючи, спіткав його, і, побачивши його, змилосердився і, приступивши, обвязав йому рани, поливаючи олівою і вином, та, посадивши його на свою худобину, привіз до гостиниці, клопотавсь коло нього; а другого дня, відізжаючи, виняв два динарі і дав гостинникові і сказав йому: „Доглядай його, і як що більше на нього стратиш, я, вертаючись, oddам тобі“· Як думаєш, хто з цих трох був ближнім тому, що попався розбійникам?“ Він же сказав: „Той, що вчинив над ним милосердя“· Ісус ж йому сказав: „Іди і ти так чини“·

ХРИСТОС ВІДВІДУЄ МАРФУ І МАРІЮ.

(Лук. Х, 38—42).

Сталося, що по дорозі увійшов Господь у одне село—Вифанію¹); тут жінка одна, на ім'я Марфа, при-

1) Вифанія—село біля Єрусалиму. Тут жила благочестива родина—Лазар та дві сестрі його Марфа і Марія.

йняла Його в свій дім. У неї була сестра, що звалась Марія, котра, сівши у ніг Ісусових, слухала слово Його. А Марфа клопоталась великою послугою і, підійшовши, сказала: „Господи! чи Тобі ж байдуже, що сестра моя покинула мене одну услугувати? Скажи їй, нехай мені поможе“. Ісус же, одповідаючи, сказав їй: „Марфо, Марфо! ти турбуєшся та клопочешся про многе. А одного тільки треба. Марія ж вибрала благу частину, яка не одніметься від неї“.

ХРИСТОС НАУЧАЄ МОЛИТИСЬ.

(Лук. XI, 1—8).

Христос у однім місці молився і перестав. Один з учеників Його сказав Йому: „Господи! навчи нас молитись, як і Іоан навчив своїх учеників“. Він же сказав ім: „Коли молитесь, то кажіть: Отче наш, що єси на небі! Нехай святиться імя Твоє; нехай прийде царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі; хліб наш щоденний дай нам сьогодні і прости нам провини наші, як і ми прощаємо довжникам нашим: і не введи нас у спокусу, а визволь нас від лукавого“.

І сказав до них: «Хто - небудь з вас мав би приятеля, і прийде до нього опівночі та скаже йому: «Друже! позич мені три хліби, бо приятель мій заїшов до мене з дороги, і не маю що поставити йому». А той з хати, озвавшись, скаже йому: „Не турбуй мене: двері у мене вже зачинені, і діти мої на постелі зо мною: не можу встати і дати тобі“. Кажу вам: хоч він не встане і не дастъ йому через те, що він його приятель, та вже через докучання його встане і дастъ йому, чого йому треба“.

ПРОПОВІДЬ ХРИСТА НА СВЯТІ КУЩІВ.

(Іоан. VII, 10—5.; VIII, 1).

Як брати Ісусові прийшли в Єрусалим на свято, то він тоді ж прибув не явно, а ніби потай. А юдеї шукали Його в свято і казали: «Де Він?» І багато було пересудів про Нього в народі: одні казали,

що Він добрий, а другі говорили: ні, тільки туманить народ. Та ніхто не говорив про Нього ясно задля страху перед юдеями. І вже в половині свята увійшов Ісус у храм і учив. І дивувались юдеї, кажучи: «Як Він знає писання, не вчившись?»

Озвався до них Ісус і сказав: «Моя наука не є Моя, а Того, Хто Мене послав. Коли хоче чинити волю Його, то зрозуміє про ту науку, чи від Бога вона, чи Сам од Себе Я говорю. Хто сам од себе говорить, той собі шукає слави, а хто шукає слави Пославшого Його, Той є правдивий, і неправди нема в Ньому. Хіба не Мойсей дав вам закон? і ніхто з вас не чинить по закону. Чого Мене шукаєте вбити?» Одповів народ: «Нечистий в Тобі; хто шукає вбити Тебе?» Сказав ім Ісус: «Одно діло зробив Я, і всі дивуєтесь. Ото ж Мойсей дав вам обрізання,—хоч воно не від Мойсея а від батьків,—і ви в суботу обрізуєте чоловіка; а коли в суботу приймає чоловік обрізання, щоб не був зламаний закон Майсея, то чого ж на Мене ремствуєте за те, що Я всього чоловіка здоровим зробив у суботу?!). Не судіть по виду, а правдивим судом судіть». Тут де-які з єрусалимлян сказали: «Чи се не Той, Кого шукають вбити? А от Він говорить явно, і нічого Йому не кажуть. Чи не дізнались же запевне старші, що Він Христос? Але ми Сього знаємо, відкіля Він: а як Христос прийде, ніхто не знатиме, відкіля Він». Ісус же голосно заговорив у храмі, навчаючи, і казав: «І Мене знаєте, і знаєте, відкіля Я, і Я прийшов не Сам од Себе, але єсть Правдивий, Хто Мене послав, Якого ви не знаєте. Я знаю Його, бо Я від Нього, і Він Мене послав». Шукали ж, щоб схопити Його, та ніхто не наложив на Нього руки, бо ще не прийшов Його час.

Багато з народу увірвало в Нього і говорили, що Христос, як прийде, невже ж більше чудес творитиме, ніж Сей творить? Почули фарисеї, що народ таке про Нього гомонить, та й послали вони й первосвященники слуг, щоб Його схопити. Ісус же ска-

1) Господь згадує про сцілення слабого біля Овечої купелі.

зав: «Не довго вже Мені бути з вами, і піду до Того, Хто Мене послав. Будете шукати Мене і не знайдете; і де буду Я, туди ви не можете прийти». Говорили ж юдеї проміж себе: „Куди Він хоче йти, що ми не знайдемо Його?¹⁾ Чи не хоче Він іти до тих, що розсіяні між елінів і вчити елінів? Що то за слово, що Він сказав: будете шукати Мене і не знайдете, і де буду Я, ви не можете прийти?“

В останній же великий день свята став Ісус і голосно заговорив, кажучи: «Коли хто жаждає, нехай до Мене йде і пе. Хто в Мене вірує, у того, як писання говорить, ріки води живої потечуть з утроби його» (Ісаїя 12, 3; Йоель 3, 18). Се ж сказав Він про Духа святого, через те, що Ісус не був ще прославлений.

Багато з народу, почувши се слово, говорили: «Сей єсть справді пророк». Другі казали: «Він Христос»; а інші казали: «Хіба ж з Галилеї Христос прийде? Чи не сказано ж у писанні, що з роду Давидового і з Вифлеєма села, відкіля був Давид, Христос прийде?» Отак стала незгода в народі через Нього. Де-які з них хотіли схопити Його, але ніхто не наложив на Нього рук. Прийшли ж слуги до первосвященників і фарисеїв, а ті їм сказали: «Чом не привели Його?» Одповіли слуги: „Ніколи ще чоловік не говорив так, як Сей чоловік“. Сказали їм фарисеї: „Хіба і вас затуманено? Хіба увірювати в Нього хто з старших або фарисеїв? Але сей нарід, що не знає закону, проклятий він“.

Говорить Никодим, один з них, той, що вночі приходив до Ісуса: „Хіба судить закон наш чоловіка, коли не вислухає його перше і не дізнає, що він робить?“ Одповіли йому. „Чи ти лише́нь не з Галилеї? роздивись і побач, що пророк не бував з Галилеї“.

І пішов кожний до дому свого. Ісус же пішов на гору Єлеонську.

---

1) Розсіяні між еленив—евреї, що жили в інших краях, серед паганців. Евреї ще не розуміли, що Христос прийшов спасти усіх людей—не тільки евреїв, але і паганців.

ХРИСТОС ПРОЩАЄ ГРІШНИЦЮ.

(Іоан. VIII, 2—11).

Вранці Ісус знов прийшов у храм, і увесь народ ішов до Нього. І сівши, учив їх. Приводять же книжники і фарисеї до Нього жінку, що захопили її на лихому вчинкові, і, поставивши її по середині, кажуть Йому: «Учителю, сю жінку захоплено на самому вчинку. Мойсей в законі звелів нам камінням таких побивати, а Ти що кажеш?»

Се вони так говорили, спокушаючи Його, щоб мали за що Його винуватити. Ісус же, нахилившись до долу, писав пальцем по землі, не вважаючи на них. Як же не переставали допитуватись у Нього, то Він, підвівши, сказав ім: „Хто з вас не грішний, нехай перший кине на неї камінь“. І, знову нахилившись до долу, писав по землі. Вони ж, почувши те і докорені совістю, стали виходити один по одному, почавши од старших до останніх; і зоставсь один Ісус, і жінка, що стояла по середині. Ісус же, підвівши і не побачивши нікого, окрім жінки, сказав їй: „Жінко, де ж ти, що тебе винуватили? Ніхто тебе не осудив?“ Вона ж промовила: „Ніхто, Господи!“ Сказав їй Ісус: „І Я тебе не осуджу; іди і більш не гріши“.

ПРОПОВІДЬ ХРИСТА КОЛО ЦЕРКОВНОЇ СКАРБНИЦІ.

(Іоан. VIII, 12—59).

Через якийсь час знов заговорив Ісус до народу: „Я світ мирові; хто йде за Мною, той не буде ходити у тьмі, а матиме світ життя“.

Сказали ж Йому фарисеї: „Ти Сам про Себе свідчиш: свідчення Твоє не є правдиве“. Одповів Ісус і сказав ім: „Хоч Я й Сам про Себе свідчу, свідчення Моє правдиве, бо Я знаю, відкіля прийшов і куди йду; а ви не знаєте, відкіля Я приходжу і куди йду. Ви судите по плоті, (себто: думаєте про Мене, що Я звичайний чоловік). Я так не суджу нікого. А коли суджу Я, то суд Мій правдивий, бо Я не один, але Я і Отець, що Мене послав. І в законі ж вашому на-

писано, що свідчення двох людей є правдиве (Второз. 19, 15). Я Сам свідчу за Себе, і свідчить за Мене Отець, що Мене послав“. Казали тоді Йому: „Де Отець Твій?“ Одповів Ісус: „Не знаєте ні Мене, ні Отця Мого; коли б знали Мене, то й Отця Мого знали б“.

Сі слова говорив Ісус у скарбниці, навчаючи в храмі; і ніхто не взяв Його, бо ще не прийшов час Його.

Знов же сказав ім Ісус: „Я відходжу, і шукатимете Мене (як месію), і в гріслі вашому помрете; куди Я йду, ви не можете прийти“. Казали ж юдеї: „Не вже Він убє Сам Себе, що каже: куди Я йду, ви не можете прийти?“ І сказав ім: „Ви внизу, Я звиш; ви од миру сього, Я не од миру сього. Тим сказав Я вам, що ви помрете в гріхах ваших; бо коли не увірюєте, що се Я, помрете в гріхах ваших“. Казали ж Йому: „Ти хто?“ І сказав ім Ісус: „Перш за все Я те, що й кажу вам. Багато маю казати про вас і судити, але Той, Хто Мене послав, є правдивий, і Я, що чув од Нього, те кажу мирові!“.

Вони не розуміли, що про Отця ім говорив.

Сказав ім Ісус: „Коли знесете вгору Сина Чоловічеського, тоді зрозумієте, що се Я, і що Я нічого не чиню від Себе, а як навчив Мене Отець Мій, те Я говорю; і Той, Хто Мене послав, зо Мною є; не зоставив Мене одного Отець, бо Я завжди чиню угодне Йому“.

Коли Ісус се говорив, багато увірвало в Нього.

Тоді сказав Ісус до юдеїв, що увірували в Нього: „Коли ви будете пробувати в Моїм слові, воистину Мої ученики будете, і зрозумієте правду, і правда визволить вас“. Одповіли Йому: „Ми сім'я Авраамове, і ні у кого ніколи не були в неволі; як же Ти говориш, що вільні будете?“ Одповів ім Ісус: „Істинно, істинно кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, є невільник гріха; невільник же не зостається до віку; так коли Син визволить вас, справді вільні будете. Знаю, що ви сім'я Авраамове, а шукаєте Мене вбити, бо слово Моє не міститься у вас. Я, що бачив у Отця

Мого, кажу; а ви, що бачили у отця вашого, робите“. Одповіли Йому: «Отець наш Авраам». Говорить ім Ісус: „Як би ви були діти Авраамові, то діла Авраамові робили б; тепер же ви шукаєте вбити Мене, Чоловіка, що сказав вам правду, яку чув од Бога; цього Авраам не робив. Ви робите діла отця вашого“. Сказали ж Йому: „Ми одного Отця маємо, Бога“. Одповів ім Ісус: „Як би Бог був Отець ваш, то ви любили б Мене, бо Я од Бога вийшов і прийшов, бо не Сам од Себе прийшов Я, а Він Мене послав. Чому ви розмови цієї не розумієте? Тому, що не можете слухати слова Мого. Ви від отця вашого диявола, і хотіння отця вашого хочете чинити; він був душогубець зпочатку і не стоїть у правді, бо правди нема в ньому. Коли він говорить неправду, з свого говорить, бо він лжець і отець неправди. А через те, що Я правду кажу, ви не вірите Мені. Хто з вас докорить Мені за гріх? А коли правду кажу, чому не вірите Мені? Хто від Бога, той слова Божі слухає; ви затим не слухаєте, що ви не від Бога“.

Одповіли Йому юдеї: «Чи не добре ми кажемо, що Ти Самарянин і нечистий в Тобі?» Одповів Ісус: „Нема в Мені нечистого, але Я шаную Отця Мого, а ви безчестите Мене. Я ж не шукаю Моеї слави: є Той, Хто шукає і судить. Істинно, істинно кажу вам: хто держатиме слово Моє, той не побачить смерті во віки“. Отож сказали Йому юдеї: „Тепер дознались ми, що в Тобі нечистий; Авраам умер і пророки, а ти кажеш: хто держатиме Моє слово, той не зазнає смерті во віки. Невже, Ти більший, ніж отець наш Авраам, що вмер і пророки вмерли. Чим Ти Сам Себе робиш?“ Одповів Ісус: „Коли Я Сам Себе буду славити, то слава Моя ніщо: є Отець Мій, що Мене славить, Той, про Кого ви говорите, що Він Бог наш; ви не пізнали Його, а Я знаю Його; і коли б Я сказав, що Я не знаю Його, то був би подібний до вас лжець; але Я знаю Його і слово Його тримаю. Авраам, отець ваш, радий був побачити день Мій; і побачив і зрадувався“. Сказали Йому юдеї: „П'ятьдесят літ ще не маєш, і Ти бачив Авраама?“ Сказав ім Ісус: „Істинно кажу вам: перше ніж Авраам був, Я єсмъ“.

Тоді взяли каміння, щоб кинути на Нього; Ісус же скрився і вийшов з храму, пройшовши посеред них, і так пішов мимо.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ СЛІПОРОЖДЕНОГО.

(Іоан. IX, 1—41).

Ідучи мимо через Єрусалим, Ісус побачив чоловіка сліпого з роду. І запитали в Нього ученики Його, кажучи: „Учителю, хто согрішив: він, чи родителі його, що сліпим родився?“¹⁾ Одповів Ісус: „Ні він не согрішив, ні родителі його, а щоб було явлено на ньому діла Божі; мені повинно чинити діла Того, Хто Мене послав, поки є день; надходить ніч, коли ніхто чинити не зможе; поки Я в мирі, Я — світ мирові“. Сказавши се, плонув на землю і зробив грязиво з сlinи і помазав очі сліпому, і сказав йому: „Іди, умийся в купелі Силоам (що значить: посланий)“. Він пішов і вмився, і вернувся зрячим. Сусіди і ті, які бачили його перше, що був сліпий, казали: „Чи се не той, що сидів та просив?“ Інші казали, що се він, а інші, що похожий на нього. Він же казав: „Се я“. Казали ж йому: „Як відкрились у тебе очі?“ Одповів він і сказав: „Чоловік, що Його звати Ісус, зробив грязиво і помазав очі мої, і сказав мені: піди до купелі Силоам і умийся, Я ж пішов, умився та й став бачити“. Тоді сказали йому: „Де Він?“ Каже: „Не знаю“.

Позвали до фарисеїв того, що був перше сліпий. Була ж субота, коли Ісус зробив грязиво і одкрив йому очі. Питали його знов і фарисеї, як став зрячим. Він сказав їм: „Грязево положив Він мені на очі, і я умився і бачу“. Говорили тоді де-які з фарисеїв: „Не від Бога Чоловік Сей, коли суботу не шанує“. Другі ж говорили: „Як чоловік грішний такі чуда творити може?“ І була незгода між ними. Знов кажуть сліпому: „Ти що кажеш про Нього, що Він одкрив твої очі?“ Він же сказав, що се пророк. Не повірили тоді

¹⁾ Апостоли, як і інші люде того часу, думали, що нещастя зазнає чоловік лише за гріхи свої або батьків своїх.

юдеї про нього, що був сліпим та став зрячим, доки не покликали родителів того прозрівшого. І запитали їх, кажучи: «Чи се ваш син, про якого кажете, що сліпий родився? як же він тепер бачить?»

Одповіли їм родителі його і сказали: «Знаємо, що се наш син і що він сліпий родився. А як він тепер бачить, або хто відкрив йому очі, не знаємо. Він сам дорослий: самого спітайте, нехай сам про себе каже». Так сказали родителі його через те, що боялись юдеїв, бо юдеї вже змовились, щоб, коли хто признає Ісуса за Христа, того відлучати від синагоги¹⁾; тим-то родителі його й сказали: він дорослий, самого спітайте.

Тоді вдруге покликали чоловіка, що був сліпий, і сказали йому: «Дай славу Богові; ми знаємо, що цей чоловік грішний²⁾). Одповів же він і сказав: „Чи грішник він, я не знаю; тільки знаю, що я був сліпий, а тепер бачу“. І знов сказали йому: «Що Він зробив тобі? як одкрив тобі очі?» Він одповів їм: „Я вже вам сказав, а ви не слухали; що ви знов хочете чути? Хіба й ви хочете стати Його учениками?“ Вони ж зганьбили його і сказали: «Ти ученик Його, а ми ученики Мойсеєві; ми знаємо, що Мойсеєві говорив Бог, а про Сього не знаємо, відкіля Він». Одповів той чоловік їм: „То ж то й дивно, що ви не знаєте, відкіля Він, а Він одкрив мені очі; ми ж знаємо, що грішників Бог не слухає, а коли хто побожний і волю Божу чинить, того слухає. Звіку не чувано, щоб хто відкрив очі сліпому зроду. Коли б Він не був од Бога, нічого б не міг чинити“. Одповіли й сказали йому: «В гріхах ти ввесь родився, і ти ж нас учиш? І вигнали його геть.

Почув Ісус, що вигнали його геть!, знайшовши його, сказав: «Чи віруєш ти у Сина Божого?» Одповів він: „Хто Він, Господи, щоб мені увірувати в Нього?“ Сказав йому Ісус: „І бачив ти Його, і Хто го-

¹⁾ Кого відлучали від синагоги, то заборонялось 30 день мати з ним яке діло—навіть родичам його.

²⁾ Називають Христа грішним, бо вважали, що Він порушав суботу, єділяючи в суботу слабих.

ворить з тобою—се Він“. Він же сказав: „Вірую, Господи“, та й поклонився Йому.

І мовив Ісус: „На суд Я у сей мир прийшов, щоб невидючі бачили, а видючі сліпими стали“. Понули те де-які з фарисеїв, що були з Ним, і сказали Йому: „Не вже ж і ми сліпі?“ Сказав ім Ісус: „Коли б ви були сліпі, то не мали б на собі гріха; тепер же кажете, що ви бачите, то й гріх ваш зостається“.

ПРИТЧА ПРО ДОБРОГО ПАСТИРЯ.

(Іоан. Х, 1—21).

Сказав Господь Ісус: „Істинно, істинно кажу вам: хто не дверима входить у овечу кошару, а перелазить де-инде, той злодій і розбійник. А хто входить дверима, той пастир вівцям. Тому воротар одчиняє, і вівці слухають його голосу, і він кличе овець своїх по імені і виводить їх. І коли виведе вівці свої, поперед них іде, а вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. За чужим же не ідуть, а біжать од нього, бо не знають чужого голосу“. Сю притчу сказав ім Ісус. Вони ж не зрозуміли, що б се було, про що Він говорив ім. Знов сказав ім Ісус: „Істинно, істинно кажу вам. Я—двері вівцям. Всі, скільки іх приходило перше Мене,—то злодії та розбійники¹⁾), але не послухали їх вівці. Я — двері: через Мене коли хто увійде, спасеться, і увійде, і вийде, і пашу знайде. Злодій приходить тільки за тим, щоб украсти та вбити та погубити; Я прийшов на те, щоб життя мали і надто мали. Я пастир добрий: пастир добрий душу свою покладає за вівці. А наймит, як він не пастир і йому вівці не свої, бачить, що йде вовк, і покидає вівці та й утікає, а вовк хапає їх і роспужує вівці. А наймит тікає, бо він наймит і байдуже йому про вівці. Я—пастир добрий: і знаю Моїх і Мої знають Мене; як знає Мене Отець, і Я знаю Отця, і душу Мою покладаю за вівці. І інші вівці маю, що не з цього двору, і тих повинен Я привести: і голос

¹⁾) Тут говориться про неправдивих пророків та учителів.

Мій почують, і буде одно стадо і один Пастир. Тимою любить Мене Отець, що Я душу Мою покладаю, щоб знов узяти її. Ніхто не бере її від Мене, але Я Сам од Себе покладаю її; властъ маю положити її і властъ маю знов взяти її. Сю заповідь прийняв Я від Отця Мого?.“

Тоді знов стала незгода між юдеями через ці слова. Багато з них говорили: „Він бісса має і несамовитий; що Його слухаєте?“ Інші казали: «Се слова не біснуватого: хіба біс може відкривати очі сліпим?»

ПРИТЧА ПРО НЕРОДЮЧУ СМОКОВНИЦЮ.

(Лук. XIII, 1—9).

Прийшли де-які й росказали Ісусові про галилеян, котрих кров Пилат змішав з жертвами їх. І озвавшись, Ісус сказав ім: «Чи думаєте ви, що ці галилеянне грішніші від усіх галилеян були, що так постраждали? Ні, кажу вам, тільки ж, коли не покаєтесь, то всі так загинете. Або чи думаєте, що ті вісімнадцять чоловік, на яких упала башта Силоамська і побила їх, більш винні були від усіх, що живуть у Єрусалимі? Ні, кажу вам; тільки ж, коли не покаєтесь, то усі так загинете».

Сказав ще таку притчу: «Один чоловік мав у винограднику своїм посаджену смоковницю, і прийшов шукати на ній овочу, та й не знайшов; і сказав виноградареві: «От третій рік, як я приходжу шукати овочу на цій смоковниці, і не знаючу; зрубай її: на що вона й землю займає?» Той же одповідаючи, каже йому: „Господарю, зостав її ще й на сей рік, поки я обкопаю її навколо і обложу гноєм, чи не дастъ вона овочу? а коли ні, то на той рік зрубаєш її“.

ПРИТЧА ПРО ЗАЖЕРЛИВОГО БАГАЧА.

(Лук. XII, 13—21).

Хтось з народу сказав Ісусові: „Учителю! скажи братові моїому, щоб поділивсь зо мною спадщиною“. А Він йому сказав: „Чоловіче! хто постановив Мене суддею над вами?“ Сказав же до них:

«Глядіть бережіться зажерливості, бо життя чоловіка не в тім, щоб мати занадто з достатків своїх». Промовив же їм притчу, кажучи: «У одного багатого чоловіка зародила добре нива. І він міркував сам з собою, кажучи: що мені робити, що не маю куди зібрати урожаю мого? Та й сказав: „От що зроблю. Роскидаю клуні мої і просторніші збудую, та зберу туди ввесь урожай мій і добро мое, та й скажу душі моїй: „Душє! багато маєш добра, що лежить на богато років: спочивай, іж, пий, веселись“. Але сказав йому Господь: „Нерозумний, в сю ніч душу твою візьмуть з тебе; кому ж буде те, що ти заготовив?“ Отак-то, хто збирає багацтва собі, а не в Бога багатіє!» ¹⁾ 1)

ПРИТЧІ ПРО РАБІВ, ЩО ЖДАЛИ ГОСПОДАРЯ СВОГО, ПРО ГОСПОДАРЯ, ЩО СТЕРІГ ДІМ СВІЙ, ПРО ВІРНОГО І НЕВІРНОГО ДОМОПРАВИТЕЛЯ, ПРО РАБА, ЩО ЗНАВ ВОЛЮ ГОСПОДАРЯ СВОГО І ЩО НЕ ЗНАВ ІЇ.

(Лук. XII, 35—38; Матф. XXIV, 43—51).

Сказав Господь Своїм ученикам: „Нехай будуть бедра ваші підпересані і світильники засвічені²⁾. І ви будьте подібні до тих людей, що ждуть господаря свого, коли вернеться від шлюбу, щоб, як прийде та стукне, зараз йому відчинити. Блаженні ті слуги, котрих господар, вернувшись, знайде на сторожі: істинно кажу вам, що він підпережеться і їх посадить за стіл та, підійшовши, стане їм послугувати. І коли прийде він у другу добу, або в третю добу прийде і знайде їх так, блаженні ті слуги.

Се ж знайте, що коли б відав господар дому, в яку годину прийде злодій, то пильнував би і не дав підкопати свого дому. Будьте ж і ви готові, бо, в яку годину і не гадаєте, Син Чоловічеський прийде.

Сказав Йому Петр: „Господи! чи Ти тільки до нас кажеш сю притчу, чи й до всіх?“ А Господь ска-

¹⁾ В Бога багатіє той, хто добром життям своїм збирає собі ласку в Бога.

²⁾ Себго: будьте готові.

зав: „Хто ж є вірний і розумний домоправитель, котрого господар його поставить над челяддю своєю, щоб у свій час видавав ім визначені харчі?

Блажен той слуга, котрого господар, прийшовши, знайде, що він так робить. Істинно кажу вам: над усім добром своїм поставить його. А коли слуга той скаже в своїм серці: забариться господар мій прийти; і стане бити хлопців та дівчат, та істи й пiti й напиватись, то прийде господар слуги того у день, в який він не сподівається, і в годину, в яку і не гадає, і розітне його, і долю його зрівняє з невірними. Той же слуга, що знав волю господаря своєго, та не був готовий і не чинив по його волі, тяжко буде битий. А котрий не знаєчи зробив те, за що варто бити, той мало буде битий. Од кожного ж, кому дано багато, багато й вимагатиметься од нього, і кому багато доручено, з того багато стребується».

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ СКОРЧЕНУ ЖІНКУ.

(Лук. XIII, 10—17).

Увійшов Господь в одну синагогу і научав в суботу. І ось була жінка, що мала духа немочі років вісмінадцять: вона була скорчена і не могла випрямитись ніяк. Побачивши її, Ісус покликав та й сказав їй: „Жінко, ти визволена від своєї немочі. І положив на неї руки, і вона зараз випрямилась і славила Бога. Озвався ж старшина синагоги, ремствуючи, що Ісус сцілив у суботу, і сказав до народа: «Шість днів є таких, що в них повинно робити; так у ті дні й приходьте сцілятись, а не в день суботній». Одповів тоді йому Господь: „Лицеміре! чи не одвязує кожний з вас у суботу вола свого або осла від ясел і не веде напувати? А сю дочку Авраамову, що звязав сатана от уже вісмінадцять років, чи не повинно було визволити від сього звязання у день суботній?“ І як говорив Він се, засоромились усі супротивники Його; і ввесіль нарід радувавсь усьому славному, що сталося од Нього.

НАУКА ХРИСТОВА ПРО СПАСІННЯ. СЛОВА ХРИСТОВІ ПРО СВОЮ СМЕРТЬ В ЄРУСАЛИМІ.

(Лук. XIV, 1—24).

Проходив Ісус по городах і селах, навчаючи і прямуючи дорогою до Єрусалиму. Сказав Йому один: «Господи! не вже ж мало таких, що спасаються?» А Він сказав до них: «Силкуйтесь увійти через узькі ворота, бо кажу вам: багато буде таких, що бажатимуть увійти, і не зможуть. Коли господар встане і зачинить двері, і ви, стоячи на дворі, почнете стукати у двері, промовляючи: Господи, Господи! одчини нам, а Він, озвавшись, скаже вам: не знаю вас, відкіля ви; тоді станете казати: ми іли й пили перед Тобою, і на улицях наших Ти учив. І Він промовить: Я вам кажу: не знаю вас, відкіля ви: відступітесь від Мене всі злочинці. Там буде плач і скрігіт зубів, коли побачите Авраама, Ісаака і Якова і всіх пророків у царстві Божім, а себе вигнаних геть. І прийдуть од сходу і заходу, од півночі і півдня, та й сядуть у царстві Божім. І ось є останні, що будуть першими, і є перші, що будуть останніми».

У той день прийшли деякі з фарисеїв і говорили Йому: «Вийди і йди звідсіля, бо Ірод хоче Тебе вбити». І сказав ім: „Підіть і скажіть отій лисиці: от Я вигоню бісів і сціляю сьогодні й завтра, і на третій день скінчу. Однаке треба Мені ходити сьогодні, завтра і післязавтра, бо не можна, щоб пророк загинув не в Єрусалимі. Єрусалиме, Єрусалиме! ти, що вбиваєш пророків і камінням побиваєш посланих до тебе! скільки раз хотів Я зібрати дітей твоїх, як птах гніздо своє під крила, і ви не схочіли! Оце ж оставляється вам дім ваш пустий. Кажу ж вам, що не побачите Мене, поки прийде час, коли ви скажете: благословен, хто йде во ім'я Господнє!“

ВЕЧЕРЯ В ДОМІ СТАРШИНИ ФАРИСЕЙСЬКОГО У СУБОТУ. ПРИТЧА ПРО ЗВАНИХ ДО ЦАРСТВА БОЖОГО.

(Лук. XIV, 1—24).

Сталось, що в суботу Господь прийшов у дім одного з старшин фарисейських істи хліба, і фарисеї

назирали за Ним; і ось був перед Ним один чоловік, що слабував водянкою. Озвавшись Ісус запитав законників і фарисеїв, кажучи: „Чи годиться сциляти в суботу?“ Вони ж мовчали. І Він сцилив його та й відпустив. І озвавшись до них, сказав: „Коли у кого з вас осел або віл упаде в колодязь, чи не зараз же він його витягне і в день суботній?“ І не змогли одповісти Йому на се.

Сказав же до запрошених притчу,—примітивши, як вони вибірали перші місця, каже до них: «Коли будеш запрошений ким на весілля, не сідай на переднє місце, щоб не трапився між запрошеними більш поважний, ніж ти, і щоб той, хто запросив і тебе і його, підійшовши, не сказав тобі: дай йому місце; і тоді доведеться тобі з соромом заняти останнє місце. Але коли будеш запрошений, то як прийдеш, сідай на останнє місце, щоб той, хто запросив тебе, підійшовши, сказав тобі: друже! пересядь вище. Тоді буде тобі честь перед тими, що сидять з тобою. Бо всякий, хто несеться вгору, понижений буде, а хто понижась себе, піднесеться».

Промовив Він і до того, що запросив Його: «Коли справляєш обід або вечерю, не клич приятелів своїх, ні братів своїх, ні родичів своїх, ні сусід баґатих, щоб часом і вони тебе також не запросили, і була б тобі відплата. Але коли справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих, сліпих; і блаженний будеш, що вони не мають чим одягти тобі, бо одягтись тобі у воскресення праведних».

Почувши ж се, один з тих, що сиділи з ним, сказав Йому: «Блаженний, хто істиме хліб у Царстві Божім!»¹⁾ А Він йому сказав: „Один чоловік справив велику вечерю і запросив многих, і під час вечері послав слугу свого сказати запрошеним: ідіть, бо все уже готове. І почали разом одмовлятись всі: перший сказав йому: „Я купив поле, і мені треба піти й побачити його; прошу тебе, вибач мені“. І другий сказав: „Я купив пять пар волів, і йду спробувати їх; прошу тебе, вибач мені“. Ще другий сказав: „Я оже-

1) Себто: хто стане достойним Царства Божого.

нився, і через те не можу прийти“. І вернувшись, слуга той росказав про се своєму господареві. Тоді розгнівавшись, господар сказав слузі своєму: „Піди хутко на роздоріжжа й улиці города і приведи сюди убогих, калік, сліпих і кривих. І сказав слуга: „Господарю! зроблено, як ти звелів, та й ще місце є“. І сказав господар слузі: „Вийди на шляхи і загороди та й силуй увійти, щоб повний був дім мій. Бо кажу вам, що ніхто з людей тих запрощених не покоштує моєї вечері, бо багато званих, та мало вибраних“.

НАУКА ХРИСТОВА ПРО ТЕ, ЩОБ ЗРЕКТИСЯ СЕБЕ.

(Лук. XIV, 25 – 35).

Коли вийшов Господь з дому фарисея, Ішло з Ним багато народу; і обернувшись, Він сказав їм: «Коли хто приходить до Мене, і не зненавидить батька свого, і матери, і жінки, і дітей, і братів, і сестер, та ще й душі своєї, той не може бути Моїм учеником. І хто не носить хреста свого, і не йде за Мною, не може бути Моїм учеником. Бо хто з вас, задумавши будувати башту, не сяде перше і не вирахує кошту, чи має за що збудувати її, щоб часом, коли положить основу і не спроможеться докінчiti, усі, дивлячись, не почали сміятись з нього, кажучи: „Сей чоловік почав будувати, та не спромігся докінчiti“. Або який цар, ідучи на війну проти другого царя, не сяде і не порадиться перше, чи зможе він з десятьма тисячами устояти против того, що йде на нього з двадцятьма тисячами? Коли ж ні, то поки той ще далеко, пошле посланців прохати згоди. Такто всякий з вас, хто не відречеться від усього свого достатку, не може бути Моїм учеником.

Сіль—добра річ; але коли сіль спрісніє, то чим поправити її? Ні в землю, ні в гній не годиться; геть викидають її. Хто має вуха слухати, нехай слухає».

ПРИТЧІ ПРО ВТРАЧЕНУ ВІВЦЮ, ЗАГУБЛЕНУ ДРАХМУ ТА ПРО БЛУДНОГО СИНА.

(Лук. XV, 1—32).

Горнулись до Христа всі митарі і грішники, щоб слухати Його. І наркали фарисеї і книжники, кажучи: «Він грішників приймає і єсть з ними». Він же оповів ім таку притчу, кажучи: «Який з вас чоловік, маючи сто овець і втративши одну з них, не покине дев'ятьдесят і дев'ять у пустині і не піде за згубленою, поки знайде її? А знайшовши, візьме на плечі свої радіючи, і прийшовши до дому, скличе приятелів і сусідів, кажучи ім: „Порадуйтесь зо мною, бо знайшов вівцю мою згублену“. Кажу вам, що так на небі більш радости буде за одного грішника, що покаявся, ніж за дев'ятьдесят дев'ять праведників, котрі не мають потреби каятися.

Або яка жінка, маючи десять драхм¹⁾, коли згубить одну драхму, не засвітить свічки і не стане мести хати і шукати пильно, поки знайде? А знайшовши, скличе приятельок і сусідок, кажучи: «Порадуйтесь зо мною, бо я знайшла драхму, що загубила». Так, кажу вам, буває радість перед янголами Божими за одного грішника, що покаявся».

Це сказав: „Один чоловік мав двох синів. І скавав молодший з них батькові: „Тату! дай мені частину хазяйства, що припадає мені“. І розділив ім пожитки. Через небагато днів молодший син, зібравши все, одійшов у далекий край і там ростратив своє добро, живучи роспутно. Коли ж він прожив усе, настав великий голод у тім краю, і він почав бідувати. І пішов, пристав до одного хазяїна тієї країни, а той послав його на поля свої пасти свині; і він радий був наситити утробу свою ріжками, що їли свині, та ніхто не давав йому. Схаменувшись же, сказав: «Скільки наймитів у батька моого вволю мають хліба, а я гину з голоду; встану, піду до батька моого і скажу йому: тату! согрішив я проти неба і перед тобою, і вже не достоєн зватись твоїм сином; прийми мене як-

¹⁾ Драхма—дрібна монета.

єдного з наймитів твоїх». І вставши, пішов до батька свого. І коли був він ще далеко, батько углядів його, і жаль йому стало, і побіг і кинувся йому на шию і поцілував його. Сказав же йому син: «Тату! согрішив я проти неба і перед тобою, і вже не достоєн зватись твоїм сином». А батько сказав до слуг своїх: „Принесіть найпершу одежду і одягніть його, і дайте перстень йому на руку і обувя на ноги; і приведіть годоване теля і заколіть його: станем істи й веселитись; бо син мій оцей був мертвий і ожив, згинув був і знайшовся“. І почали веселитись. А старший син його був тоді на полі, і вертаючись, як підійшов до дому, почув співи та радощі, і покликавши одного з слуг, запитав: «Що се таке?» Той же сказав йому: „Брат твій прийшов, і твій батько заколов годоване теля, бо зустрів його здоровим“. Розсердився той і не хотів увійти. Тоді батько його, вийшовши, кликав його. Але він, озвавшись, сказав батькові: „Ось я стільки років роблю тобі і ніколи приказу твого не переступив, і ти ніколи й коzenяти не дав мені, щоб я повеселився з приятелями моїми; а як син твій оцей, що проїв добро твоє з роспутницями, прийшов, то ти заколов йсму теля годоване“. Він же одповів йому: „Сину, ти завжди зо мною, і все мое—твоє; годилось же радуватись і веселитись, що брат твій оцей був мертвий і ожив, згинув був і знайшовся“.

ПРИТЧА ПРО НЕПРАВЕДНОГО ДОМОПРАВИТЕЛЯ.

(Лук. XVI, 1—17).

Сказав Ісус до учеників Своїх: „Один чоловік був багатий, що мав управителя; і на сього наговорено йому було, що він переводить його добро. І покликавши його, сказав йому: „Що се я чую про тебе? Здай рахунок по хазяйству, бо ти вже більш не можеш управляти“. Сказав же управитель сам собі: „Що мені робити? господар мій одбирає у мене управительство. Копати не маю сили, просити соромлюсь. Знаю, що зроблю, щоб, коли буду відставленний од управительства, прийняли мене у свої доми“. І покликавши довжників господаря свого, кожного осібно, сказав

першому: «Скільки ти винен господареві моїому?» Той сказав: «Сто мір оливи». І сказав йому: «Візьми свій запис, сідай і напиши швидче: п'ятьдесят». Потім другому сказав: «А ти скільки винен?» Той же сказав: „Сто мір пшениці“. І говорить йому: «Візьми свій запис і напиши: вісімдесят». І похвалив господар управителя неправдивого, що хитро зробив; бо сини віку цього хитріші, ніж сини світа в роді своїм. І Я вам кажу: добувайте собі приятелів з багацтва неправедного, щоб, як станете убогими, прийняли вас у вічні оселі. Хто вірний у найменьшому, той і у великому вірний, а хто у найменьшому неправдивий, той неправдивий і у великому. Так коли ви у неправедному багацтві не були вірні, хто ж пойме віри вам у праведному? І коли у чужому не були вірні, хто вам дасть ваше? Ніякий слуга не може служити двом господарям, бо або одного зненавидить, а другого полюбити; або одного держатиметься, а другого занедбає. Не можете служити Богові і мамоні¹⁾.

Се ж слухали й фарисеї, що були срібролюбцями, та й глумились над Ним. І сказав ім: „Ви показуєте себе праведниками перед людьми, але Бог знає серця ваші, бо що у людей високе, то гидота перед Богом. Закон і пророки до Іоана²⁾: з того часу царство Боже благовіствується, і кожний з натурою здобуває його. Легше ж небу й землі перейти, ніж одній титлі з закону згинути“.

ПРИТЧА ПРО БАГАТОГО¹⁾ І ЛАЗАРЯ.

(Лук. XVI, 19—31).

Сказав Господь таку притчу: «Один чоловік був багатий і одягався в порфир³⁾ і виссон⁴⁾ і забавлявсь що-дня весело. Був же ж один убогий, на імя Лазар, що лежав перед ворітами його ввесь у струпах і бажав покормитись крихтами, що падали від

1) Багацтву.

2) Закон Мойсея і навчання пророків лише підготовляли людей до Христа.

3) Дорога червона одяжа.

4) Дуже тонка льняна одяжа.

столу багача; і пси, приходячи, лизали рани його. Прийшло вмерти убогому, і віднесений був янголами на лоно Авраамове; помер же і багатий, і поховали його. І в пеклі, піднявши очі свої, будучи в муках, уздрів oddалеки Авраама і Лазаря на лоні його; і, заголосивши, він сказав: „Отче Аврааме! помилуй мене і пошли Лазаря, нехай умочить кінець пальця свого у воду та прохолодить язик мій, бо мучусь у полум'ї съому“. Сказав же Авраам: „Сину! згадай, що ти прийняв добре своє за життя свого, а Лазар так само лихе; тепер він тут тішиться, а ти муку терпиш; та й ще до всього того між нами і вами велика безодня учинена, щоб ті, котрі хотять перейти звідсіля до вас, не могли, а ні звідтіля до нас не переходили“. Сказав же він: „Так прошу тебе, отче, пошли його до дому батька моого, бо у мене є п'ять братів; нехай посвідчить ім, щоб і вони не пішли у це місце муки“. Авраам каже йому: „Мають Мойсея і пророків, нехай іх слухають“. Він же сказав: „Ні, отче Аврааме! а коли хто з мертвих прийде до них, то покаються“. Сказав же йому: „Коли Мойсея і пророків не слухають, то хоч би хто й з мертвих воскрес, не повірягъ“.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ ДЕСЯТЬ ПРОКАЖЕНИХ. ВІДПОВІДЬ ФАРИСЕЯМ, КОЛИ ПРИЙДЕ ЦАРСТВО БОЖЕ.

(Лук. XVII, 11—21).

Як ішов Господь у Єрусалим, проходив проміж Семарією та Галилеєю. І коли входив в одне село, зустріли Його десять прокажених чоловіків, котрі стали oddалеки; і заголосили вони, кажучи: „Ісусе Наставниче! помилуй нис“. Уздрівши, Він сказав ім: „Підіть, покажіться священникам“. І сталося, як вони йшли, очистились. Один же з них, побачивши, що він одужав, вернувся, голосом великим славячи Бога, і припав лицем до ніг Його, дякуючи Йому; і той був самарянин. Озвавшись же, Ісус сказав: „Чи не десять очистились, а девять де? Чом не вернулись вони дати хвалу Богові, тільки чужородець сей?“ І сказав йому: „Встань, іди: віра спасла тебе“.

Як же фарисеї запитали Його: „Коли прийде царство Боже“, Він, одповідаючи їм, сказав: „Не приходить царство Боже так, щоб його можна було спостерігти, і не скажуть: „Ось тут воно“, або: «Он там». Бо ось царство Боже вітає в вас.

ПРИТЧІ ПРО НЕПРАВДИВОГО СУДДЮ ТА ПРО МИТАРЯ І ФАРИСЕЯ.

(Лук. XVIII, 1—14).

Сказав Господь притчу, як завжди треба молитись і не тужити. „У якомусь місті був один суддя, що Бога не боявся і людей не соромився. Вдова ж одна була у тім місті, і вона приходила до нього і казала: „Оборони мене від супротивника моого“. І він довгий час не хотів; а потім сказав сам собі: „Хоч я і Бога не боюсь і людей не соромлюсь, але як ся вдова робить мені турботу, обороню її, щоб вона не приходила більш докучати мені!“. Сказав при тім Господь: „Чуєте, що каже суддя неправедний?“ А Бог хіба не оборонить збраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і довго терпить про них? Кажу вам, що оборонить незабаром. Тільки ж Син Чоловічеський, як прийде, чи знайде віру на землі?“

Сказав же й іншим, котрі певні були у собі, що вони праведні, і зневажали других, таку притчу: „Два чоловіки прийшли в храм помолитися: один фарисей, а другий митар. Фарисей, ставши, молився про себе так: „Боже! дякую Тобі, що я не такий, як інші люди, грабителі, несправедливі, прелюбодії, або як сей митар; прошу два рази на тиждень, даю десяту долю з усього, що придбаю“. А митар, стоячи oddалеки, не смів і очей звести на небо, але бив себе в груди, кажучи: „Боже, будь милостивим до мене, грішного!“ Кажу вам, що сей пішов до дому свого оправданний більш, ніж той; бо усякий, хто підносить сам себе, принизиться, з хто понижает себе, піднесеться“.

ХРИСТОС СВІДЧИТЬ, ЩО ВІН І ОТЕЦЬ—ОДНО.

(Іоан. X, 22—42).

Настало свято Поновлення храму в Єрусалимі, і була зима; і ходив Ісус у храмі, в притворі Соломоновім. Тут обступили Його юдеї і говорили Йому: „Доки Ти держатимеш душу нашу? Коли Ти Христос, то скажи нам просто“. Одповів їм Ісус: „Я сказав вам, і Я чиню в ім'я Отця Мого, ті діла свідчать за Мене. Але ви не вірите, бо ви не з Моїх овець, як Я сказав вам. Вівці Мої голосу Мого слухають, і Я знаю їх, і вони йдуть слідом за Мною, і Я життя вічне даю їм, і не загинуть вовіки, і ніхто не вихопить їх з руки Моєї. Отець Мій, що дав Мені, більший є над усіх: і ніхто не зможе вихопити їх з руки Отця Мого. Я і Отець—одно“.

Тут взялися знов за каміння юдеї, щоб забити Його. Озвавсь до них Ісус: „Багато добрих діл Я показав вам од Отця Мого; за яке з тих діл бете Мене камінням?“ Одповіли Йому юдеї, кажучи: „За добре діло не бємо Тебе камінням, а за хулу, і що Ти —чоловік, а робиш Себе Богом“. Одповів їм Ісус: „Чи не написано в законі нашему: Я сказав: ви боги?“ (Псал. 81, 6). Коли тих, до кого було слово Боже, Він назав богами, і не може порушитись писання,—то як же Тому, Кого Отець освятив і послав у мир, ви кажете: хулу говориш, бо Я сказав: я Син Божий? Коли Я не творю діл Отця Мого, то не йміть Мені віри; а коли творю, то як Мені не вірите, ділам Моїм вірте, щоб ви зрозуміли і увірували, що у мені Отець і Я в Ньому“.

І шукали Його знов схопити, і Він од рук їх ухилився, і пішов знов на той бік Йордану, в те місце, де перше хрестив Іоан, і пробував там. І багато прийшло до Нього і говорили, що Іоан ні одного чуда не сотворив, а все, що тільки сказав Іоан про Нього, була правда. І багато там увіровало в Нього.

БЛАГОСЛОВЕННЯ ДІТЕЙ.

(Марк. X, 13—16; Матф. XIX, 13—15; Лук. XVIII, 15—17).

Приносили до Христа дітей, щоб доторкнувсь до них, положив на них руки і помолився, а ученики

забороняли тим, що приносили. Побачивши те, Ісус гнівався і сказав їм: „Пустіть дітей іти до Мене і не бороніть їм, бо таких є царство Боже. Істинно кажу вам: хто не прийме царства Божого, як дитина, той не увійде в нього“. І обнявши їх, положив руки на них і благословив їх.

РАДА БАГАТОМУ ЮНАКОВІ, ЯК ДІЙТИ ЦАРСТВА НЕБЕСНОГО.

(Матф. XIX, 16—30; Марк. X, 17—31; Лук. 18—30).

Один з старших підійшов до Ісуса і, впавши перед Ним на коліна, сказав Йому: „Учителю благий! яке добро повинен я чинити, щоб життя вічне мати?“ Він же сказав Йому: „Чого ти зовеш Мене благим? Ніхто не благий, тільки один Бог. А коли хочеш увійти в життя вічне, держи заповіді“. Каже Йому: „Які?“ Ісус же сказав: «Не вбивай, не любодійствуй, не крадь, не свідчи не по правді, не кривди, шануй батька твого й матір, і — возлюби близнього твого, як себе самого» (Ісх. 20, 13—16; Лев. 19, 18). Каже Йому юнак: „Усе те держав я змалку; чого ще не стає мені?“ Почувши се і поглянувши на нього, уподобав Його Ісус та й каже Йому: „Коли хочеш бути звершеним, то йди, продай все добро своє і роздай убогим, і матимеш скарб на небі, і приходь та й іди за Мною, взявши хрест“.

Як почув юнак те слово, то відійшов смутний, бо багато добра мав. Ісус же, побачивши, що він засмутився, сказав ученикам Своїм: „Істинно кажу вам, що трудно багатому ввійти в царство небесне. І ще скажу вам: легше верблюдові крізь ушко голки пропіти, ніж багатому в царство небесне увійти“.

Почувши те, ученики Його дивувались дуже й казали: „Хто ж зможе спастись?“ Ісус же сказав їм: „У людей се не можна, а у Бога все можна“. Тоді Петр, озвавшись, сказав Йому: „От ми все кинули й пішли за Тобою, так що ж нам буде?“ Ісус сказав їм: „Істинно кажу вам: ви, що пішли за Мною, в новому житті, як сяде Син Чоловічеський на престолі слави Своєї, сядете також на дванадцяти престолах

судити дванадцять колін Ізраїльських. І всякий, хто покине дім, або братів, або сестер, або батька, або матір, або жінку, або дітей, або ґрунти ради імені Мого, в сто раз більше візьме, і життя вічне осягне. І многі перші будуть останніми, а останні—першими”.

ПРИТЧА ПРО ОДНАКОВУ ПЛАТУ РОБІТНИКАМ У ВИНОГРАДНИКУ.

(Матф. ХХ, 1—16).

Ісус сказав таку притчу. Подібне царство небесне до чоловіка господаря, що рано вранці вийшов наймати робітників у свій виноградник. І згодившись з робітниками по динарію в день, послав іх у свій виноградник. І вийшовши коло третьої години¹⁾, побачив других, що стояли на торгу без роботи, і сказав їм: „Ідіть і ви у виноградник мій, і що вам буде слід, я дам вам“. Вони й пішли. Знов вийшов він коло шостої й девятої години і те ж зробив. Коло одинадцятої години вийшов і знайшов ще інших, що стояли без роботи, та й каже їм: „Що ви тут стоїте цілий день без роботи?“ Вони йому кажуть: „Ніхто нас не найняв“. Він каже їм: „Ідіть і ви у виноградник мій, і що буде слід вам, візьмете“. Як же настав вечір, то господар виноградника й каже до управителя свого: „Заклич робітників і росплатись з ними, почавши від останніх до перших“. І прийшли ті, що коло одинадцятої години²⁾, і взяли по динарію. Ті ж, що прийшли першими, думали, що їм дадуть більше, але й вони одержали по динарію. І взявши, ремствуvali на господаря, кажучи: „Сі останні робили одну годину, а ти порівняв їх з нами, що терпіли тяготу дня й спеку“. А він, озвавшись, сказав одному з них: „Друже, не чиню тобі кривди: хіба не за динарій ти згодився зо мною? Бери своє й іди; я ж і сьому останньому хочу дати, що й тобі. Хіба ж не вільно мені чинити в своїм dobrі, що хочу? Чи око твоє завидюще, що я добрий?“

¹⁾ Третя година — по нашому девята ранку, шоста — по нашему дванацяті й так далі.

²⁾ Себто — о 5 год. пополудні, за годину до кінця дня.

Так, останні будуть першими, а перші останніми, бо багато званих, та мало вибраних".

ЗВІСТКА ПРО НЕДУГУ ЛАЗАРЯ І ПОДОРОЖ ХРИСТА В ЮДЕЮ.

(Іоан. II, 1—16).

Був один недужий— Лазар з Вифанії, з села Марії й Марфи сестри її; Марія ж була, що помостила Господа міром і обтерла ноги Його своїм волоссям. Її брат Лазар занедужав. І от сестри послали до Нього сказати: „Господи! ось той, кого Ти любиш, нездужає“. Ісус же, почувши, сказав: «Ся недуга не на смерть, а на славу Божу, щоб через неї прославився Син Божий». Любив же Ісус Марфу і сестру її і Лазаря. І от як почув, що він нездужає, тоді застився в тому місці, де був, два дні. А після цього каже ученикам: «Ходім до юдеї знов». Кажуть Йому ученики: «Учителю! тільки що шукали Тебе камінням забити юдеї, і Ти знов ідеш туди?» Одповів Ісус: «Чи не дванадцять годин у дні? Як хто ходить у день, не спотикається, бо світ миру цього бачить. А як хто у ночі ходить, спотикається, бо нема світа в ньому». Се промовив та й каже ім потім: „Лазар, друг наш, заснув; але Я йду, щоби збудити його“. Казав же Ісус про смерть його, а вони думали, що Він каже про спочинок сонний. Тоді Ісус каже ім просто: „Лазар умер. І Я радий за вас, що Мене не було там, щоб ви увірвали. Але ходімо до нього“. Тоді Фома, що звався Близнюком, сказав соученикам: „Ходімо й ми, щоб вмерти з Ним“.

ХРИСТОС ВОСКРЕШАЄ ЛАЗАРЯ.

(Іоан. II, 17—46).

Прийшовши у Вифанію, Ісус застав, що Лазар вже чотирі дні був у гробі.

Вифанія ж була близько Єрусалиму, стадій з п'ятнадцять¹⁾). І багато з юдеїв були прийшли до Марії й

1) Стадія 90 сажнів; 15 стадій 2,5 верстві.

Марфи розважити їх по братові їх. Марфа ж, як почула, що йде Ісус, то зустріла Його, а Марія в хаті сиділа. Сказала ж Марфа до Ісуса: „Господи! як би Ти був тут, мій брат не вмер би. Та й тепер знаю, що чого Ти не попросиш у Бога, то дастъ Тобі Бог“. Каже ій Ісус: „Воскресне брат твій“. Каже Йому Марфа: „Знаю, що воскресне у воскресення, в останній день“. Сказав ій Ісус: „Я—воскресення і життя: хто вірує в Мене, той хоч би і вмер, житиме. І всякий, хто живе і вірує в Мене, не вмре во віки. Чи віруєш съому?“ Вона говорить Йому: „Так, Господи! я вірю що Ти Христос, Син Божий, що повинен прийти у мир“. І промовивши се, пішла і нишком покликала Марію, сестру свою, сказавши: „Учитель тут і кличе тебе“. Та ж, як почула, хутко встає і йде до Нього. Ісус же не війшов ще у село, а був на тім місці, де зустріла Його Марфа. А юдеї, що були з нею у господі та розважали її, як побачили, що Марія хутко встала і вийшла, пішли за нею, кажучи, що вона йде до гроба плакати там. Марія ж, як прийшла, де був Ісус, то, побачивши Його, упала Йому до ніг, кажучи Йому: „Господи! як би Ти був тут, не вмер би брат мій“. Ісус, як побачив, що вона плаче, і ті юдеї, що поприходили з нею, плачуть, заскорбів духом і стрівожився, і сказав: „Де ви положили його?“ Говорять Йому: „Господи! іди і подивись“. Заплакав Ісус. Тоді юдеї говорили: „Дивись, як Він любив його“. А де-які з них сказали: „Чи не міг Сей, що відкрив очі сліпому, зробити, щоб і той не вмер?“ Ісус же, знов заскорбівши, іде до гробу. А була то печера, і камінь налягав на неї.

Каже Ісус: „Візьміть камінь“. Одказує Йому сестра вмершого Марфа: „Господи! вже смердить, бо чотирі дні йому“. Каже ій Ісус: „Чи не сказав Я тобі, що коли будеш вірувати, то побачиш славу Божу?“ І от взяли камінь, де лежав вмерлий. Ісус же звів очі вгору і сказав. „Отче! хвалу Тобі воздаю, що Ти почув Мене. Я й знат, що Ти Мене завжди чуєш, та сказав це тільки задля народу, що стоїть навколо, аби увірвали, що Ти Мене послав“. І сказавши те, сильним голосом покликнув: „Лазарю, вийди

геть!“ І вийшов умерлий, повитий по руках і ногах покривалом, і лице його обвязане було хусткою. Ісус каже їм: «Розвяжіть його і пустіть, нехай іде».

Тоді багато з юдеїв, що поприходили до Марії і бачили, що створив Ісус,увірували в Нього. Деякі ж з них пішли до фарисеїв і сказали їм, що зробив Ісус.

ПОСТАНОВА СИНЕДРІОНУ ПРО ХРИСТА.

(Іоан. II, 47—57).

Тоді первосвященники і фарисеї зібрали раду та й говорили: «Що нам робити, що Сей чоловік багато чудес творить? Як зоставимо Його так, всі увірують у Нього, і прийдуть римляне і візьмуть і землю і народ наш». Один же з них, Каїфа, що був первосвященником того року, сказав їм: «Ви нічого не знаєте і не зважаєте, що краще нам, щоб один чоловік умер за людей, а не ввесь народ загинув».

Се ж він не від себе казав, а бувши первосвященником того року, пророкував, що Ісус має зemerти за народ, і не тільки за народ, але щоб діти Божі розсипані зібрати в одно. Отже з того дня змовились, щоб Його убити. Через те Ісус не ходив уже більше поміж юдеями явно, а пішов звідтіля до країни коло пустині, у місто, що зветься Ефраїм, і там пробув з учениками Своїми.

Було ж близько до пасхи юдейської, і багато з усього краю прийшло в Єрусалим ще до пасхи, щоб очиститись. Тоді шукали Ісуса і говорили проміж себе, стоячи в храмі: «Як вам здається? Чи не прийде Він на свято?» Дали ж первосвященники і фарисеї наказ, що як хто довідається, де Він, то дав би знасти, щоб їм схопити Його.

БЕСІДА ХРИСТА ПРО СВОЮ СМЕРТЬ В ЄРУСАЛИМІ.

(Марк. X, 32—34; Матф. XX, 17—19; Лук. XVIII, 31—34).

Ісус з учениками був в дорозі, йдучи до Єрусалиму. Ісус ішов поперед їх, а вони жахались і, йдучи за Ним, боялись. І взявши дванадцять учеників сво-

їх, Він знов почав їм говорити, що з Ним має бути: «От ми входимо в Єрусалим, і станеться все, що написано пророками про Сина Чолов'чеського, і Син Чоловічеський виданий буде первосвященникам і книжникам, і осудять Його на смерть, і видадуть Його невірним; і знущатимуться над Ним, і битимуть Його, і оплюють Його, і убуть Його, і Він на третій день воскресне». Але вони нічого з того не зрозуміли, і було слово се закрите від них, і не розуміли сказаного.

ПРОХАННЯ САЛОМІЇ ТА СИНІВ Ї.

(Матф. ХХ, 20—28; Марк. X, 35—45).

Підійшла до Ісуса мати синів Зеведеївих з синами своїми, кланяючись і благаючи чогось у Нього. Він сказав їй: «Чого ти хочеш». Вона Йому каже: «Скажи, щоб сі обидва сини мої сіли в Тебе один по праву, а другий по ліву руку в царстві Твоїм». Потім підійшли до Нього Яків та Іоан, сини Заведеїві, кажучи: «Учителю! ми хочемо, щоб Ти зробив нам, чого ми попросимо». А Він сказав їм: „Чого же ви хочете, щоб Я зробив вам?“ Вони сказали Йому: «Дай нам, щоб один з правого, а другий з лівого боку у Тебе сів у славі Твоїй». Ісус же, одповідаючи, сказав: «Не знаєте, чого просите. Чи ж можете пити чашу, що я питиму¹⁾), і хреститись хрещенням, яким Я хрещусь?» Вони кажуть Йому: «Можемо». І каже їм: «Чашу Мою питимете й хрещенням, яким Я хрещуюся, хреститиметеся; а щоб сісти в Мене по праву й ліву руку, се не Я маю дати, але кому уготовано від Отця Мого».

І почувши, десять учеників ремствували на обох братів. А Ісус, підізвавши їх, сказав: „Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а старші правлять їми. Але проміж вас нехай буде: хто у вас хоче бути старшим, нехай буде вам рабом, як і Син Чоловічеський не на те прийшов, щоб Йому служити, а щоб Самому послужити й oddати душу свою за спасіння багатьох“.

¹⁾ Себто: чашу страждань.

ХРИСТОС СЦІЛЯЄ СЛІПІХ В ЄРИХОНІ І НАВЕРТАЄ ЗАКХЕЯ.

(Лук. XVIII, 35—43, XIX, 1 — 10; Матф. XX, 29 — 34; Марк. X, 46—52).

Коли Ісус підходив до Єрихону, один сліпець сидів при дорозі і просив І, почувши, що проходить на рід, запитав: «Що се таке?» Йому ж сказали, що проходить Ісус Назарянин. І він закричав, кажучи: «Ісусе, Сину Давидів, помилуй мене». І ті, що йшли попереду, зупиняли його, щоб мовчав, він же ще більше кричав: „Сину Давидів! помилуй мене“. Ставши, Ісус казав привести його до Себе; і коли підійшов до Нього, запитав його, кажучи: „Що хочеш, щоб Я зробив тобі?“ А той сказав: «Щоб я проозрів, Господи». І сказав йому Ісус: „Прозри! віра твоя спасла тебе“. І зараз він проозрів і пішов за Ним, славячи Бога. Іувесь нарід, бачивши се, оддав хвалу Богові.

Потім Ісус війшов у Єрихон і проходив через місто. І ось чоловік, на ім'я Закхей,—а він був старший над митарями і був багатий,—шукав побачити Ісуса, хто Він. Але не міг за народом, бо був малий на зріст, і забігши наперед, виліз на смоковницю, щоб бачити Його, бо Він мав проходити мимо її. Ісус, як прийшов на те місце, заглянувши, побачив його і сказав до нього: „Закхею! поспіши злізти, бо сьогодні треба Мені бути в твоїм домі!“. Він поспішив злізти і прийняв Його радіючи. І бачивши, всі ремствуvali, кажучи, що Він зайшов гостити до грішного чоловіка. Закхей же, ставши, сказав Господеві: „Оссь половину добра мого, Господи, дам убогим, і коли кого чим скривдив, верну вчетверо“. Сказав же йому Ісус: „Нині спасення домові сьому сталося, затим що і сей єсть син Авраамів. Бо Син Чоловічеський прийшов знайти і спасти те, що загинуло“. Коли виходив Ісус з Єрихону, і ученики Його, і народу багато, то син Тимеїв, Вартимей сліпий, сидів на дорозі і просив І, зачувші, що тут Ісус Назарянин, почав кричати та говорити: „Сину Давидів Ісусе! змилийся надо мною“. Ісус зупинився та звелів його покликати. І кличуть сліпого, кажучи йому. „Бодрись, устань,

кличе тебе“. І той, скинувши верхню одежду свою, встав і прийшов до Ісуса. Озвавшись, сказав Йому Ісус: „Що ти хочеш, щоб Я зробив тобі?“ Сліпий же сказав Йому: „Учителю! щоб я прозрів“. Ісус сказав Йому: „Іди, віра твоя спасла тебе“. І зараз він про-зрів та й пішов дорогою за Ісусом.

МАРФА НАМАЩУЄ НОГИ ХРИСТОВІ МІРОМ НА ВЕЧЕРІ В ВИФАНІЇ.

(Іоан. XII, 1—11).

Ісус за шість день до Пасхи прийшов у Вифанію, де був Лазар умерлий, що його Він воскресив з мертвих. Справляли Йому тут вечерю, і Марфа послугувала, а Лазар був один з тих, що возлежали з Ним. Марія ж, взявши літру міра нардового, чистого, дуже дорогого, намостила ноги Ісуса і обтерла волоссям своїм ноги Його; господа ж наповнилась пахощами від міра. Тоді сказав один з учеників Його Юда Симонів Іскариот, що хотів Його видати: „Чому б цього міра не продати було за триста динарів і не дати убогим?“ Сказав же він се не затим, що дбав про убогих, а затим, що був злодій і мав скриньку і носив, що вкидали. Сказав Ісус: „Остав її; на день похорону Мого вона налагодила се. Бо вбогих завжди маєте з собою, а Мене не завжди маєте“,

Довідалось же багато народу з юдеїв, що Він там, і прийшли не тільки ради Ісуса, але щоб побачити і Лазаря, котрого Він воскресив з мертвих. Перевосвященники ж нарадились, щоб і Лазаря вбити, бо багато юдеїв через нього приходило, і вірували в Ісуса.

ГОСПОДЬ УРОЧИСТО ВІЗДИТЬ ДО ЄРУСАЛИМУ.

(Матф. XXI, 1—11, 14—17; Марк. XI, 1—11; Лук. XIX, 29—48; Іоан. XII, 12—50).

Другого дня по вечері в Вифанії в господі Лазаря Христос з учениками пішов в Єрусалим. І коли наблизились вони до Єрусалиму і прийшли в Вифанію до гори Єлеонської, тоді Ісус послав двох учени-

ків, сказавши їм: «Підіть у село, що перед вами, і зараз, як тількиувійдете в нього, найдете ослицю привязану й осля з нею, на яке ще ніхто з людей не сідав; одвяжіть і приведіть до Мене. І коли хто скаже вам, що се ви робите, то скажіть, що їх треба Господев!, і він зараз їх пустить. Вони пішли і знайшли осля, привязане коло воріт на роздоріжжі, і одвязали його. І деякі, що стояли тут, казали їм: «Що се ви робите, нащо одвяzuєте осля?» А вони одказали, як звелів їм Ісус, і ті пустили їх. Ученики привели ослицю й осля, вкрили їх одягою своєю, і Він сів поверх неї¹).

Се ж усе було, щоб справдилось, що сказав пророк, кажучи: «Скажіть дочці Сіонській: не б'йся, дочка Сіонська. Цар твій іде до тебе тихий, сидя на ослиці й осяті, синові підяремної» (Ісаїя 62, 11. Зах. 9, 9). Але сього не зрозуміли ученики Його спершу, а коли прославивсь Ісус, тоді згадали, що се було про Нього писано і що так вчинили Йому.

І як Він іхав, багато народу розстилали одяжу свою по дорозі, а інші відрізували віття з дерев і встилали дорогу. А коли Він наблизався вже до сходу з гори Єлеонської, то все множество учеників, радіючи, почали великом голосом хвалити Бога за всі чудеса, які вони бачили. Нарід, що йшов попереду і слідом за Ним, кричав, кажучи: «Осанна²) Синові Давидовому! Благословен Цар, що йде в ім'я Господне! Мир на небі і слава на вишинах!»

І деякі фарисеї з народу сказали до Нього: «Учителю! заборони Своїм». І одповідаючи, сказав їм: «Я вам кажу, що коли сі замовкнуть, то каміння заголосить». І як наблизився і побачив город, то заплакав над ним, кажучи: «О, коли б зрозумів і ти хоч у сей твій день, що потрібно для твого спокою! Тепер же се закрито од очей твоїх, бо прийдуть на тебе дні, і вороги твої обложать тебе окопами, і обстурплять тебе навкруги, і стиснутъ тебе зовсюди, і зни-

1) У Св. Землі мало було коней, і на конях їздили військові люди; звичайно ж їздили на ослах, мулах та верблюдах.

2) Осанна—спасіння.

щать тебе і дітей твоїх в тобі, і не зоставлять каменя на камені у тобі за те, що ти не зрозумів часу, коли тебе одвідано»¹⁾.

І як ввійшов Він в Єрусалим, і в храм, то ввесь город стрепенувся, кажучи. «Хто се?» Нарід, що був з Ним, свідчив, що Він визвав Лазаря з гроба і воскресив його з мертвих; через те нарід і зустрів Його, бо чув, що Він сотворив те чудо. Фарисеї ж проміж:

себе говорили: „Бачите, що нічого не вдієте? Ось увесь мир пішов за Ним“.

І приступили до Нього в храмі сліпі й криві, і Він сцілив іх. Первоосвященники ж і книжники, ба-чучи чудеса, які творив Він, і дітей, що викрикували у храмі, і казали: осанна Синові Давидовому,—запала-ли гнівом і казали Йому: „Чи чуєш, що оці кажуть?“ Ісус же сказав ім: „Так, а хіба ви ніколи не читали, що з уст немовляток і ссущих вчинив `еси хвалу?“ (Псал. 8, 3).

¹⁾ Господь пророкує тут про руйнування Єрусалиму рим-лянами у 70 році по Різдві Христовому.

Серед тих, що прийшли поклонитись у свято, були де-які греки. Вони підійшли до Филипа, що був з Вифсаїди Галилейської, і благали його, кажучи: „Добродію, хочемо Ісуса побачити”. Приходить Філіп і каже Андреєві, і знов Андрей і Філіп кажуть Ісусові. Ісус же одповів їм: «Прийшла година, щоб прославився Син Чоловічеський. Істинно, істинно кажу вам: коли зерно пшеничне, упавши в землю, не вмре, то зостанеться одно; а коли вмре, то багато овочу приносить. Хто любить свою душу, той погубить її, а хто ненавидить душу свою на сім світі, той збереже її на життя вічне. Коли хто Мені служить, нехай за Мною йде; і де Я, там і слуга Мій буде, і коли хто Мені служить, пошанує того Отець Мій. Тепер душа Моя стрівожилася; і що скажу Я? Отче, спаси Мене від цієї години, але для того Я й прийшов на сю годину. Отче! прослав ім'я Своє. Тоді зійшов голос з неба: «І прославив і знов прославлю».

Нарід же, що стояв і чув, казав, що се був грім; а інші казали: «Янгол говорив до Нього». Одповів Ісус: «Не ради Мене голос сей був, а ради вас. Тепер суд мирові сьому; тепер князь мира сього вигнаний буде геть; і коли Я буду вznесений до землі, то всіх прилучу до Себе».

Се ж Він говорив, означуючи, якою смертю мав умерти. Одповів Йому нарід: «Ми чули з закону, що Христос пробуває повік; як же Ти кажеш, що повинно Сину Чоловічеському вznесеному бути? хто Сей Син Чоловічеський?» Сказав їм Ісус: „Ще короткий час світ є у вас; ходіть, доки маєте світ, щоб темрява вас не захопила, а хто ходить у темряві, не знає, куди йде. Поки маєте світ, віруйте у світ, щоб бути вам синами світа».

Се промовив Ісус і, відійшовши, скрився від них.

Хоч Він і стільки чудес сотворив перед ними, вони не вірували в Нього, аби справдилось слово пророка Ісаї, що сказав: „Господи! хто повірив тому, що ми чули, і рука Господня кому відкрилася?” (Ісаїя 53, 1) Через те вони не могли вірувати, що, як ще сказав Ісаїя, засліпив очі їх і закаменив серце їх, щоб очима не бачили і серцем не розуміли, і не наверну-

лись, аби Я сцілив їх» (Ісаїя 6, 10). Се сказав Ісаїя, коли бачив славу Його і говорив про Нього. Проте ж багато з старших увірували в Нього, та через фарисеїв не признавались, щоб не відлучили їх од синагоги; бо полюбили людську славу більше, ніж славу Божу.

Ісус же підняв голос і сказав: «Хто вірує в Мене, нез в Мене вірує, а в Того, Хто Мене послав. І хто Мене бачить, той бачить Того, Хто Мене послав. Я світ, прийшов у мир, щоб усякий, хто в Мене вірує, не заставався в темряві. І коли хто почує слова Мої і не повірить, Я не суджу того, бо Я прийшов не судити мир, а щоб спасти мир. Хто Мене цурається і слів Моїх не приймає, той має собі суддю: слово, що Я сказав, воно судитиме його в останній день. Бо Я не від Себе Самого говорив, а Той, що послав Мене; Отець дав Мені заповідь, що Мені казати і що говорити; і Я знаю, що заповідь Його є життя вічне; отож те, що Я говорю, так говорю, як казав Мені Отець».

І покинувши їх, вийшов пріч з міста в Вифанію і перебув тут ніч. І учив що-дня в храмі. Первосвященники ж і книжники і старші народні шукали згубити Його, і не знаходили, що б зробити, бо звесь нарід горнувсь до Нього, слухаючи Його.

ХРИСТОС ПРОКЛИНАЄ СМОКОВНИЦЮ І ВИГАНЯЄ З ХРАМА ТИХ, ЩО ТОРГУВАЛИ В НІМ.

(Марк. XI, 12—19; Матф. XXI, 12—13, 18—19; Лук. XIX, 45—46).

Другого дня вранці, вертаючись з Вифанії в город, Ісус хотів істи. І побачивши здалеку смоковницю, покриту листями, підійшов, чи не знайде чого на ній, і прийшовши до неї, нічого не знайшов, тільки листя, бо ще не пора була для смокв. І озвавшись, Ісус сказав їй: „Нехай ніколи повік ніхто не єсть з тебе плоду!“ Чули те ученики Його, і смоковниця раптом усохла. Прийшли знов в Єрусалим. Ісус увійшовши у храм, почав виганяти тих, що продавали та купували в храмі, а столи міняйлів і ослони тих, що голубів продавали, поперевертав. І не дозволяв, щоб

хто й посудину переніс через храм. І учив, кажучи їм: «Чи не написано: дім Мій домом молитви зватиметься для всіх народів, а ви зробили його вертепом розбійників» (Ісаїя 56, 7). І почули книжники і первосвященники, і придумували, як би Його згубити, бо боялись Його через те, що ввесь нарід дивувавсь Його ученю. І як стало пізно, Він вийшов геть з міста.

НАУКА ХРИСТОВА ПРО СИЛУ ВІРИ І МОЛИТВИ ТА ПРО ВЛАСТЬ ЙОГО.

(Марк. XI, 20—33; Матф. XXII, 20—27; Лук. ХХ, 1—8).

Вранці, мимо йдучи, Христос та ученики Його побачили, що смоковниця засохла до кореня. І, згадавши, Петр каже Йому: «Равві, глянь, смоковниця, що Ти прокляв, всохла». Одповідаючи, Ісус сказав їм: «Майте віру Божу. Бо істинно кажу вам: коли матимете віру, і не сумніватиметесь, то не тільки зробите те, що з смоковницею, але коли й горі сій скажете: рушся й кинься в море, станеться. Тим-то кажу вам: усе, що тільки у молитві попросите, віруйте, що одержите, і буде вам. І як стоїте на молитві, то прощайте, коли на кого що маєте, щоб і Отець ваш, що на небі, простив вам гріхи ваші. А коли ви не прощаєте, то і Отець ваш, що на небі, не простить вам гріхів ваших. І прийшли знов у Єрусалим, і коли Христос учив нарід у храмі і благовіствував, підійшли до Нього первосвященники і книжники і старці, та й кажуть Йому: «Скажи нам, якою властю Ти се робиш? і хто дав Тобі таку властивість, щоб се робити?» Ісус же, одповідаючи, сказав їм: «Запитаю вас і Я про одну реч: відкажіть Мені, то й Я скажу вам, якою властю се творю. Хрещення Іоанове звідки було? З неба, чи від людей? Скажіть Мені». Вони ж міркували проміж себе, кажучи: „Коли скажемо: з неба, то скаже: чому ж ви не йняли віри йому? А коли скажемо: від людей, то боязно народа,—увесь нарід побє нас камінням, бо Він певний, що Іоан воїстину був пророк. І озвавшись, сказали Ісусові: „Не

знаємо". І одповідаючи, Ісус сказав ім: «Так і Я вам не скажу, якою властю се творю».

ПРИТЧІ ПРО ДВОХ СИНІВ, ПРО ЗЛИХ ВИНОГРАДАРІВ, ПРО ВЕСІЛЛЯ ЦАРСЬКОГО СИНА.

(Матф. ХХІ, 28—46, ХХІІ, 1 — 14; Марк. ХІІ, 1 — 12; Лук. ХХ, 9—19).

Почав Ісус говорити такі притчі. «А як вам здається? У одного чоловіка було два сини. Він, підйшовши до першого, сказав: «Піди, сину, пороби сьогодні в моїм винограднику». Той же, озвавшись, сказав: не хочу; а далі, одумавшись, пішов. Підйшов він до другого й те ж сказав. А сей, озвавшись, сказав: Іду, пан-отче! і не пішов. Котрий з двох вчинив волю батька?» Йому кажуть: «Перший». Ісус говорить ім: „Істинно кажу вам, що митарі й блудниці попереджають вас у царство небесне. Бо прийшов до вас Іоан шляхом правди, і ви не йняли йому віри, а митарі й блудниці повірили йому; ви ж, і бачивши, не схаменулись потім, щоб вірувати йому.

Послухайте іншої притчі: був собі один чоловік-господар, і насадив виноградник, обгородив його тином, і викопав у йому винотоку, збудував башту, і віддав його виноградарям та й відіхав на довший час. Коли ж наблизилась пора збору овочу, він послав слуг своїх до виноградарів забрати свій овоч. А виноградарі, захопивши слуг його, іншого побили, іншого вбили, а іншого камінням закидали. Знов послав він вже інших слуг, більше, ніж перше; вони й з ними те ж зробили. На останок сказав же господар виноградника: що мені робити? Пошли сина моого любого; може, побачивши його, посоромляться. А виноградарі, уздрівши сина, сказали сами собі: „Се наслідник; ходім, убємо його та й заберемо наслідство його“. І вони взяли, вивели його геть з виноградника і вбили. А коли прийде господар виноградника, то що зробить він виноградарям тим?» Йому кажуть: «Лютих люто погубить, і виноградник oddаст іншим виноградарям, що віддаватимуть йому овоч у свій час». Ісус ім каже: «Чи вже ж ніколи не читали ви в Пи-

санні: „Камінь, що занедбали будівничі, той став у голову угла. Від Господа те сталося, і дивне воно в очах наших“ (Псал. 117, 22—23). І для того кажу вам, що відниметься від вас царство Боже, і дано буде народові, що приноситиме його овоч. І той, хто впаде на сей камінь, розіб'ється, а на кого він упаде, того роздавить».

І первосвященники і фарисеї, вислухавши притчі Його, зрозуміли, що він про них каже, і хотіли схопити Його, та боялись народу, бо Його мали за пророка.

І знов Ісус почав говорити притчами, кажучи: «Царство небесне подібне до чоловіка царя, що справляв весілля своєму синові, і послав слуг своїх кликати званих на весілля, і ті не схотіли прийти. Знов послав він інших слуг, наказуючи: «Скажіть: ось обід мій я наготовив; телята мої і що вигодовано, заколото, і все готове; приходьте на весілля». Вони ж занедбали те, і пішли—той на поле своє, а той до торгу свого; а останні, схопивши слуг Його, знущалися над ними і побивали іх. І почувши, цар той прогнівався і послав військо своє, і погубив душогубців тих, і город їх спалив. Тоді каже слугам своїм: „Весілля налагоджено, а звані не були достойні. Так їдіть же на роздоріжжя, і всіх, кого стрінете, кличте на весілля“. І вийшли слуги ті на дороги й привели всіх, кого тільки знайшли, і злих і добрих, і набралось на весілля повно людей. Цар увійшов подивився на гостей і побачив там чоловіка, що був не в весільній одежі¹⁾), та й каже йому: „Як ти увійшов сюди, друже, не маючи одежі весільної?“ Він мовчав. Тоді цар сказав слугам: „Звяжіть йому руки й ноги, візьміть його й киньте в тьму надвірню; там буде плач і скрегіт зубів. Бо багато званих, та мало вибраних“.

1) В той час був звичай у царів дарувати своїм гостям святочну одежду; сей гість, про якого говориться у притчі, похтував дарунком.

ВІДПОВІДЬ ХРИСТОВА НА ЛУКАВІ ЗАПИТАННЯ ФАРИСЕЯМ ТА ІРОДІЯНАМ ПРО ПОДАТЬ КЕСАРЕВІ, САДУКЕЯМ, ПРО ВОСКРЕСЕННЯ МЕРТВИХ, ЗАКОННИКОВІ—ПРО НАЙБІЛЬШІ ЗАПОВІДІ; СЛОВА ХРИСТОВІ ПРО МЕСІЮ.

(Матф. XXII, 15—46; Марк. XII, 13—37; Лук. XX, 20—24).

Пішли фарисеї і радились, як би піймати Його на слова, і, назираючи Його, послали підглядачів, що вдавали з себе праведників, щоб піймати Його на слові та видати Його начальству і власті правителя. Ті ж, прийшовши, кажуть Йому: „Учителю! знаємо, що Ти праведний, і істинно на путь Божий наставляєш і не дбаєш, щоб догоджати кому, бо не дивишся на лиці чоловіка. Скажи ж нам: як Тобі здається: чи повинно платити подать кесареві, чи ні?“ Постеріг Ісус лукавство їх та й сказав: „На що спокушаєте Мене, лицеміри? Покажіть Мені моєту податну“. Вони принесли Йому динарій. І каже Він їм: „Чиє се обличчя й надпис?“ Йому кажуть: „Кесареве“. Тоді Він каже їм: „Так оддавайте ж кесареве кесареві, а Боже Богов!“. І вони, почувши, дивувались і, оставивши Його, відійшли.

У той же день приступили до Нього садукеї, що кажуть, ніби то воскресення нема, і запитали Його, кажучи: „Учителю! Мойсей сказав: коли хтo вмре, не маючи дітей, то брат його нехай ожениться з жінкою його і одродить сім'я братові своїому. Було у нас сім братів; і перший оженився та вмер і, не маючи дітей, покинув жінку свою братові своїому. Так і другий і третій, аж до сьомого. А після всіх умерла й жінка. Одже ж у воскресення котрому з семи буде вона жінкою? бо її мали всі за жінку“. Ісус, одповідаючи, сказав їм: „Помиляєтесь, не розуміючи Писання, ані сили Божої; бо в воскресенню не женяться, ні замуж не виходять, а живуть, як янголи Божі на небі. А про мертвих, що вони воскреснуть хіба ви не читали, що сказано вам од Бога сими словами: Я Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів, а Бог не є Бог мертвих, а живих (Ісх. 3, 6). Тим то ви помиляєтесь“. Озвавшись же деякі з книжників, сказали: „Учител-

лю, Ти добре сказав“. І слухав народ і дивувався Його науці.

А фарисеї, почувши, що Він посоромив садукеїв, зійшлись до купи. І один з них, законник, слухаючи, як вони змагаються, та побачивши, що Ісус добре відказав їм, почав, спокушаючи Його, питати, кажучи: „Учителю! яка найбільша заповідь в законі?“ Ісус сказав йому: «Возлюби Господа Бóга твого усім серцем твоїм, і всією душою твоєю, і всією думкою твоєю (Второз. 6, 5). Се перша й найбільша заповідь. Друга ж подібна їй: возлюби близнього твого, як себе самого (Лев. 19, 18). На сих двох заповідях увесь закон і пророки держаться». І сказав Йому книжник: «Добре, Учителю! Ти істинно сказав, що один есть Бог і нема іншого окрім Його; і що любити Його всім серцем, і всією думкою, і всією душою, і всією силою, та любить близнього, як себе самого,—се більше, ніж усі всесожження і жертви». Ісус же, побачивши, що він розумно відповів, сказав йому: «Недалеко ти від царства Божого».

А як зійшлись фарисеї, то Ісус запитав їх, кажучи: „Що ви думаєте про Христа? чий Він син?“ Йому кажуть: „Давидів“. Він каже їм: «Так як же Давид в Дусі Божому зве Його Господом, кажучи: сказав Господь Господеві моїму: сиди праворуч Мене, поки положу ворогів Твоїх підніжком ніг Твоїх (Псал. 109, 1). Так коли Давид зве Його Господом, то як же Він Син йому?». І ніхто не зміг одповісти Йому ні слова, і з того дня ніхто вже не важився Його питати. І багато народу слухали Його з утіхою.

ОСТАННІ ДОКОРИ ХРИСТОВІ КНИЖНИКАМ ТА ФАРИСЕЯМ.

(Матф. XXIII, 1 — 39; Марк. XII, 38— 40; Лук. XII, 37—54, XX, 45—47).

Відповівши на лукаві запитання фарисеїв, почав Ісус говорити до народа і учеників Своїх, кажучи: «На Мойсеєвім сідалищі сіли книжники і фарисеї. Отож всього, чого тільки вони кажуть вам держа-тись, держіться і чиніть; по діlam же їх не робіть, бо

вони говорягъ, а не роблять. Вяжуть бо ноші тяжкі, що трудно носити, і кладуть їх людям на плечі, а сами й пальцем своїм не хочуть їх рушити. А всі діла свої роблять для того, щоб бачили їх люди: шириять богомілля¹⁾ своїй подовжують китиці одеж своїх, і люблять сидіти на покуті на обідах і на перших місцях у синагогах, і щоб витали їх на торгах, і щоб звали їх люди: учителю, учителю! Ви ж не звіться учителями, бо у вас один Учитель — Христос, а ви всі браття. І отцем собі не звіть нікого на землі, бо у вас один Отець, що на небесах. І не звіться наставниками, бо один у вас Наставник — Христос. Більший же з вас нехай буде вам слугою. Хто ж буде нестися вгору, той принизиться, а хто понижав себе, той піднесеться.

Горе ж вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що зачиняєте царство небесне перед людьми, бо ви й сами не входите, і тих, що хотіли, не пускаєте вйті. Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що зайдаете доми вдовиць і напоказ довго молитесь; за се ще тяжчий суд приймете. Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що обходите море й землю, щоб навернути хоч одного до своєї віри, і коли се станеться, то робите його сином пекла, вдвое гіршим од вас. Горе вам, поводирі сліпі, що кажете: коли хто покленеться церквою, то нічого, а коли покленеться золотом храмовим, то винуватий. Нерозумні й сліпі! що більше: золото, чи храм, що святить золото? І хто покленеться жертвником, то нічого, а коли хто покленеться тим даром, що на ньому, то винуватий. Нерозумні й сліпі! що більше: дар, чи жертвник, що святить дар? Так, хто покленеться жертвником, то кленеться і їм, і всім, що на йому. І хто покленеться храмом, кленеться ім і тим, Хто живе в ньому. І хто покленеться небом, кленеться престолом Божим

¹⁾ Богомілля — скриньки, де заховувались написані слова Закону Мойсея про любов до Бога; ті богомілля привязувалися до лоба та до одежі біля серця. По краях верхньої одежі єреї нашивали ще чотири китиці на знак того, що вони народ Божий. Фарисеї робили собі багомілля та китиці більші, як у других людей.

і Тим, Хто сидить на ньому. Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що даєте десятину з мяти, ганусу і кмину, а занедбали що найважіше в законі: правду, милість і віру. Те повинно було чинити, і сього не покидати. Поводирі сліпі, що відціжуєте комара, а верблюда ковтаєте. Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що очищаєте зверху кухоль і миску, а в середині повні здирства й кривди. Фарисею сліпий! вичисть перше середину кухля й миски, щоб і зверху вони стали чисті. Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що подібні до домовин розмальованих, що зверху здаються гарні, а в середині повні кісток мертвих та всякої нечистоти. Так і ви з лиця здаєтесь людям праведними, а в середині повні лицемірства й беззаконня. Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що будуєте гробниці пророків і скрашаєте памятники праведників, і кажете: коли б ми жили за батьків наших, не були б спільниками іх у крові пророків. Тим-то ви сами свідчите про себе, що ви сини тих, що повбивали пророків. Заповнюйте ж міру батьків ваших. Змії, кодло гадюче! як утічете ви від суда пекельного? Ось тим-то Я пошлю до вас пророків, і мудреців, і книжників; і ви інших убєте й розпнете, а інших битимете в синагогах ваших та гонитимете з города в город, щоб упала на вас уся кров праведна, що пролита на землі, від крові Авеля праведника до крові Захарії, Сина Варяжінного, якого ви вбили між храмом і жертовником. Істинно кажу вам, що те все прийде на рід сей.

Єрусалиме, Єрусалиме, ти, що вбиваєш пророків і побиваєш камінням посланих до тебе! Скільки раз хотів Я зібрати дітей твоїх, як птах збирає пташат своїх під крила, і ви не схотіли! Отсе ж оставляється вам дім ваш пустий. Бо кажу вам: не побачите Мене віднині, аж поки скажете: благословен, хто йде в ім'я Господнє!»

ЖЕРТВА ВДОВИЦІ.

(Марк. XII, 41—44; Лук. XXI, 1—4).

Сівши Ісус супротив скарбниці храмової, дививсь, як нарід клав гроші у скарбницю. Многі заможні

клали багато. І прийшла одна убога вдова і положила дві лепти, чи то кодрант¹⁾). І підізвавши учеників Своїх, сказав їм: «Істинно кажу вам, що ся вдовиця убога положила більше усіх, що клали у скарбницю, бо всі з лишку свого клали, а вона зі злиднів своїх усе, що тільки мала, положила,увесь прожиток свій».

БЕСІДА ХРИСТОВА З УЧЕНИКАМИ ПРО ЗРУЙНОВАННЯ ХРАМА І ЄРУСАЛИМА, ПРО КІНЕЦЬ СВІТА ТА ПРО ДРУГИЙ ПРИХІД СВІЙ.

(Матф. XXIV, 1—51; Марк. XIII, 1—37; Лук. XXI, 5—38, XVII, 22—37).

Ісус Ішов од храма, і приступили до Нього ученики Його, щоб показати Йому будівлю церковну. Один з учеників Його сказав Йому: «Учителю! подивись, яке каміння і яка будівля». І коли деякі говорили про храм, що він дорогим камінням і вкладами красується, Ісус сказав: «Бачите оце все? Істинно кажу вам: прийдуть дні, коли в тому, що бачите, не зостанеться тут каменя на камені, щоб не було його зруйновано». А як сів на горі Єлеонській, просто храму, то приступили до Нього ученики Його насамоті, кажучи: «Скажи нам, коли се буде, і яка ознака Твоого приходу й кінця віку?» Одпovідаючи, сказав їм Ісус: «Бережіться, щоб хто не облестив вас. Бо багато іх прийде в імя Мое й казатимуть: я Христос, і багатьох облестять. Почуєте ж і про війни й про чутки воєнні і розрухи; глядіть же, не жахайтесь, бо повинно всьому тому бути, але не тоді ще кінець. Во встане нарід на нарід і царство на царство, і будуть голоди, мори і трус по місцях, і зявляться страхи і великі. Все ж се початок туги. Стережіться ж ви сами. Тоді наложать на вас руки, видаватимуть вас на муки, і вбиватимуть вас; видадуть вас на суд і битимуть у синагогах і поведуть до воєвод і до царів за Мене на свідкування їм. Так положіть собі на серце: коли поведуть вас, щоб видати, не клопочіться заздалегідь, що вам казати, і не роздумуйте, а що дастесь

1) Кодрант—один гріш.

вам у той час, те й кажіть. Бо Я дам вам уста і мудрість, якій не зможуть противитись ні суперечити усі супротивники ваші, бо не ви казатимете, а Дух Святий. І ви будете видані і від батьків, і від братів, і від родичів, і від приятелів, і де-кому з вас смерть заподіють. І зненавидять вас усі народи за ім'я Моє.

«І тоді поблазняться багато; видаватимуть один одного, і зненавидять один одного, і багато лжепророків зявляться й обlestять багатьох, і через те, що намножаться всякі кривди, прохолоне любовь многих».

«Але й волос з голови вашої не загине. В терпеливості вашій придає душі ваші, і хто витерпить до кінця, той спасеться. І проповідано буде се євангеліє царства по всьому світі на свідкування всім народам, і тоді прийде кінець».

«Коли ж побачите, що Єрусалим обложений військом, тоді знайдете, що наблизилось запустіння його. Коли побачите, що гидота зпустіння, про яку пророкував Даниїл пророк, стоїть на святому місці (хто читає, нехай розуміє), тоді, хто в Юдеї, нехай біжить у гори; хто в місті, нехай виходить, а хто на околицях, нехай не входить у нього; і хто на покрівлі, нехай не сходить взяти що з хати своєї; і хто на полі, нехай не вертається назад захопити одежду свою. Горе ж вагітним і годуючим матерям у ті дні. Моліться ж, щоб не довелось вам утікати зимою, або в суботу. Бо тоді буде туга велика, якої не бувало від початку світа й до сього часу, і не буде. І коли б не вкоротились ті дні, то не спаслась би ніяка твар, але задля вибраних вкоротяться ті дні».

«Тоді коли хто вам скаже: ось-де Христос, або онде, не йміть віри. Бо встануть лжехристи і лже-пророки і покажуть ознаки великі й чудеса, щоб отуманити, коли можна буде, й вибраних. Ви ж стережіться. Оце ж наперед я сказав вам. Так, коли скажуть вам: от він у пустині, не виходьте; от він у потайнім покої, не йміть віри. Бо як близкавиця блискає від сходу й сяє аж до заходу, так буде й прихід Сина Чоловічеського. Бо де буде падло, там зберуться й орли».

«І зараз після туги днів тих сонце затмиться, і місяць не дасть свого світла, і зорі спадуть з неба, і сили небесні порушаться. Тоді явиться ознака Сина Чоловічеського на небі, і тоді заголосять усі роди земні, і уздрять Сина Чоловічеського, як Він ітиме на хмaraх небесних з силою й славою великою. І тоді пошле янголів Своїх з голосним гуком трубним, і скличутъ вибраних Його від чотирох вітрів, од краю неба аж до краю».

«І сказав їм притчу. На смоковниці навчіться притчі: як віття її стане вже мягкé й пустить листя, то знаєте, що близько літо. Так і ви, як побачите усе те, знайте, що близько під дверима. Істинно кажу вам: не перейде рід сей, доки отсе все станеться. Небо й земля перейдуть, а слова Мої не перейдуть. Про день же той і годину ніхто не знає, ні янголи небесні, тільки Отець мій один. Бо як було в дні Ноєві, так буде й прихід Сина Чоловічеського. Бо як у дні перед потопом іли, пили, женились і виходили заміж до того дня, як Ной увійшов у ковчег, і не зчулись, аж поки прийшов потоп і не зніс усіх, так буде й прихід Сина Чоловічеського. Тоді двоє буде на полі: одного беруть, а другого лишають. Дві молотимуть на жорнах; одну беруть, а другу лишають».

«Глядіть же собі, щоб серця ваші не обтяжались прожерством і пянством та клопотами життя, і щоб день той не настиг вас несподівано; бо він, як сітка, захопить усіх, що живуть по лицю всієї землі. Так пильнуйте ж повсякчас, молячись, щоб ви сподобились уникнути від усього того, що має бути, і стати перед Сином Чоловічеським, бо не знаєте, в яку годину Господь ваш прийде. Се ж знайте, що коли б зінав господар, в яку годину прийде злодій, то не спав би і не дав би підкопати свого дому. Для того й ви будьте готові, бо в яку годину, й не гадаєте, Син Чоловічеський прийде. Хто ж вірний і розумний слуга, якого пан його поставив над челяддю своєю, щоб давати їм харч у свій час? Блажен той слуга, якого пан його, вернувшись, знайде, що він так і робить. Істинно кажу вам, що над ус'm добром своїм поставить його. А коли слуга той лихий скаже

в серці своїм: «Не скоро пан мій прийде, і зачне бити товаришів своїх і їсти й пити з пяницями, то прийде пан слуги того в день, у який він не жде, і в годину, в яку він і не гадає. І розітне його й присудить йому долю з лицемірями; там буде плач і скрігіт зубів».

ПРИТЧІ ПРО ДЕСЯТЬ ДІВ ТА ПРО ТАЛАНТИ.

(Матф. XXV, 1 — 30; Лук. IX, 11 — 28, VIII, 18; Марк. IV, 25)

«Царство небесне подібне до десяти дів, що, узявши світильники свої, вийшли назустріч женихові. П'ять з них було розумних, а п'ять нерозумних. Сі нерозумні, взявши світильники свої, не взяли з собою оливи. Розумні ж взяли оливи в пссудини з світильниками своїми. А коли жених забаривсь, то задрімали вони всі й поснули. Опівночі ж гукнув голос: „Ось жених іде, виходьте назустріч йому“». Тоді встали всі діви й наготовили свої світильники. Нерозумні сказали розумним: „Дайте нам вашої оливи, бо наші світильники гаснуть“. Одповіли ж розумні, кажучи: «А як і нам і вам не стане? ідіть лучше до продавців та й купіть собі». Коли ж пішли вони купувати, прийшов жених, і ті, що були готові, увійшли з ним на весілля, і двері зачинились. Потім же прийшли й останні діви й кажуть: „Господи, Господи! відчини нам“». Він же озвався, кажучи: „Істинно кажу вам: не знаю вас“. Так будьте ж на сторожі, бо не знаєте ні дня, ні години, коли Син Чоловічеський прийде».

«Він вчинить так, як один чоловік, що, відіжжаючи, покликав слуг своїх і доручив їм своє добро. І дав одному п'ять талантів, другому два, третьому один, кожному по його силі, і зараз виїхав. Той, що взяв п'ять талантів, пішов, орудував ними і заробив других п'ять талантів. Так само й той, що два, заробив других два. А той, що взяв один, пішов, закопав його в землю й сховав срібло пана свого. Через довгий час приходить пан тих слуг і зводить рахунки з ними. Підійшов той, що взяв п'ять талантів і приніс других п'ять талантів, та й каже: «Пане! ти дав мені

пять талантів; от я заробив на них других пять талантів». Сказав йому пан його: «Гаразд, слуго добрий і вірний! у малому ти був вірний, над великим тебе поставлю: увійди в радість пана твого». Підійшов і той, що два таланти взяв, та й каже: «Пане, ти дав мені два таланти: от я заробив на них другі два таланти». Сказав йому пан його: «Гаразд, слуго добрий і вірний! у малому ти був вірний, над великим тебе поставлю, увійди в радість пана твого». Підійшов же й той, що взяв один талант, та й каже: «Пане! я знате тебе, що ти чоловік немилосердний, жнеш, де не сіяв, і збираєш, де не розсипав, і побоявшись, я пішов і склав талант твой в землю; от тобі твоє». Озвавшись же, пан його сказав йому: «Лукавий слуго і ледачий! ти знате, що я жну, де не сіяв, і збираю, де не розсипав; то треба було тобі оддати срібло моє купцям, і я, вернувшись, узяв би мое з барышем. Візьміть же в його талант і оддайте тому, що має десять талантів. Бо всякому, хто має, ще дастесь й передастесь; а в того, хто че має, відбереться й те, що він нібито має. І непотрібного слугу вкиньте в тьму найкрайню: там буде плач і скрегіт зубів». Вимовивши се, Ісус додав: «Хто має уші, щоб слухати, нехай слухає».

БЕСІДА ХРИСТОВА ПРО СТРАШНИЙ СУД.

(Матф. XXV, 31—46).

„Як прийде Син Чоловічеський у славі своїй, і всі святі янголи з Ним, тоді сяде на престолі слави своєї; і зберуться перед Ним усі народи, і відлучить їх одних од других, як пастух одлучає овець од козлів; і поставить овець по праву руку свою, а козлів по ліву.

„Тоді скаже Цар тим, що по праву руку Його: «Прийдіть, благословені! Отця Мого! осягніть царство, що приготоване вам од создання світа. Бо голодував Я, і ви дали Мені їсти; жадав пити, і ви напоїли Мене; странником був, і ви прийняли Мене; нагий був, і ви одягли Мене; нездужав, і ви одвідали Мене; в темниці був, і ви прийшли до Мене». То-

ді озвуться праведники, кажучи Йому: «Господи, коли ми бачили Тебе голодного і нагодували? або, як Ти жадав пити, і напоїли? Коли ж ми бачили Тебе странником, і прийняли Тебе, або нагим, і одягли? Коли ж ми бачили Тебе недужим, або в темниці, і прийшли до Тебе?» І, одповідаючи, Цар промовив до них: «Істинно кажу вам, коли ви вчинили се одному з цих найменших братів Моїх, то мені вчинили».

„Тоді скаже й тим, що по ліву руку: «Ідти од Мене, прокляті, в огонь вічний, приготований дияволу й янголам його,—бо голодував я, і ви не дали мені істи; жадав пити, і ви не напоїли Мене; странником був, і не прийняли Мене; нагим, і не одягли Мене; недужим і в темниці, і не одвідали Мене». Тоді озвуться до Нього ѿсі і скажуть: „Господи! коли ми бачили Тебе голодним, або спрагнутим, або странником, або нагим, або недужним, або в темниці, та й не послужили Тобі?“ Тоді озветься Він до них, кажучи: «Істинно кажу вам, коли не вчинили ви сього одному з цих найменших, то й мені не вчинили». І підуть ѿсі на муку вічну, а праведники на життя вічне“.

ПРИСУД СИНЕДРІОНА, ЩОБ ВЗЯТИ ХРИСТА ПІДСТУПОМ. ВЕЧЕРЯ В ГОСПОДІ СИМОНА ПРОКАЖЕНОГО. ЮДА ІСКАРІОТ ВИДАЄ ХРИСТА.

(Матф. XXVI, 1—16; Марк. XIV, 1—11; Лук. XXII, 1—6).

Як скінчив Ісус усі ті слова, то сказав ученикам Своїм: «Ви знайте, що через два дні буде пасха, і Сина Чоловічеського видано буде на роспяття». Тоді з'їхались первосвященники і книжники і старші людські на двір первосвященника, на ім'я Каїфа, і радились, як би схопити Ісуса хитростю і вбити. Але казали: «Тільки не в свято, щоб не счинився заколот в народі».

Коли ж Ісус був у Вифанії, в господі Симона проکаженого, то підійшла до Нього жінка з посудиною міра дорогоого і вилила Йому на голову, коли Він сидів. Побачивши се, ученики Його ремствували, ка-

жучи: „На що така трата? Бо можна було се м'ро продати дорого і роздати убогим». Ісус, зрозумівши, сказав ім: „Нашо ви смутите жінку? Вона добре діло вчинила для Мене; бо убогих завжди маєте. Виливши се міро на тіло Моє, вона наготовила Мене на похорон. Істинно кажу вам: де тільки буде проповідано се євангеліє по всьому світу, скажеться й про те, що вона вчинила, на память їй“.

Тоді один з дванадцятьох, що зветься Юда Іскріот, пішов до первосвященників, щоб видати ім Христа, і сказав: „Що дасте мені, і я вам видам Його?“ Вони, почувши, зраділи і поставили Йому тридцять срібників. І з тієї пори він шукав слушного часу, щоб Його видати не при народі.

ТАЙНА ВЕЧЕРЯ.

(Матф. XXVI, 17—30; Марк. XIV, 12—26; Лук. XXII, 7—30;
Іоан. XIII, 1—30).

Настав день опрісноків, коли повинно було колоти пасхальне ягня. І послав Ісус Петра та Іоана, сказавши: „Підіть, налагодьте, щоб нам істи пасху“. А вони сказали Йому: „Де Ти хочеш, щоб ми налагодили?“ Він сказав:

„Ось, як увійдете в город, зустріне вас чоловік, що нестиме глек води: ідіть за ним до того дому, в який він увійде, і скажіть господареві дому: Учитель мовить тобі: де світлиця, у якій би істи Мені пасху з учениками Моїми?“

І він покаже вам горницю велику, прибрану: там налагодьте“. Вони ж, пішовши, знайшли, як Він сказав ім, і налагодили пасху. І коли настав вечір, Він прийшов, возліг і дванадцять апостолів з Ним.

Перед святом пасхи Ісус, знаючи, що прийшла Його година перейти з світу сього до Отця, полюбивши Своїх тих, що в миру, до краю полюбив їх і за вечерею, коли вже диявол вложив у серце Юді Симонову Іскаріоту, щоб Його видати, Ісус, знаючи, що Отець усе віддав Йому в руки і що Він од Бога вийшов і до Бога віходить, встає від вечері, скидає одежду і, взявши рушник, підперезався. А потім наливає води в умивальницю та й почав умивати ноги ученикам і утирати рушником, що їм був підперезаний. І підходить до Симона Петра, і той Йому каже: „Господи! чи Тобі ж ноги мої умивати?“ Одповів Ісус і сказав йому: «Що Я роблю, ти тепер не знаєш, а зрозумієш потім». Каже Йому Петр: „Не вмієш ніг моїх до віку“. Одповів йому Ісус: «Коли не вмію тебе, то не будеш мати часті зо Мною». Каже Йому Симон Петр: „Господи! не тільки ноги мої, але й руки і голову“. Говорить йому Ісус: „Умитому треба тільки ноги умити, бо ввесь чистий; і ви чисті, та не всі“. Бо Він знат, хто Його видастъ, через те сказав: не всі ви чисті“.

Коли ж умив їм ноги і надів одежду Свою, то, возлігши знов, сказав їм: „Чи знаєте, що Я зробив вам? Ви звete Мене: Учитель і Господь; і добре кажете: бо Я той і єсть. То ж коли Я, Господь і Учитель, умив вам ноги, то і ви повинні один одному умивати ноги. Бо Я дав вам приклад, щоб, як Я вам вчинив, так і ви чинили. Істинно, істинно кажу вам: слуга не більший від свого господаря і посланець не більший від того, хто його послав. Як се знаєте, то блаженні ви, коли те чините“.

«Царі народів панують над ними, і ті, що мають владу над ними, добродіями звуться. Ви ж не так: але більший між вами нехай буде як менший, а старший як слуга. Бо хто більший: хто сидить, чи той, хто служить? Чи не той, хто сидить? Я ж посеред вас, як той, що служить. Ви ж були зо Мною у напастях Моїх. І Я заповідую вам, як заповів Мені Отець Мій, царство, щоб ви їли й пили за столом Моїм у царстві Моїм, і сіли на престолах судити двадцять колін Ізраїлевих».

Коли вони возлежали і їли, Ісус, промовивши се, стрівожився духом, і засвідчив і сказав: „Істинно, істинно кажу вам, що один з вас видасть Мене“. Позирали тоді ученики один на одного, не знаючи, про кого говорить. Вони дуже засмутились і почали говорити Йому один по другому: „Чи не я, Господи?“ Він же, озвавшись, сказав: „Хто вложив зо Мною руку в миску, той Мене видасть. Син же Чоловічеський іде, як написано про Нього, але горе тому чоловікові, через кого Сина Чоловічеського видано буде, — лучче було б не родитися чоловікові тому“. Озвавсь і Юда, предатель Його, і сказав: „Чи не я, Равві?“ Ісус говорить йому: „Ти сказав“. Апостоли ж почали перепитувати один одного, хто б то з них був той, що се має зробити.

Возлежав же при лоні Ісусовім один з учеників Його, той, якого любив Ісус. От йому Симон Петр дав знак запитати: „Хто той, про кого Він каже?“ А той, припавши до грудей Ісусових, каже Йому: „Господи! хто се?“ Одповідає Ісус: „Се той, кому Я, вмочивши шматок, подам“. Та, вмочивши шматок, подає Юді Симонову Іскариотові. І тоді за шматком увійшов у нього сатана. І сказав йому Ісус: „Що робиш, роби швидче“. Але ніхто з тих, що возлежали, не зрозумів, до чого се Він йому сказав, бо деякі думали, що як у Юди була скринька, то Ісус йому сказав: купи, що треба нам на свято, або щоб дав що-небудь убогим. Той, узявши шматок, зараз вийшов. Була ніч.

Коли вони їли, Ісус узяв хліб і, поблагословивши, розломив і дав ученикам і сказав: „Прийміте, ядіте: сіє єсть тіло моє, що за вас дається. Оце чиніть на спомин Мене“. І взявши чашу і воздавши хвалу, підав їм, кажучи: „Пийте од неї всі, сія бо єсть кров Моя нового заповіту, що за вас і за многих проливається на оставлення гріхів“.

ПРОЩАЛЬНА БЕСІДА ХРИСТА З УЧЕНИКАМИ.

(Іоан. XIII. 31—XVII гл.; Матф. XXVI, 30 — 35; Марк. XIV, 26—31; Лук. XXII, 31—38).

Ісус сказав: „Нині прославився Син Чоловічеський, і Бог прославився у Ньому. Коли ж Бог про-

славився у Ньому, то Бог і Його прославить у Собі, і скоро прославить Його”.

«Діти! вже недовго Мені бути з вами: шукати-мете Мене, і як Я сказав юдеям, що куди Я йду, ви туди не можете прийти, і вам кажу тепер. Заповідь нову даю вам, щоб ви любили один одного; щоб як Я возлюбив вас, так щоб і ви любили один одного. З того й знатимуть усі, що ви Мої ученики, коли матимете любов між собою».

Каже Йому Симон Петр: „Господи! куди йдеш?” Одповів йому Ісус: «Куди Я йду, тепер не можеш іти за Мною, згодом же підеш за Мною». Каже Йому Петр: «Господи! чому я не можу йти за Тобою тепер?» Сказав же Господь: „Симоне, Симоне! ось сатана жадав вас, щоб просівати як пшеницю, але Я молився за тебе, щоб віра твоя не ослабла, і ти колись, навернувшись, утверди братів твоїх”. І казав до других апостолів: „Усі ви зблазнитесь за Мене в сю ніч, бо написано: ударю пастуха, і розсиплються вівці стада” (Захар. 13, 7). Озвавшись, Петр сказав Йому: «Коли всі зблазняться за Тебе, я ніколи не зблазнююсь. Я душу мою положу за Тебе». Ісус сказав йому: „Істинно кажу тобі: в сю ніч, перше, ніж півень заспіває, ти тричі відречешся від Мене”. Каже Йому Петр: „Хоч би мені прийшлося і вмерти за Тебе, не одречусь од Тебе”. Теж і всі ученики казали.

І сказав ім Христос: „Коли Я послив вас без калитки, і без торби, і без обувя, чи вам чого не доставало?” Вони ж сказали: „Нічого”. Тоді Він сказав ім: „Але тепер хто має калитку, нехай бере меч; бо кажу вам, що те, що написано, повинно спровадитись на Мені: і до беззаконників прирівняли Його. Бо і те, що про Мене, доходить кінця”. Вони ж сказали: „Господи! ось тут два мечі”. Він же сказав ім: „Доволі”.

І казав Господь далі ученикам Своїм: „Нехай не трівожиться серце ваше; віруйте в Бога і в Мене віруйте. У домі Отця Мого осель багато. А як би не так, Я сказав би вам: іду наготовити вам місця. І коли піду та наготовлю вам місце, то знов прийду і

візьму вас до Себе, щоб, де Я, і ви там були. І куди Я йду, ви знаєте і путь знаєте“.

Каже йому Фома: „Господи! ми не знаємо, куди Ти йдеш, і як можемо путь знати?“ Каже йому Ісус: „Я—путь і правда і життя. Ніхто не приходить до Отця, як тільки через Мене. Коли б ви знали Мене, то й Отця б Мого знали. І віднині ви знаєте Його і бачили Його“. Каже Йому Филип: „Господи! покажи нам Отця, і досить нам“. Каже йому Ісус: „Стільки часу Я з вами, і ти не знаєш Мене, Филип? Хто бачив Мене, той і Отця бачив. Як же ти говориш: покажи нам Отця? Хіба ти не ймеш віри, що Я в Отці і Отець у Мені? Слова, що Я кажу вам, не від Себе кажу; Отець, що у Мені пробуває, Той творить діла. Вірте Мені, що Я в Отці і Отець у Мені; а як же ні, то задля самих діл Мені вірте. Істинно, істинно кажу вам: хто в Мене вірує, той теж творитиме діла, які Я творю, і більше від сих творитиме, бо Я до Отця Мого йду. І чого б ви не попросили у Отця в ім'я Моє, те сотворю, щоб Отець прославився в Сині. Коли чого попросите в ім'я Моє, Я сотворю“.

„Коли любите Мене, то заповіді Мої держіть; і Я ублагаю Отця, і іншого Утішителя дасть вам, щоб був з вами во віки, Духа правди, якого світ приняти не може, бо не бачить Його і на знає Його; ви ж знаєте Його, бо Він з вами пробуває і у вас буде“.

„Не покину вас сиротами: прийду до вас; ще недовго, і світ вже не побачить Мене, а ви Мене побачите: бо Я живу, і ви будете жити. У той день зрозумієте ви, що Я у Отці Моїм, і ви в Мені, і Я в вас. Хто має заповіді Мої і держить їх, той любить Мене; а хто Мене любить, Того й Отець Мій полюбить, і Я полюблю його і виявлюсь йому Сам“. Каже Йому Юда, не Іскрілот: „Господи! що се, що Ти маєш виявитися нам, а не світові?“ Одповів Ісус і сказав йому: „Коли хто любить Мене, слово Моє держатиме; і Отець Мій полюбить його, і прийдемо до Нього і оселю сотворимо у Нього. А хто не любить Мене, слово Моїх не держить: слово ж, що ви чуєте, не Моє, а пославшого Мене Отця. Се Я сказав вам, з вами пробуваючи“.

„Утішитель же, Дух Святий, Якого пошле Отець у ім'я Мое, Той навчить вас усьому і нагадає вам усе, що Я казав вам“.

«Мир оставлю вам, мир Мій даю вам; не так, як світ дає, Я даю вам; нехай не трівожиться серце ваше та й не лякається».

«Ви чули, що Я сказав вам: відхожу і прийду до вас. Коли б ви любили Мене, то зраділи б, що Я сказав,—іду до Отця, бо Отець Мій більший за Мене. І тепер Я сказав вам, перше ніж сталося, щоб, коли станеться, ви повірили. Вже не багато говоритиму з вами, бо йде князь світу сього, і в Мені він не має нічого; але щоб світ знов, що Я люблю Отця, і як заповів Мені Отець, так Я й чиню. Встаньте, ходім звідси».

І проспівавши, пішли на гору Єлеонську.

Дорогою знов каже Ісус: „Я правдивий виноград, і Отець Мій виноградар. Усяку парость у Мене, що не родить овочу, Він одтинає, а всяку, що дає овоч, обчищає, щоб більше овочу родила. Ви вже чисті через слово, що Я оповів вам. Пробувайте в Мені, і Я у вас. Як парость не може родити овочу сама з себе, коли не буде на винограді, так і ви, коли не будете в Мені. Я виноград, а ви парость; хто в Мені і Я в ньому, той багато родить овочу, бо без Мене не можете чинити нічого. Коли хто не буде в Мені, того відкинути геть, як парость, і всохне; і збирають те і в огонь кидають, і воно згорить. Коли будете в Мені, і слова Мої у вас будуть, то чого б ви не захотіли, просіть, і буде вам. Тим прославиться Отець Мій, щоб ви багато овочу давали, і будете Мої ученики».

«Як полюбив Мене Отець, так і Я полюбив вас; пробувайте ж в любові Моїй і коли заповіді Мої держатимете, то будете в любові Моїй, як і Я заповіді Отця Мого здержал і пробуваю у Його любові. Се Я сказав вам, щоб радість Моя в вас пробувала і щоб радість ваша стала повною. Се Моя заповідь, щоб ви любили один одного, як Я полюбив вас. Більше від сієї любові ніхто не має, як хто душу свою покладе за друзі свої. Ви други Мої, коли чините те, що Я заповідую вам. Я вже не зву вас рабами, бо раб не

знає, що чинить його господар; а вас Я назвав дружами, бо все, що чув од Мого Отця, обявив вам. Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас і настановив вас, щоб ви йшли і овоч давали, і аби овоч ваш зостався, щоб, чого ви не попросите у Отця в ім'я Моє, дав вам. Се заповідую вам, щоб ви любили один одного».

«Коли світ вас ненавидить, знайте, що Мене перше ніж вас зненавидів; коли б ви були з світу, то світ своє любив би; як же ви не з світу, а Я вас вибрав з світу, через те ненавидить вас світ. Памятайте слово, що Я сказав вам: не буває раб більший за господаря свого; коли Мене гонили, то й вас гонитимуть; коли слово Моє держали, то й ваше держатимуть. Та все те чинитимуть вам за ім'я Моє, бо не знають Пославшого Мене. Коли б Я не прийшов і не говорив ім'ї, гріха не мали б вони, а тепер не мають одмовки за гріх свій».

„Хто Мене ненавидить, той Отця Мого ненавидить. Коли б Я не творив серед них діл, яких інший ніхто не сотворив, то гріха не мали б; а тепер і бачили і зненавиділи Мене і Отця Мого. Але нехай справдиться слово, написане у законі іх, що зненавиділи Мене даремне (Псал. 68, 5). Коли ж прийде Утішитель, що Я пошлю вам од Отця, Дух правди, Який від Отця виходить, Той посвідчить за Мене. I ви свідчите, бо ви спочатку зо Мною».

«Се сказав Я вам, щоб ви не поблазнились. З синагог одлучать вас; та настає час, коли кожен, хто вбє вас, думатиме, що службу складає Богові: і так робитимуть, бо не пізнали ні Отця, ні Мене. Але се Я оповів вам, щоб, коли настане час, ви згадали те, що Я вам казав; не говорив же Я вам сього спочатку, бо з вами був».

„А тепер іду до Того, Хто Мене послав, і ніхто з вас не питає Мене: куди йдеш? А від того, що Я се сказав вам, серце ваше словнилось смутку. Але Я правду кажу вам: лучше для вас, щоб Я пішов; бо як не піду, Утішитель не прийде до вас; як же піду, пришлю Його до вас. I Він, прийшовши, докорить мірові за гріх і за правду і за суд: за гріх, бо не віру-

ють у Мене; за правду, бо Я до Отця Мого йду, і вже не побачите Мене; а за суд, бо князя мира сього осужено. Ще багато маю говорити вам, та тепер ви не можете знести. Коли ж прийде Він, Дух правди, то наставить вас на всю правду, бо не від Себе говоритиме, а те, що почує, буде говорити і, що стане, звістить вам. Він Мене прославить, бо з Мого візьме і звістить вам. Все, що має Отець, Моє; тимтак Я сказав, що з Мого візьме і звістить вам».

«Це трохи, і ви вже не будете бачити Мене, і знов трохи, і побачите Мене, бо Я йду до Отця».

Тут де-хто з учеників Його сказали один до одного: «Що се, що Він каже нам: ще трохи, і ви не будете бачити Мене, і знов трохи, і побачите Мене, і—що Я йду до Отця?» І говорили: „Що се таке, що Він каже: трохи? не знаємо, що Він каже“. Знав же Ісус, що хочуть спитати Його, та й сказав ім: „Чи не про те ви мркуєте проміж себе, що Я сказав: ще трохи, і не будете бачити Мене, і знов трохи, і побачите Мене? Істинно, істинно кажу вам, що ви будете плакати і ридати, а мир радітиме, і ви ж смутні будете, але сум ваш радістю стане. Жінка, коли родить, печаль має, що прийшла її година, а коли породила дитину, не памятає вже муки з радощів, що людина народилась на світ. От і ви тепер печаль маєте, але Я знов побачу вас, і радітиме серце ваше, і радості вашої ніхто не відбере від вас“.

«І в той день не будете питати Мене ні про що; істинно, істинно кажу вам: чого б ви не попросили в Отця в ім'я Моє, дастъ вам. Досі ви нічого не просили у ім'я Моє; просіть і одержите, щоб радість ваша була повна. Се Я говорив вам притчами, але настає час, коли вже не притчами говоритиму, а просто сповіщу вам про Отця. У той день будете просити у ім'я Моє, і не кажу вам, що Я благатиму Отця за вас. Бо Сам Отець вас любить за те, що ви Мене возлюбили і увірували, що Я зійшов од Бога. Я зійшов од Отця і прийшов у мир, і знов покидаю мир і йду до Отця».

Кажуть Йому ученики Його: „От тепер Ти просто говориш і притчи ніякої не кажеш; тепер знаємо,

що Ти усе відаєш, і не треба Тобі, щоб хто питав Тебе; тим і віруємо, що Ти зійшов од Бога“. Одповів їм Ісус: „Тепер віруєте? Ось настане час, та вже й настав, щоб розійтись вам кожному до свого, а Мене самого покинути; та Я не Сам, бо Отець зо Мною. Се Я сказав вам, щоб ви у Мені спокій мали; у мирі туту матимете, але будьте сміливі, бо Я переміг мир“.

Проказав се Ісус і звів очі Свої до неба і сказав: „Отче! прийшов час: прослав Сина Твого, щоб і Син Твій прославив Тебе, як Ти дав Йому властивад усякою плоттю, щоб усьому, що Ти дав Йому, Він дав життя вічне. Се ж є життя вічне, щоб знали Тебе єдиного істинного Бога і Того, що Ти послав, Ісуса Христа. Я прославив Тебе на землі, звершив діло, що Ти дав Мені, щоб Я вчинив; і тепер прослав Мене Ти, Отче, у Себе тією славою, що Я мав у Тебе перше, ніж настав світ“.

„Я виявив імя Твоє людям, що Ти іх дав Мені з мирю; Твої були, і Ти іх дав Мені, і вони слово Твоє здержали; тепер зрозуміли вони, що все, що тільки Ти дав Мені, є від Тебе; бо слова, що Ти Мені дав, Я ім дав, і вони прийняли і зрозуміли істинно, що Я зійшов од Тебе, і увірвали, що Ти Мене послав. Я за них благаю; не за мир благаю, а за тих, що Ти дав Мені, бо вони Твої; і все Моє—Твоє, і Твоє—Моє, і Я прославився в них“.

„Я вже не в мирі, вони ж в мирі, а Я до Тебе йду. Отче Святий! збережи іх у ім'я Твоє, тих, що Ти дав Мені, щоб вони були одно, як і Ми. Коли Я був з ними в мирі, то беріг іх у ім'я Твоє; тих, що Ти дав Мені, Я охоронив, і ніхто не загинув з них, тільки син погибельний, щоб справдилось писання“ (Пс. 108, 8).

„Тепер же до Тебе йду, і кажу се у мирі, щоб мали вони радість Мою у собі повну. Я дав ім слово Твоє, і мир зненавидів іх, ба вони не з мирю, як і Я не з мирю. Я не благаю, щоб Ти узяв іх з мирю, але щоб зберіг іх од лукавого. Не з мирю вони, як і Я не з мирю. Освяти іх істиною Твоєю: слово

Твое є істина. Як Ти послав Мене в мир, і Я послав їх у мир, і за них освячу Себе, щоб і вони освячені були правдою”.

«Не за сих же тільки благаю, але й за тих, що увірюють в Мене через слово їх, щоб усі були одно: як Ти, Отче, в Мені, і Я в Тобі, щоб і вони в нас були одно, щоб увірували мир, що Ти Мене послав. І славу, що Ти дав Мені, Я дав їм, щоб були одно, як і Ми одно: Я в них, і Ти в Мені, щоб вони були звершенні в одно, і щоб мир зрозумів, що Ти Мене послав, і Ти полюбив їх, як полюбив Мене».

„Отче! котрих Ти дав Мені, хочу, щоб де Я, там і вони були зо Мною, щоб бачили славу Мою, що Ти Мені дав, бо Ти полюбив Мене перше создання світа”.

«Отче праведний! і мир Тебе не признав; Я ж признав Тебе, і сі призначали, що Ти Мене послав; і Я виявив їм ім'я Твое і виявлю, щоб любов, якою Ти полюбив Мене, в них була, і Я в них».

МОЛИТВА ІСУСА ХРИСТА В САДУ ГЕФСИМАНСЬКОМУ. ВОІНИ БЕРУТЬ ХРИСТА.

(Матф. XXVI, 36 — 56; Марк. XIV, 32 — 52; Лук. XXII, 39—59;
Іоан. XVIII, 1—12).

Після прощальної бесіди Ісус вийшов з учениками Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, куди увійшов Сам і ученики Його. Знав же се місце і Юда, зрадник Його, бо часто тут сходився Ісус з учениками Своїми. Прийшовши туди, каже Господь ученикам: „Посидьте тут, поки я піду, помолюсь там”. І взявши з собою Петра та обох синів Заведеєвих, почав скорботі і тужити. Тоді каже ім Ісус: «Тяжко сумна душа Моя аж до смерті; зостаньтесь тут і бодрствуйте зо Мною». І одійшовши трохи, як докинути каменем, і ставши на коліна, молився, кажучи: «Отче! о, коли б Ти схотів пронести чашу цю мимо Мене! Тільки ж не Моя воля, а Твоя нехай буде». Явився ж Йому янгол з неба, підкріпляючи Його. І бувши в смертельній боротьбі, ще пильніше молився: і був піт Його, як краплі крові, що капають на землю. І вставши від молитви, прийшов до учеників і

знайшов, що вони спали з журби. І каже Петрові: «Чи так то ви й години одної не змогли пободрству- вати зо Мною? Встаньте, молітесь, щоб не впасті в спокусу. Дух бодрий, та тіло немічне». Потім удру- ге пішов і молився, кажучи: „Отче Мій! коли не мо- же ся чаша минути Мене, щоб Мені її не пити, то нехай буде воля Твоя!“ І, вернувшись, знову знахо- дить їх, що вони сплять, бо очі в них злипались, і вони не знали, що Йому одповідати. І зоставивши їх, одійшов Він знов і помоливсь утретє, промовивши те ж саме слово. Тоді приходить до учеників Своїх і каже ім: «Ви все ще спите й спочиваєте. Годі. Ось на- близилася година, і Син Чоловічеський видаеться в руки грішників. Встаньте, ходім; от наблизивсь той, що видає Мене».

І коли Він ще говорив, ось прийшов Юда, один з дванадцяти, і з ним багато народу з мечами і кія- ми, військова сторожа та слуги від первосвященників і фарисеїв з ліхтарнями і світильниками та із збро- єю. А предатель Його дав ім знак, кажучи: «Кого я поцілую, той і єсть: беріть Його». І зараз, підійшов- ши до Ісуса, сказав: „Радуйся, Равві“ і поцілував Йо- го. Ісус же сказав Йому: „Друже, нащо ти прийшов? Чи поцілунком видаєш ти Сина Чоловічеського?“ Знаючи все, що мало бути з Ним, Ісус виступив і каже ім: „Кого шукаєте?“ Одповіли Йому: „Ісуса На- зорея“. Каже ім Ісус: „Се Я!“ Стояв же з ними і Юда, зрадник Його. Як тільки сказав ім: „Се Я“, во- ни подались назад і впали на землю. Знов же запи- тав іх: «Кого шукаєте?» Вони ж сказали: „Ісуса На- зорея“. Одповів Ісус: „Я сказав вам, що се Я; то ко- ли Мене шукаєте, дайте ім відйти,—щоб справдилось слово, що Він сказав: з тих, кого Ти Мені дав, Я не загубив нікого“. Ті ж, що з Ним були, бачучи, до- чого доходить, сказали Йому: „Господи! чи не вдари- ти нам мечем?“ Тоді Симон Петр, маючи меч, витяг- його та й вдарив слугу первосвященника і одтяв йо- му праве ухо: ім'я слузі було Малх. Тоді Ісус сказав йому: „Верни меч твій у місце його, бо всі, що взя- лись за меч, од меча й загинуть. Чашу, що дав Мені Отець, чи вже ж Мені її не пити? Чи вже ж зда-

ється тобі, що Я тепер не можу вблагати Отця Мого, і Він пошле Мені більш, як дванадцять легіонів янголів? Як же справдиться писання, що так повинно статися?“ І доторкнувшись до вуха слуги, сцілив його.

В той час Ісус сказав народові: «Неначе на розбійника вийшли ви з мечами та кіями, щоб Мене взяти; що-дня сидів Я з вами в храмі, навчаючи, і ви не взяли Мене. Але тепер ваша година і властять тьми».

Се ж усе сталось, щоб справдились писання пророків.

Тоді всі ученики, покинувши Його, розбіглись. Один якийсь молодик ішов за Ним, одягнений по голому тілу покривалом; і того молодика схопили; він же, покинувши покривало, голий утік од них.

СУД НАД ХРИСТОМ У ПЕРВОСВЯЩЕННИКІВ АННИ І КАІАФИ.

(Іоан. XVIII, 13—14, 19—24; Марк. XIV, 53—65; Лук. XXII, 54, 63—65; Матф. XXVI, 57, 59—68).

Воїни, що взяли Христа, повели Його перше до Анни, бо він був тестем Каіафи, що був первосвященником того року. Се був той Каіафа, який порадив юдеям, що лучше одному чоловікові вмерти за нарід. І от первосвященник запитав Ісуса про учеників Його та про учніння Його. Одповів йому Ісус: „Я говорив явно мирові; Я зачікли учив у синагогах і в храмі, куди завжди юдеї сходяться, і потай не говорив нічого; чого Мене питаети? спитай тих, котрі Мене чули, що Я говорив ім; ось вони знають, що говорив Я“. Як Він се сказав, один із слуг, що стояв тут, ударив Ісуса по лиці, кажучи: «Так одказуєш первосвященникові?» Одповів йому Ісус: «Коли Я сказав зле, свідкуй, що зле, а коли добре, чого Мене беш?»

Тоді відіслав Його Анна звязаного до Каіафи первосвященника, де книжники і старші збралися. Первосвященники і старші, і увесь синедріон шукали кривдного свідчення на Ісуса, щоб Його вбити, і не знаходили; і хоч багато лжесвідків підступало, не зна-

йшли, бо свідчення їх не сходились. На останок, підйшовши, два лжесвідки сказали: «Цей казав: можу зруйнувати храм сей рукотворений і за три дні збудувати інший нерукотворений». Та й се свідчення їх не сходились.

Первосвященник встав і сказав Йому: «Що ж Ти нічого не відказуєш, що ці на Тебе свідчать?» Ісус же мовчав. І озвавшись, знов первосвященник сказав Йому: «Заклинаю Тебе Богом живим, скажи нам, чи Ти Христос, Син Божий». Каже йому Ісус: «Ти сказав. Але кажу вам: незабаром побачите Сина Чоловічеського, сидячого з правого боку сили й грядущого на хмaraх небесних».

Тоді первосвященник розідрав одежду свою, кажучи: „Він сказав хулу! яких ще треба нам свідків? Ось тепер ви чули хулу Його. Як вам здається?“ Вони ж, озвавшись, сказали: «Повинен смерти». Тоді люди, що держали Ісуса, глумились над Ним і били Його, плювали Йому в лиці, знущались над Ним, а інші, закривши Його, били в лиці Його і питали Його, кажучи: «Відгадай нам, Христе, хто Тебе вдаври?» І багато іншого глузуючи говорили на Нього.

АПОСТОЛ ПЕТР ВІДРІКАЄТЬСЯ ВІД ХРИСТА І КАЄТЬСЯ.

(Марк. XIV, 54, 66—72; Іоан. XVIII, 15—18, 25—27; Матф. XXVI, 58, 69—75; Лук. XXII, 54—62).

У слід за Ісусом ішли з Гефсиманського саду Симон Петр і другий ученик, а ученик той відомий був первосвященникові і ввійшов з Ісусом у двір первосвященника.

Петр же стояв за ворітми. Тоді вийшов другий ученик, що відомий був первосвященникові, і сказав воротарці і ввів Петра. Стояли ж раби і слуги, розложивши огонь, бо було холодно, і грілись; стояв з ними Й Петр і грівся. Коли Петр був на дворі внизу, прийшла одна з челядок первосвященника і, зобачивши Петра, як він грівся, та придивившись до нього, сказала: „І ти був з Ісусом Назарянином“. Він же одрікся, кажучи: «Не знаю і навіть не розу-

мію, що ти кажеш". І вийшов геть на передній двір, і півень заспіав. А коли він проходив у ворота, побачила його друга і каже тим, що стояли: «І отсей з них». Він же знов одрікся, з божбою, що не знає Сього чоловіка. Трохи згодом ті, що стояли тут, знов скасали Петрові: «А справді ти з них, бо ти галилеянин, і мова твоя схожа». А далі й каже один з слуг первосвященника, родич того, що йому Петр одтяв ухо: «Чи не я ж тебе бачив з Ним в саду?» Тоді він почав божитись і клястись, що не знав Сього Чоловіка. І зараз півень проспівав вдруге. Тоді Господь, обернувшись, глянув на Петра. І згадав Петр слово, що склав йому Ісус: «Перше, ніж дівчі заспіває півень, ти трічі відцураєшся від Мене». І вийшовши геть, заплакав гірко.

ПРИСУД СИНЕДРІОНА НАД ІСУСОМ.

(Лук. ХХII. 66—71, ХХIII, 1; Матф. ХХVII, 1 — 2; Марк. XV, 1; Іоан. XVIII, 28).

Як настав ранок, то всі первосвященники й старші народні склали раду на Ісуса, щоб убити Його. І повели Його у свій синедріон¹⁾ і казали: „Чи Ти Христос? скажи нам“. Він же сказав їм: „Коли Я скажу вам, не повірите; коли ж Я вас запитаю, не одповісте Мені і не відпустите. Віднині Син Чоловіческий сяде праворуч сили Божої“. Сказали ж всі: «Так Ти Син Божий?» А Він до них сказав: «Ви кажете, що се Я».

Вони ж сказали: „Якого ще свідоцтва нам треба? ми бо самі чули з уст Його!“ І звязавши Його, одвели і видали Пилатові Понтійському, управителеві²⁾.

¹⁾ У Анни та Каїафи провадилося лише слідство, а самий присуд зроблено у синедріоні — у вищому суді єврейському.

²⁾ Постанови синедріону про кару на смерть затверджував римський правитель.

ПОГИБЕЛЬ ЮДИ.

(Матф. XXVII, 3—10).

Юда, предатель Христа, побачивши, що Його осудили, і роскаявшись, вернув тридцять срібників первосвященникам і старшим, кажучи: „Согрішив я, вивавши кров неповинну!“ Вони ж сказали: „А нам що? гляди сам“. І кинувши срібники в храмі, вийшов і пішов та й удавився. Первосвященники ж, узявши срібники, сказали: „Не дозволено класти їх у скарбницю храма, бо то ціна крові“. І порадившись, купили за них землю гончареву, щоб ховати сгранників. Тимто зветься це місце землею крові й до сього дня. Тоді справдилось, що сказав пророк Ієремія сими словами. „І взяли тридцять срібників, ціну оціненого, якого оцінено від синів Ізраїлевих, і дали їх за землю гончареву, як сказав мені Господь“ (Захар. 11, 12—13).

ХРИСТОС НА СУДІ У ПИЛАТА Й ПРОДА.

(Матф. XXVII, 11 — 30; Марк. XV, 2 — 19; Лук. XXIII, 2 — 25; Іоан. XVIII, 28—40, XIX, 1 - 16).

Був ранок. Юдеї, що привели Ісуса, не увійшли у преторію¹⁾, щоб не осквернитись, а щоб можна було їсти пасху. Вийшов тоді Пилат до них і сказав: „Яку вину складаєте на Чоловіка Сього?“ Озвавшись, вони й сказали йому: „Коли б не був Він лиходій, не видали б ми Його тобі!“. Сказав тоді їм Пилат: „Візьміть Його ви та й судіть по вашому закону“. Одповіли йому юдеї: „Нам не дозволено вбивати нікого“, —аби справдилось слово, що сказав Ісус, означуючи, якою смертю має вмерти.

І почали винити Його, кажучи: „Ми знайшли, що Він зводить народ наш і боронить давати подать кесареві, і говорить, що Він Христос цар“. Тоді Пилат знов увійшов у преторію і покликав Ісуса та й сказав Йому: „Ти цар юдейський?“ Одповів йому Ісус: „Сам од себе ти се говориш, чи інші тобі про Мене

1) Преторія — палац римського правителя.

сказали?“ Одповів Пилат: «Хіба я жидовин? Нарід Твій і первосвященники видали мені Тебе; що Ти вчинив?» Одповів Ісус: «Царство Мое не од миру цього: коли б од миру було Мое царство, слуги Мої воювали б за Мене, щоб Я не був виданий юдеям; тільки ж царство Мое не звідсіля». Сказав Йому Пилат: „Так Ти цар?“ Одповів Ісус: „Ти кажеш, що Я цар. Я на те народився і на те прийшов у мир, щоб свідкувати за істину; кожен, хто від істини, слухає Мого голосу“. Каже Йому Пилат: „Що то істина?“ Та, се мовивши, знов вийшов до юдеїв і каже їм: „Я ніякої вини в Ньому не знаюджу“. Первосвященники ж наговорювали на Його багато. А коли первосвященники й старші обвинувачували Його, Він не відказував нічого. Тоді Пилат Йому каже: „Ти не чуєш, скільки на Тебе свідчать?“ І Він не відказав йому ні на одно слово, так що управитель дивувався дуже.

Але первосвященники та старші намагались, кажучи, що Він бунтує нарід, навчаючи по всій Юдеї, почавши від Галилеї аж досюди. Пилат, почувши про Галилею, запитав: „Хіба чоловік Сей галилеянин?“ І довідавшись, що Він з області Іродової, послав Його до Ірода, що тими днями теж був у Єрусалимі. Ірод же, побачивши Ісуса, дуже зрадів, бо давно вже бажав Його бачити, через те, що багато чув про Нього, і сподівавсь побачити від нього яке чудо. І роспитував Його ріжними словами; Він же не одповідав йому нічого. Первосвященники ж і книжники стояли, завзято винуючи Його. Ірод з воїнами своїми, зневаживши Його і наглумившись над Ним, одяг Його в одежду ясну і одправив назад до Пилата. І стали собі приятелями Ірод та Пилат у той день, бо перше ворогували між собою.

Пилат скликав первосвященників і начальників і нарід і сказав до них: „Ви привели до мене Чоловіка Цього, що ніби Він зводить нарід, і от я, при вас роспитавши, не знайшов у Чоловікові Сьому ні одної вини, якими ви Його винуєте; і Ірод теж, бо я послав Його до нього, і ось нічого достойного смерти не вчинено Ним. Ото ж я, покаравши, Його відпу-

шу“. Треба ж було йому ради свята відпустити і м одного вязня, якого хотіли, — такий мав він звичай. На той час був відомий вязень, що звався Варавва; він був у темниці з товаришами своїми, що в час бунту вчинили душогубство. Коли всі зійшлися, то Пилат запитав іх: „Кого хочете, щоб я відпустив вам з двох: Варавву, чи Ісуса, що звуть Його Христом?“ Бо він знов, що видали Його з заздрості. А як сидів він на судищі, жінка його послала йому сказати: „Нічого не чини праведникові тому, бо я багато терпіла сьогодні у сні за Нього“. Первосвященники ж і старці намовили нарід випросити Варавву, а Ісуса погубити. Весь нарід закричав, кажучи: „Візьми Сього, а відпусти нам Варавву“. Знов Пилат покликнув, бажаючи відпустити Ісуса: „Що ж я зроблю з Ісусом, що звуть Його Христом?“ А вони ще гірш кричали, кажучи: „Нехай буде роспятий. Роспни, роспни Його!“ Він же утретє сказав до них: „Яке зло Сей учинив? я нічого достойного смерті не знайшов у Ньому. Ото ж, покаравши, відпушу Його“. Вони ж з великим криком намагалися, щоб роспяти Його.

Тоді Пилат уезяв Ісуса та й звелів бичувати його. Воїни управителеві взяли Ісуса в преторію і зібрали на Його всю ватагу. І роздягши Його, накинули на Нього багряницю і, сплівши вінець з тернини, положили Йому на голову, а тростину в право руку Його і, падаючи перед Ним на коліна, глувували над Ним, кажучи: „Радуйся, Царю Юдейський“. І плювали на Нього і, взявши тростину, били Його по голові.

Вийшов тоді знов Пилат та й каже: „Ось Я вивожу Його вам, щоб ви знали, що я в Ньому ніякої вини не знаюджу“. І от вийшов Ісус, маючи на Собі терновий вінець і багряницю. І каже ім Пилат: „Се Чоловік!“ Як же побачили Його первосвященники і слуги, то закричали, кажучи: „Роспни, роспни Його!“. Пилат ім каже: „Візьміть Його ви і роспніть, бо я не знаюджу в Ньому вини“. Одповіли йому юдеї: „Ми закон маємо, і по закону нашему Йому повинно вмерти, бо Сам Себе зробив Сином Божим“, Як же почув се слово Пилат, то ще більше злякавсь

знов увійшов у преторію і каже Ісусові: «Звідкіль Ти?» Та Ісус одповіді не дав йому. Тоді Пилат каже Йому: «Мені Ти не говориш? Хіба не знаєш, що маю властивість роспяти Тебе і маю властивість одпустити Тебе?» Одповів Ісус: «Не мав би Ти ніякої надо Мною власти, коли б не дано було тобі звиш; тим-то хто видав Мене тобі, більший гріх має». Після цього Пилат старався відпустити Його. Юдеї ж кричали, кажучи: «Коли відпустиш Сього, то ти недруг кесареві: всякий, хто робить себе царем, противиться кесареві». Тоді Пилат, почувши се слово, вивів Ісуса і сів на судищі, на місці, що зветься лифостротон¹⁾, а по-єврейськи гаєфа. Була ж п'ятниця перед Пасхою, близько шостої години. І каже Пилат юдеям: «Се Цар ваш!» Вони ж закричали: „Візьми, візьми, роспни Його!“ Каже ім Пилат: „Царя вашого роспні?“ Одповіли первосвященники: «Не маємо царя, окрім кесаря».

Пилат, побачивши, що ніщо не помагає, а буча більш росте, взяв води і змив руки перед народом²⁾, кажучи: «Невинен я в крові Праведника Сього: сам побачите». І, озвавшись, увесь нарід сказав: «Кров Ісго на нас і на дітях наших». Тоді Пилат одпустив ім Варавву, а Ісуса, бивши, отдав, щоб роспяти.

РОСПЯТТЯ, СТРАЖДАННЯ І СМЕРТЬ ІСУСА ХРИСТА. (Матф. XXVII, 31—56; Марк. XV, 20 — 41; Лук. XXIII, 26 — 49; Іоан. XIX, 16—37).

Воїни взяли Ісуса і, коли вже наглумились над Ним, то зняли з Нього багряницю й одягли Його в одежу Його і повели Його на роспяте. Виходячи, зустріли вони чоловіка Киринейського, на імя Симона, і цього примусили нести хрест Його. І йшло за Ним дуже багато людей і жінок, котрі плакали й ридали по Ньому. Ісус же, обернувшись до них, сказав:

1) Площу перед палацом вибруковано було камінням ріжнього кольору (по-грецьки — лифостротон, по-єврейськи — гаєва).

2) Був звичай умивати руки на знак своєї непричастності до якого діла.

«Дочки Єрусалима! не плачте по Мені, а плачте по собі і по дітях ваших; бо от надходять дні, коли скажуть: блаженні неплодні, і утроби, котрі не родили, і груди, котрі не кормили! Тоді стануть говорити горам: упадіть на нас, і горбам: покрайте нас! Бо коли з зеленим деревом так роблять, то що ж буде з сухим?» Вели ж і інших двох злочинців з Ним на смерть. І прийшовши на місце, що зветься Голгофа, себто сказати: лобне місце, дали Йому випити оцету, змішаного з жовчю, та вина з смірною, і Він, покуштувавши, не схотів пити. Була ж третя година, і роспяли Його. І з Ним роспяли двох розбійників, одного з правого, а другого з лівого боку Його. І справдилось писання, що каже: «І до беззаконників прирівняли Його» (Ісаїя, 53, 12). Ісус же говорив: „Отче! відпусти ім, бо вони не знають, що роблять“. Був же і напис над Ним письмом грецьким, римським і єврейським: „Сей єсть цар юдейський“. Сей напис багато з юдеїв читали, бо місце, де було роспято Ісуса, близько було від міста. Казали Пилатові первосвященники юдейські: „Не пиши: цар юдейський, але що Він Сам сказав: Я—цар юдейський“. Одповів Пилат: „Що я написав, то написав“¹⁾). Тоді воїни, як роспяли Ісуса, взяли одежду Його і розділили на чотири частини: кожному воїнові по часті, хитон же був не шитий, а увесь зверта тканий. Сказали ж вони один одному: „Не дермо його, а киньмо жереб на нього, кому дістанеться“. Так спрацдувало писання, що каже: „Розділили одежду Мою Собі і за одежину Мою кидали жереб“ (Пс. 21, 19). Так воїни се й зробили. І стояли люди, дивлячись. Ті, що проходили повз Його, глузували з Нього, похитуючи головами і кажучи: „Ти, що руйнуєш храм і за три дні будеш спасися Сам! Коли Ти Син Божий, зайди з хреста!“ Те ж і первосвященники з книжниками й старшинами, насміхаючись, казали: „Других спасав, Себе ж

¹⁾ В сьому написові на хресті Господньому єреї вгледіли глузування над собою,—наче б то воїни роспяли свого царя. Тому вони просили змінити той напис, наче б то Ісус видавав себе за царя юдейського, а справді не був таким.

спасти не може. Коли Він цар Ізраїльський, Христос, збраник Божий, нехай тепер зійде з хреста, і ми увіруємо в Його. Він надіяється на Бога; нехай тепер порятує Його, коли Він угоден Йому. Адже ж Він казав: Я Син Божий“. Глузували з Нього і воїни, приступаючи і підносячи Йому оцет, і казали: „Коли Ти цар юдейський, то спаси Себе“. Один же з повішених злочинців ганив Його, кажучи: «Коли Ти Христос, спаси Себе і нас». А другий, озвавшись, зупиняв його, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те ж засуджений? Так ми ж по правді, бо достойне по ділам нашим приймаємо, Сей же ніякого зла не зробив“. І сказав Ісусові: «Помяни мене, Господи, як прийдеш у царство Твоє». І сказав йому Ісус: „Істинно кажу тобі: сьогодні зо Мною будеш у раю“. -

Стояли коло хреста Ісусового Мати Його, і сестра Матери Його Марія Клеопова, і Марія Магдалина. Ісус же, побачивши Матір і ученика, що стояв тут, якого Він любив, каже до Матери Своєї: «Жено! се син Твій». Потім каже ученикові: «Се Мати твоя». І з того часу ученик той взяв її до себе.

Було коло шостої години; од шостої ж години сталась тьма по всій землі до години девятої. Сонце затьмилось. А коло девятої години скрикнув Ісус голосно, кажучи: «Іл! Іл!, ліма савахфані!» що значить: „Боже Мій, Боже Мій! на що Ти Мене покинув?“ Де-які з тих, що тут стояли, чуючи се, казали, що Іллю Він зве. І зараз кинувся один з них, узяв губку, намочив у оцет і, настромивши її на тростину, дав Йому пити. А другі говорили: „Постій, побачимо, чи

прийде Ілія спасти Його“. Після цього Ісус, знаючи, що вже все звершилось, щоб справдилось писання, говорить: „Спрагну“. Стояла ж посудина, повна оцету. Воїни, намочивши губку в оцет і настромивши її на тростину, піднесли до уст Його. Коли ж Ісус прийняв оцту, сказав: „Звершилось!“ І, скрикнувши голосно, сказав: „Отче! у твої руки oddаю дух Мій“. Сказав се І, скиливши голову, oddав дух. І ось завіса в храмі роздерлась на двоє од верху до низу, і земля затрусилаась, і скелі пороспадались, і гроби одкрились, і багато тіл умерших святих воскресло і, вийшовши з гробів після воскресення Його, увійшли в святе місто і явились многим. Сотник же і ті, що стерегли з ним Ісуса, побачивши, що земля трусилаась, і що тут діялось, дуже полякались і казали: „Істинно Він був Син Божий“. І весь народ, що зійшовсь на се дивовище, бачивши, що сталоось, вертавсь, бючи себе у груди. Стояли oddалеки всі знайомі Його, було там багато й жінок, які пішли слідом за Ісусом з Галилеї, прислугуючи Йому. Між ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова та Йосії, і Саломія, мати синів Заведеєвих. А як тоді була пятниця, то юдеї, щоб тіла не зоставались на хресті в суботу (бо та субота була великдень), просили Пилата, щоб перебити ім гомілки і зняти їх. Тоді прийшли воїни і перебили гомілки і другому, роспятому з Ним. Коли ж, підійшовши до Ісуса, побачили, що Він уже вмер, то не перебили Йому гомілок; але один з воїнів списом проколов Йому ребра, і зараз витекла кров і вода. І той, що бачив, засвідчив: се сталоось, щоб справдилось писання: „Кістя не поломиться у Нього“ (Ісх. 12, 46). І знов друге писання каже: „Зглянуть на Того, Кого прокололи“ (Зах. 12, 10).

ПОХОРОН ІСУСА ХРИСТА.

(Марк. XV, 42—47; Іоан. XIX, 38—42; Матф. XXVII, 57—61; Лук. XXIII, 50—56).

Як настав вжевечір, — бо то була пятниця, що перед суботою,—прийшов Йосиф з Аримафеї, по-

важний радник¹), але не приставав до ради і до діла їх; се був чоловік добрий і правдивий, ученик Ісуса, тільки потайний з постраху перед юдеями, і сам сподівавсь царства Божого. Він, насмілившись, прийшов до Пилата та просив тіла Ісусового. Пилат здивувався, що Він вже вмер, і, покликавши сотника, запитав, чи справді вмер уже. І довідавшись од сотника, віддав тіло Йосифові, і той, купивши плащанцю, пішов і взяв тіло Ісусове.

Прийшов і Никодим, що приходив перше до Ісуса ніччу, і принес масть із смірни і алоя фунтів з сотню. І от узяли тіло Ісусове і обгорнули Його покрівцями з паходщами, як є звичай ховати у юдеїв. Був же на тім місці, де Його роспяли, сад, а в саду новий гроб, що вибитий був у скелі камяній, в якому ніхто ще не був положений. Там-то ради пятниці юдейської положили Ісуса, бо сей гроб був близько, і, приваливши великий камінь до дверей гроба, одійшли. Була ж тут Марія Магдалина й друга Марія Йосієва, і сиділи навпроти гроба і дивились, де Його положили. Вернувшись, наготовили паходщів та міра, і в суботу нічого не робили по заповіді.

СТОРОЖА У ГРОБА.

(Матф. XXVII, 62—66).

Другого дня, що після пятниці, зійшлиесь первосвященники і фарисеї до Пилата та й кажуть: «Добродію! ми згадали, що Той обманщик, як був ще живий, сказав: на третій день воскресну; то звели стерегти гроб до третього дня, щоб ученики Його, прийшовши вночі, не вкрали Його і не сказали б народові: воскрес із мертвих, і був би останній обман гірший, ніж перший». Пилат сказав ім: «Маєте сторожу, підіть, забезпечте, як знаєте». Вони пішли, забезпечили гроб, запечатавши камінь і приставивши сторожу.

---

¹) Член ради—синедріона.

ВОСКРЕСЕННЯ ІСУСА ХРИСТА.

(Матф. XXVIII, 2—4, 11—15).

В ніч з суботи на перший день неділі затрусилась дуже земля, бо янгол Господень, зійшовши з неба, приступив, одвалив камінь од дверей гроба і сів на ньому. Вигляд його був, як блискавиця, і одежа його біла, як сніг. І від страху ті, що стерегли, затрусились і стали, як мертві. Де-які з сторожі, прийшовши в город, сповістили первосвященників про все, що сталося. І ті, зібравшись з старшими й порадившиесь, дали досить грошей воїнам, кажучи: «Скажіть, що ученики Його, прийшовши вночі, укraли Його, як ми поснули. І коли почує про се управитель, то ми ублагаємо його і вас не допустимо до біди». Вони взяли гроші й зробили, як іх навчено. І розійшовся той поговір проміж юдеїв.

ЖІNNИ-МІРОНОСИЦІ ТА УЧЕНИКИ ХРИСТОВІ КОЛО ГРОБА.

(Марк. XVI, 1—8; Матф. XX, 1, 5—8; Лук. XXIV, 1—8, 12; Іоан. XX, 1—10).

Як минула субота, Марія Магдалина і Марія Яковова і Саломія накупили пахощів, щоб піти намастити Ісуса. Першого ж дня по суботі дуже рано прийшли вони до гробу, несучи пахощі, що наготовили, та й кажуть собі: „Хто одвалить нам камінь од дверей гроба?“ І глянувши, побачили, що камінь уже одвалений, а він був дуже великий. І увійшовши в гроб, побачили молодика, що сидів праворуч і був одягнений в білу одежду, та й вжахнулися. Янгол же, озвавшись, сказав жінкам: «Не бійтесь; знаю бо, що ви шукаєте Ісуса роспятого. Нема Його тут, бо він воскрес, як сказав; підіть, погляньте на місце, де лежав Господь, і підіть хутко і скажіть ученикам Його, що Він воскрес із мертвих і буде поперед вас у Галилеї. Там Його побачите». І увійшовши, не знайшли тіла Господа Ісуса. І сталося, як вони роздумували про те, ось два чоловіки стали перед ними в одежах близкучих. Коли ж вони полякалися і нахилили ли-

ця в землю, сказали до них: „Чого шукаєте живого між мертвими? Нема Його тут: Він воскрес; згадайте, як говорив вам, коли був ще в Галилеї, кажучи, що Синові Чоловічеському повинно бути виданим у руки чоловіків грішників, і бути роспятим, і третього дня воскреснути“. І згадали вони слова Його і, вернувшись од гроба, сповістили про все те одиннадцятьох і всіх інших.

А ще раніше, як ще було темно, Марія Магдалина поперед інших жінок приходить рано до гробу і бачить, що камінь одвалено од гробу; біжить тоді і приходить до Симона Петра і до другого ученика, котрого Ісус любив, і каже ім: „Взяли Господа з гроба і не знаємо, де положили Його“. Вийшов тоді Петр і другий ученик, і пішли до гробу. Бігли ж вони обидва разом, і другий ученик біг швидче від Петра і прибув перший до гробу і, нахилившись, бачить, що лежать покрівці, однаке не ввійшов. Тоді приходить і Симон Петр слідом за ним і ввійшов у гроб і бачить, що самі покрівці лежать, а хустка, що була на голові Його, не з покрівцями лежить, а особно звита на іншім місці. Тоді увійшов і другий ученик, що перше прийшов до гробу, і побачив і увірував; бо не знали ще вони писання, що Йому повинно воскреснути з мертвих.

Тоді ученики вернулись знов до себе, дивуючись тому, що сталося.

ХРИСТОС ЗЯВЛЯЄТЬСЯ МАРІЇ МАГДАЛИНІ І ВСІМ МІРОНОСИЦЯМ.

(Іоан. ХХ, 11 — 18; Марк. XVI, 9 — 11; Матф. XXVIII, 9 — 10; Лук. XXIV, 9—11).

Воскреснувши рано, в перший день тижня, Ісус явивсь найперше Марії Магдалині, з якої вигнав сім бісів. Було так.

Марія стояла коло гроба, плачуши; і коли пла-
кала, нахилилась до гробу. І бачить, що сидять двоє янголів у білому: один у головах, а другий у ногах, де лежало тіло Ісусове. І кажуть вони їй: «Жено, чого плачеш?» Вона каже ім: «Взяли Господа моого і не

знаю, де положили Його». Та се сказавши, обернулась назад і бачить, що Ісус стоїть, і не пізнала, що то Ісус. Каже їй Ісус: «Жено! чого плачеш? Кого шукаєш?» Вона ж, думаючи, що то садовник, каже Йому: «Добродію! коли ти виніс Його, то скажи мені, де ти Його положив, і я візьму Його». Каже їй Ісус: «Маріє!» Вона, обернувшись, каже Йому: «Раввуні!» тоб-то сказати: „Учителю!“ Каже їй Ісус: „Не приторкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця Мого, а йди до братів Моїх і скажи ім: Іду до Отця Мо-

го і Отця вашого, і Бога Мого і Бога вашого“. І пішла Марія Магдалина, щоб сповістити учеників, що бачила Господа і що Він се сказав їй.

Коли ж вона йшла з іншими жінками сповістити учеників Господніх, ось Ісус стрів іх і сказав: „Радуйтесь“. Вони ж, підійшовши, кинулись Йому в ноги і поклонились Йому. Тоді каже ім Ісус: „Не байтесь: підіть, дайте знати братям Моїм, щоб вони йшли в Галилею, і там Мене побачать“. Пішли і сповістили тих, що були з Ним, а тепер плакали та чекали. А вони, почувши, що Він живий і що вона бачила Його, не повірили.

ХРИСТОС ЗЯВЛЯЄТЬСЯ ДВОМ УЧЕНИКАМ, ЩО ЙШЛИ В ЕМАУС, ТА АПОСТОЛОВІ ПЕТРОВІ.

(Лук. XXIV, 13—35; Марк. XVI, 12—33).

Того ж дня двоє з учеників ішли у село, що стояло гонів на шістдесят ~~од~~ од Єрусалиму і звалось Емаус, і розмовляли між собою про все те, що сталося. І як вони розмовляли та роспитували один другого, сам Ісус, приближившись, пішов з ними; але очі їх були задержані, щоб вони Його не пізнали. Він же сказав до них: «Що за речі, про які ви, йдучи, змагаєтесь між собою, і чого ви смутні?» Одповідаючи один з них, на ім'я Клеопа, сказав до Нього: «Невже ж Ти один прихожий у Єрусалимі не знаєш про те, що сталося у ньому сими днями?» І спітив іх: «Про що?» Вони ж одповіли Йому: „Про Ісуса Назарянину, що був пророк, сильний ділом і словом перед Богом і всіма людьми; як видали Його первосвященники і старші наші на суд та на смерть і роспяли Його; а ми сподівались, що се Той, Який має спасті Ізраїля, але зо всім тим оце вже третій день тепер, як те сталося. А ще здивували нас і жінки де-які з наших, що рано були коло гробу і, не знайшовши тіла Його, прийшли, оповідаючи, що бачили і явлення янголів, які говорять, що Він живий; і ходили де-які з наших до гробу і знайшли так, як жінки сказали, а Його не бачили“. І Той сказав до них: «О нерозумні й мляві серцем, щоб повірити всьому тому, про що говорили пророки! Чи не так же повинно було Христу потерпіти і увійти в славу Свою?»

І почавши від Мойсея і від усіх пророків, виясняв ім по всіх писаннях, що про Нього. І підійшли вони до того села, куди йшли, і Він показував, ніби йде далі. Вони задержували Його, кажучи: «Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і день кінчается». І Він увійшов, щоб з ними зостатись.

І сталось, як був Він з ними за столом, то взявши хліб, благословив і, розломивши, подав ім. У них же одкрились очі, і пізнали Його: і Він став невидимий ім. І сказали вони собі: „Чи не палало ж у нас серце наше, як Він розмовляв з нами в дорозі і як

вияснив нам писання?“ І вставши в ту ж годину, вернулись у Єрусалим і знайшли зібраних одиннадцять і тих, що з ними були, які говорили, що Господь воистину воскрес і явився Симонові. А сі розказали, що було в дорозі, і як вони Його пізнали в ламанні хліба.

ХРИСТОС ЗЯВЛЯЄТЬСЯ РАЗОМ УСІМ АПОСТОЛАМ БЕЗ ФОМОЇ В ПЕРШИЙ ДЕНЬ, І РАЗОМ З ФОМОЮ В ВОСЬМИЙ ДЕНЬ ПІСЛЯ ВОСКРЕСЕННЯ.

(Лук. XXIV, 36—48; Іоан. XX, 19—29; Марк. XVI, 14).

Коли настав вечір того дня, першого на тижні, двері, де зійшлись ученики, були зчинені за-для по-

страху перед юдеями; прийшов Ісус і став посередині та й каже їм: «Мир вам!» І дорікає їм за недовірство і жорстокість серця, що не йняли віри тим, хто бачив Його воскресшого. Вони ж, полякавшись і перестрашившись, думали, що духа бачать. І сказав їм: «Чого ви стрівожились, і нашо такі думки входять у серця ваші? Гляньте на руки Мої і на ноги Мої: се

Я сам; доткніться до Мене і розглядіть, бо дух тіла і костей не має; як бачите, Я маю». І, сказавши се, показав їм руки і ноги свої. Зраділи тоді ученики, побачивши Господа. Поки ще вони з радощів не вірили і дивувались, сказав їм: „Чи маєте тут яку їжу?“ Вони подали Йому частину печеної риби і сцільник меду. І, взявши, ів перед ними. Сказав же їм: «Ось ті слова, що Я говорив вам, ще бувши з вами, що повинно спрвдитись усе, що написано про Мене в законі Мойсеєвому, і у пророків, і в псальмах». Тоді роскрив їм розум розуміти писання і сказав їм: «Так написано і так повинно було пострадати Христу і воскреснути з мертвих третього дня, і щоб у ім'я Його прововідувалось покаяння і прощення гріхів між усіма народами, почавши від Єрусалиму; ви ж свідки сьому».

І сказав їм Ісус знов: «Мир вам! Як послав Мене Отець, так і Я посилаю вас». І, промовивши се, подихнув та й каже їм: «Прийміть Духа Святого. Кому одпустите гріхи, тим одпустяться; на кому зостанете, зостануться».

Фома ж, один з дванадцяти, званий Близнюк, не був тут з ними, як приходив Ісус. Говорили ж Йому другі ученики: „Ми бачили Господа“. А він сказав їм: „Як не побачу на руках Його знаків од цвяхів і не вложу пальця мого в знак од цвяхів і не вложу руки моєї в ребро Його,—не повірю“. І через вісім день були ученики Його знов у домі, і Фома з ними. Приходить Ісус, коли двері були замкнені, став по середині і сказав: „Мир вам!“ Потім каже Фомі: „Дай сюди палець твій і поглянь на руки Мої, і дай руку твою і вложи в ребра, і не будь невірний, а вірний“. І одповів Фома і сказав Йому: „Господь мій і Бог мій!“ Каже йому Ісус: „Ти увірував, бо побачив мене; блаженні ті, що не бачили і увірували“.

ХРИСТОС ЗЯВЛЯЄТЬСЯ УЧЕНИКАМ НА ТИВЕРІЯДСЬКОМУ МОРІ.

(Іоан. XXI, 1—24).

Після сього знов явивсь ученикам Своїм Ісус на морі Тиверіядськім; явився ж так. Були вкупі Симон

Петр і Фома, прозваний Близнюк, і Нафанаїл, що був з Кані Галилейської, і сини Заведеєві і інших два з учеників Його. Каже ім Симон Петр: „Іду риби ловити“. Кажуть вони йому: „Йдемо і ми з тобою“. Вийшли і зараз увійшли в човен, і в ту ніч не піймали нічого. Як уже настав ранок, Ісус стояв на березі, та не пізнали ученики, що то Ісус. Тоді каже до них Ісус: „Діти! чи не маєте чого істи?“ Вони одігнули Йому: „Ні!“. А Він сказав ім: „Закиньте мережі з правого боку човна і знайдете“. І от вони закинули і вже не здолали витягти їх через велику силу риби. Каже тоді ученик той, якого любив Ісус, Петрові: „Се Господь“. Симон же Петр, почувши, що то Господь, оперезався одежиною, бо був голий, та й кинувся у море; а інші ученики припили човном, бо недалеко були від землі, а так локтів з двісті, тягнучи мережі з рибою. А коли вийшли на землю, бачать розложений огонь і на ньому рибу та хліб. Каже ім Ісус: „Принесіть тлеї риби, що тепер піймали“. І от Симон Петр одійшов та й витяг на землю мережі, повні великих риб—сто п'ятьдесят три, і від таї сили не прорвались мережі. Каже ім Ісус: „Ідіть, снідайте“. І ніхто з учеників не зважився запитати Його: „Хто Ти?“ знаючи, що то був Господь. Підходить тоді Ісус, бере хліб і дає ім, і рибу теж. То вже втретє явився Ісус ученикам Своїм, як встав з мертвих. Коли ж снідали, каже Ісус Симонові Петрові: „Симоне Іонин! чи любиш Мене більше, ніж сі?“. Петр каже Йому: „Так, Господи! Ти знаєш, що люблю Тебе“. Каже Йому: „Паси ягнята Мої“. І знов вдруге каже Йому: „Симоне Іонин! чи любиш Мене?“ Каже Йому: „Так, Господи! Ти знаєш, що люблю Тебе“. Каже Йому: „Паси вівці Мої“. Каже Йому втретє: „Симоне Іонин! Чи тюбиш Мене?“ Засмутився Петр, що втретє спитав його: чи любиш Мене? та й каже Йому: „Господи! Ти все знаєш; Ти знаєш, що люблю Тебе“. Каже Йому Ісус: „Паси вівці Мої. Істинно кажу тобі: коли ти був молодший, то підперезувався сам і ходив, куди хотів, а як постарієшся, простиagnеш руки свої, і інший підпереже тебе! поведе, куди не хочеш“. Се Він сказав, означуючи, якою смер-

тю Петр прославить Бога¹⁾). І сказавши се, говорить Йому: «Іди за Мною». Петр же, обернувшись, бачить, що йде за ним той ученик, якого любив Ісус і який на вечері, схилившись на груди Йому, сказав: «Господи! хто той, що Тебе видастъ?» Сього побачивши, Петр каже Ісусові: «Господи! а сей що?» Каже Йому Ісус: «Як Я хочу, щоб він зостався, аж поки Я прийду, що тобі? ти йди за Мною». І пішло слово се проміж братів, що ученик той не вмре. Та не сказав Йому Ісус, що не вмре, а— «як Я хочу, щоб він зостався, аж поки Я прийду, що тобі?»

ХРИСТОС ЗЯВЛЯЄТЬСЯ АПОСТОЛАМ НА ГОРІ ГАЛИЛЕЙСЬКІЙ.

(Матф. XXVIII, 16—20; Марк. XVI, 15—18).

Однинадцять учеників пішли в Галилею, на гору, куди звелів їм Ісус. І побачивши Його, поклонились Йому, а де-які усумнилися. І приступиєши, Ісус сказав їм: „Дана Мені всяка влада на небі й на землі. Ідіть же, навчайте всі народи, хрестячи їх во ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх держати все, що Я заповідав вам. Хто увірує й охреститься, спасений буде, а хто не увірує, осуджений буде. Ознаки ж вірючим такі будуть: іменем Моїм вигонитимуть бісів, говоритимуть новими мовами. Братимутъ змій, і хоч би що отрутне випили, не зашкодить їм; положать руки на недужих, і ті здорові будуть. І ось Я з вами по всі дні до кінця віку“.

ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЄ.

(Марк. XVI, 19—20; Лук. XXIV, 49—53).

В останній раз зявився Господь ученикам своїм і сказав: „Осій Я посилаю обітування Отця Мого на вас; ви ж зоставайтесь у городі Єрусалимі, поки наберетесь сили з висоти. І вивів їх геть до Вифанії і, знявши руки Свої, благословив їх. І сталося, як Він благословляв їх, отступив од них і вознісся на небо

1) Апостола Петра розпято було на хресті вниз головою.

і сів праворуч Бога. А ті поклонились Йому і вернулись у Єрусалим з великою радістю і пробували завжди в храмі, славячи і благословляючи Бога; проповідували всюди, і Господь допомагав і слово стверджував наступаючими вслід ознаками.

ДУХ СВЯТИЙ СХОДИТЬ НА АПОСТОЛІВ.

(Діяння св. апостолів, 1—2).

Після вознесення Господнього апостоли повернулися до Єрусалиму і перебували тут однодушно, в молитві. На місто апостола Юди, що зрадив Христа, обрано до числа дванадцяти апостолом Матфея.

В п'ятдесятій день по воскресенні Господа Ісуса Христа перебували апостоли в одній горниці вкупі разом з Божою Матір'ю та з вірними. Почувся гук з неба, мов би од буйного вітру, і сповнив увесь дім, де вони сидли. І зявились над кожним з них вогняні язики, і почали вони говорити іншими мовами, як Дух давав їм промовляти.

Пробували ж тоді в Єрусалимі євреї, люди побожні, що жили по всіму світі серед ріжніх народів

і мовами тих народів говорили. Дивувались вони й казали один до одного: «Чи не всі оці, що розмовляють, галилейці? Як же це ми чуємо од них кожний говірку свою, що в ній родились?»

Апостол Петр став до них промовляти, оповідаючи їм про Ісуса, Якого роспяли і Який єсть Господь і Христос. Почувши се, казали єреї: «Що ж нам робити?» Апостол Петр одповів: „Покайтесь, і нехай охреститься кожний з вас в ім'я Ісуса Христа на оставлення гріхів, і приймете дар Святого Духа“. Багато з тих, що слухали, радо прийняли слово його і охрестились; було таких того дня тисячі зо три.

УСПІННЯ БОЖОЇ МАТЕРИ.

По Вознесенні Господньому Матір Божа жила ще кілька часу на землі. Одного разу зявився ій архангел Гавриїл та передвістив їй, що скоро скінчиться земне життя її. Перед тим, як покинути сей світ, хотіла вона побачити апостолів, і силою Божою зібрали їх з ріжніх країв світа до Єрусалиму. Надзвичайний світ осіяв дім, де пробувала Богоматір, і душу її прийняв Сам Пречистий Син її. Тіло Богоматері поховали апостоли в Гефсиманській печері поруч з останками батьків її та праведного Йосифа.

В час успіння Богоматері не було апостола Фоми. Він прибув до Єрусалиму на третій день по похороні Пресвятої та побажав вклонитись її тілу. Одкрили гроб, але не знайшли там її тіла. Апостоли увірували, що як Господь воскрес на третій день по смерті, так і воскресив Він свою Матір і взяв її з тілом до Себе.

ЗМІСТ.

	Стор.
Різдво Діви Марії і вводини її у храм	3
Благовіст про Іоана Передтечу і Хрестителя Господнього	3
Благовіщення про Різдво Ісуса Христа	4
Богоматір Марія відвідує Єлизавету.	5
Різдво Іоана Хрестителя	5
Різдво Господа Ісуса Христа	6
Стрітення Ісуса Христа в храмі	8
Господь у Єгипті	9
Ісус у храмі	10
Проповідь Іоана Хрестителя	11
Хрещення Ісуса Христа	12
Диявол спокушає Христа в пустині	13
Іоан Передтеча свідчить про Ісуса Христа	14
Перші ученики Христа	14
Перше чудо Христове в Кані Галилейській	16
Христос виганяє торжників з храму.	16
Бесіда Ісуса Христа з Никодимом	17
Іоан Передтеча у вязниці	18
Бесіда Ісуса Христа з самарянкою	18
Христос сціляє сина царедворця	20
Проповідь Христа в Назареті	20
Чудесний улов риби на Генісаретському озері.	22
Ісус сціляє біснуватого	22
Христос сціляє тещу Симонову та інших слабих	23
Христос сціляє прокаженого	24
Христос сціляє розслабленого в Капернаумі	24
Ісус покликає до апостольства митаря Матфея. Наука Христова про помилування грішників та про піст	25

Христос сціляє розслабленого коло Овчої ку- пелі	26
Христос обороняє учеників, що зривали в су- боту колосся	29
Господь сціляє сухорукого	29
Христос сціляє багато народу	30
Христос вибирає дванадцять апостолів	30
Нагорна проповідь	31
Заповіді блаженства	31
Високе значіння учеників Христових	32
Заповіді закону треба сповнити непремінно	32
Про шосту заповідь закона	32
Про сьому заповідь	33
Про третю заповідь	33
Любов до близжніх	34
Про милостиню, молитву і піст	34
Про нестяжательність та надію на Бога	35
Не треба осуджувати близжніх	36
Треба шанувати святощі	37
Сила молитви	37
Як треба до близжніх ставитись	37
Про вузький шлях до спасіння	37
Треба стеригтися лжепророків	38
Треба чинити волю Божу	38
Закінчення нагорної проповіді.	38
Ісус сціляє слугу сотника	39
Ісус воскрешає вдовиного сина у Наїні	40
Іоан Хреститель посилає своїх учеників до Ісуса	40
Христос докоряє городам за невіря, кличе струджених і знеможених, ублажає учени- ків	41
Ісус Христос прощає грішницю, що помазала міром ноги його	42
Діла Господні в Галілеї	43
Притчі Господні	45
Притча про сіяча	45
Притча про пшеницю і кукіль.	46
Притча про сімя	47
Притча про зерно горчишне	47
Притча про рошину.	48

Притчі про скарб, закопаний у полі, про перелину, про невод, про господаря, що виносить із скарбу свого старе й нове	48
Чому Господь говорив до народа притчами.	49
Слово Христа до тих, кто хотів іти за Ним	49
Господь заспокоює бурю на Галилейському морі	50
Господь сціляє Гадаринського біснуватого	50
Ісус сціляє кровоточиву жінку і воскрешає дочку Іаїра	51
Христос сціляє двох сліпих і біснуватого німого	53
Христос відправляє 12 апостолів на проповідь.	53
Мученицька смерть Іоана Хрестителя	56
Ірод прочуває про Христа	57
Христос нагодовує п'ять тисяч чоловік п'ятьма хлібами	57
Ісус Христос ходить по водах і сціляє слабих, що доторкались до одежі Його.	59
Бесіда Ісуса Христа про тайну тіла і крові Своєї	59
Бесіда Христа про значіння прадідеських заповітів	62
Христос сціляє біснувату дочку хананеянки	63
Христос сціляє слабих в Десятоградді	63
Христос нагодовує чотирі тисячі чоловік семю хлібами та кількома рибами	64
Фарисеї та садукеї вимагають ознаки з неба	65
Христос сціляє сліпого	65
Бесіда Христова про свої страждання і смерть.	66
Преображення Господнє	67
Христос сціляє біснуватого німого. — Бесіда Христова про свою смерть і воскресення.	68
Відповідь Христова про подать на храм	69
Наука Христова в Капернаумі про смиренних і незлобних, про шанування імені Його, про спокуси та про повагу до менших	70
Наука Христова про суд, про прощення кривди, про милосердного царя і лукавого слугу	71

Брати Ісусові радять, щоб він ішов до Єрусалиму на свято кущів	73
Самарянє відмовляють прийняти Ісуса в своє село	73
Господь посилає сімдесят апостолів на проповідь	74
Причча про милосердного самарянина	75
Христос відвідує Марфу і Марію	75
Христос научає молитись	76
Проповідь Христа на святі кущів	76
Христос прощає грішницю	79
Проповідь Христа коло церковної скарбниці	79
Христос сціляє сліпорожденого	82
Причча про доброго пастыря	84
Причча про неродочу смоковницю	85
Причча про зажерливого багача	85
Причі про рабів, що ждали господаря свого, про господаря, що стеріг дім свій, про вірного і невірного домоправителя, про раба, що знав волю господаря свого і що не знав її	86
Христос сціляє скорчену жінку	87
Наука Христова про спасіння. Слова Христові про Свою смерть в Єрусалимі	88
Вечеря в домі старшини фарисейського у суботу. Причча про званих до царства Божого	88
Наука Христова про те, щоб зректися себе	90
Причі про втрачену вівцю, загублену драхмую та про блудного сина	91
Причча про неправедного домоправителя	92
Причча про багатого і Лазаря	93
Христос сціляє десять прокажених. Відповідь фарисеям, коли прийде царство Боже	94
Причі про неправдивого суддю та про мітря і фарисея	95
Христос свідчить, що Він і Отець—одно	96
Благословення дітей	96
Рада багатому юнакові, як дійти царства небесного	97

Притча про однакову плату робітникам у винограднику	98
Звістка про недугу Лазаря і подорож Христа в Юдею	99
Христос воскрешає Лазаря	99
Постанова синедріону про Христа	101
Бесіда Христа про свою смерть в Єрусалимі	101
Прохання Саломії та синів її	102
Христос сціляє сліпих в Єрихоні і навертає Закхея	103
Марфа намащує ноги Христові міром на вече- рі в Вифанні	104
Господь урочисто віздить до Єрусалиму	104
Христос проклинає смоковницю і виганяє з храма тих, що торгували в нім	108
Наука Христова про силу віри і молитви та про властивість Його	109
Притчі про двох синів, про злих виноградарів, про весілля царського сина	110
Відповідь Христова на лукаві запитання фарисеям та іродиянам про подать кесареві, садукеям про воскресення мертвих, законникам—про найбільші заповіді; слова Христові про Месію	112
Останні докори Христові книжникам та фарисеям	113
Жертва вдовиці	115
Бесіда Христова з учениками про зруйновання храму і Єрусалима, про кінець світа та про другай прихід свій. , ...	116
Притчі про десять дів та про таланти	119
Бесіда Христова про страшний суд	120
Присуд синедріона, щоб взяти Христа підступом. Вечеря в господі Симона прокаженого. Юда Іскаріот видає Христа	121
Тайна вечеря	122
Прощальна бесіда Христа з учениками	124
Молитва Ісуса Христа в саду Гефсиманському. Воїни беруть Христа	131
Суд над Христом у первосвященників Анни і Калафи	133

Апостол Петр відрікається від Христа і кається	134
Присуд синедріона над Ісусом	135
Погибель Юди	136
Христос на суді у Пилата й Ірода	136
Роспяття, страждання і смерть Ісуса Христа	139
Похорон Ісуса Христа	142
Сторожа у гроба	143
Воскресення Ісуса Христа	144
Жінки-міроносиці та ученики Христові коло гроба	144
Христос зявляється Марії Магдалині і всім міроносицям	145
Христос зявляється двом ученикам, що йшли в Емаус, та апостолові Петрові	147
Христос зявляється разом усім апостолам без Фоми в перший день, і разом з Фомою в восьмий день після воскресення	148
Христос зявляється ученикам на Тиверіадському морі	149
Христос зявляється апостолам на горі Галилейській	151
Вознесення Господнє	151
Дух Святий сходить на апостолів	152
Успіння Божої Матері	153

Ціна 2 зол.

**З замовленнями звертатись до Варшавського
Синодального Складу.**

Warszawa (4). Zygmuntowska 13.